อนุสรณ์

ในงานพระราชทานเพลิงศพ

นายจำเนียร คันธเสวี ท.ม.,ต.ช.

อดีต

รองผู้ว่าราชการจังหวัดหนองคาย

ณ เมรุวัดมกุฏกษัตริยาราม

วันอาทิตย์ที่ ๒๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๘

อนุสรณ์

ในงานพระราชทานเพลิงศพ

นายจำเนียร คันธเสวี ท.ม.,ต.ช.

อดีต

รองผู้ว่าราชการจังหวัดหนองคาย

ณ เมรุวัดมกุฎกษัตริยาราม

วันอาทิตย์ ที่ ๒๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๘

เจ้าภาพขอขอบพระคุณทุกท่าน ที่ท่านได้กรุณาให้เกียรติมาร่วม

ในงานพระราชทานเพลิงศพ นายจำเนียร คันธเสวี

[illegible]

[illegible] 25 [illegible] 247[illegible]

[illegible] 16 [illegible] [illegible]

[illegible]

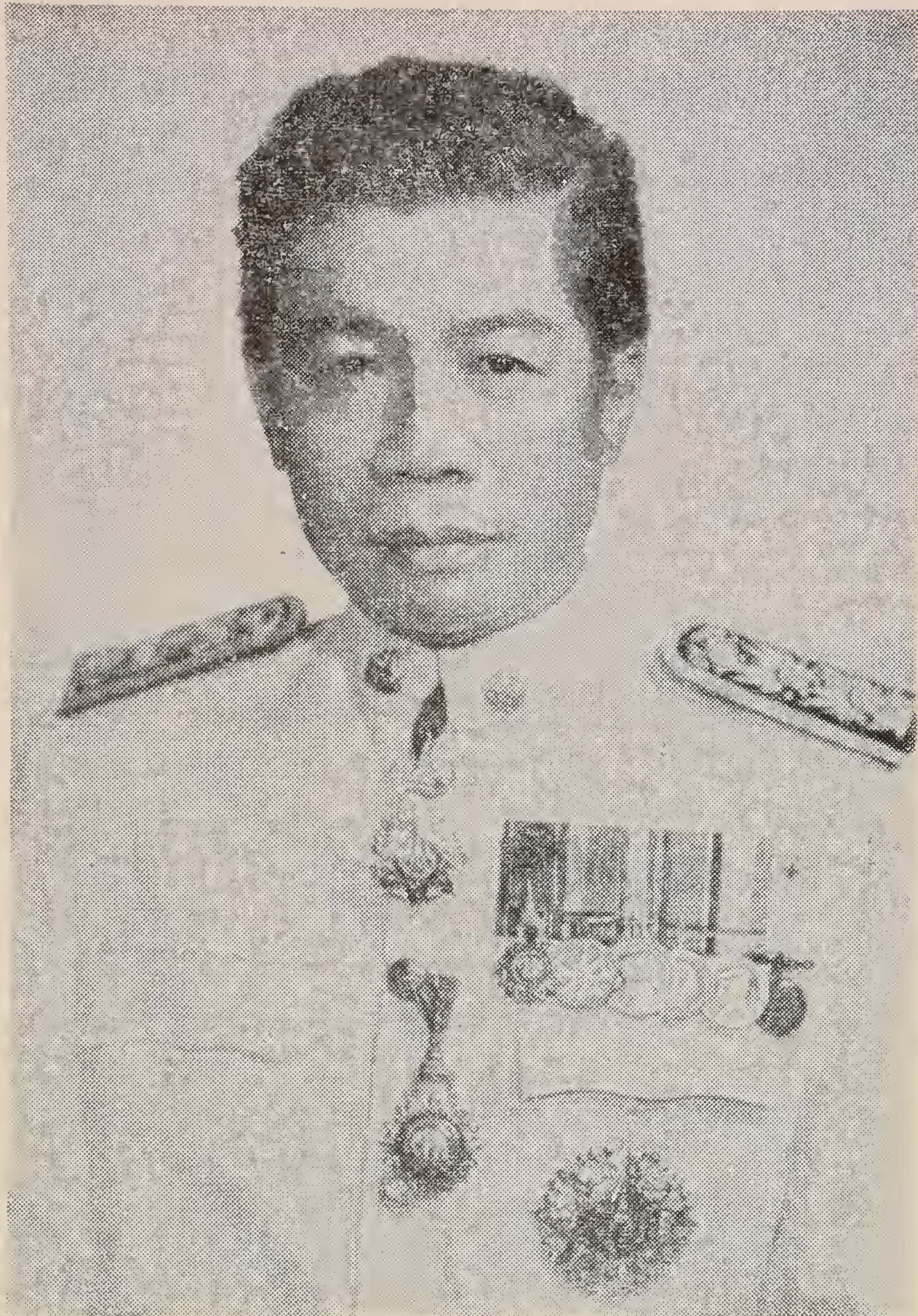
[illegible]

[illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]

นายจำเนียร คันธเสวี

ชาตะ 28 มิถุนายน 2470

มรณะ 26 สิงหาคม 2518

ถ่ายเมื่อไปรับตำแหน่งเป็นรองผู้ว่าราชการจังหวัดหนองคาย
เมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๖

ท่านผู้ว่าราชการจังหวัดหนองคาย

พล ต. ชาย อุบลเดชประชารักษ์ อดีตผู้ว่าราชการจังหวัดหนองคาย

คณะเพื่อนของท่านรองผู้ว่าราชการจังหวัด

ครอบครัว "คันธเสวี"

คณะ น.ป.ข. หนองคายและคณะ น.ป.ข. นครพนม

กำหนดสวดพระอภิธรรม

นายจำเนียร คันธเสวี รองผู้ว่าราชการจังหวัดหนองคาย

รายการสวดพระอภิธรรมแต่ละวัน

คุณพ่อ - คุณแม่ ท่านรองผู้ว่าราชการจังหวัดหนองคาย

ถ่ายร่วมกับบุตรธิดา ครอบครัวของคุณจำเนียร คันธเสวี
รองผู้ว่าราชการจังหวัดหนองคาย

ประวัติอย่างย่อ

ของอดีตท่านรองผู้ว่าราชการจังหวัดหนองคาย

จำเนียร คันธเสวี

นายจำเนียร คันธเสวี บุตรคนที่ ๑ ของนายนิทัศน์ – นางข่ายแก้ว คันธเสวี เกิดเมื่อวันที่ ๒๘ มิถุนายน พ.ศ ๒๔๗๐ อ. พะเยา จ. เชียงราย มีพี่น้องร่วมบิดามารดาเดียวกัน ๕ คน

๑. นายจำเนียร คันธเสวี
๒. นางแสงแจ่ม คันธเสวี
๓. ดร. นิพนธ์ คันธเสวี
๔. นางผ่องผิว ธนามี
๕. นายอุทัย คันธเสวี

เมื่อเยาว์วัยได้รับการศึกษาที่โรงเรียนอนุบาลครูทองคำ พ.ศ. ๒๔๗๕

โรงเรียนเชียงแสนประชานุสาสน์ พ.ศ. ๒๔๗๗

โรงเรียนสตรีประจำจังหวัดดำรงราษฎร์สงเคราะห์ พ.ศ. ๒๔๗๙

โรงเรียนประจำจังหวัดเชียงราย สามัคคีวิทยาคม พ.ศ. ๒๔๘๓

โรงเรียนประจำจังหวัดแพร่ แพร่วิทยาลัย พ.ศ. ๒๔๘๔

โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พ.ศ. ๒๔๘๖
แล้วเข้าศึกษาต่อเป็นนิสิตของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

สอบได้อนุปริญญา	พ.ศ. ๒๔๘๙
สอบได้ปริญญาตรี ธรรมศาสตร์บัณฑิต (ธ.บ)	พ.ศ. ๒๔๙๑
ได้เข้ารับราชการองค์การ ร.ส.พ.	พ.ศ. ๒๔๙๒
ได้เข้าไปเรียนต่อนักสังคมสงเคราะห์	พ.ศ. ๒๔๙๓
ได้เข้ารับราชการที่กรมประชาสงเคราะห์	พ.ศ. ๒๔๙๔

ได้ไปศึกษาที่สหรัฐอเมริกา และได้ปริญญา M.A. จากมหาวิทยาลัย วอชิงตัน สหรัฐอเมริกา

เมื่อจบกลับมาจากสหรัฐอเมริกา แล้วก็กลับมารับราชการที่กรมประชาสงเคราะห์ ในกองการสงเคราะห์เด็กและบุคคลวัยรุ่นและเมื่อเวลาต่อมาก็ได้รับตำแหน่งเป็นหัวหน้ากองบริการชุมชน ในกรมประชงสงเคราะห์ (ในสมัยท่านอธิบดีปกรณ์ อังศุสิงห์) และต่อมาก็ได้ย้ายมาประจำกองการสงเคราะห์เด็กและบุคคลวัยรุ่น ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยผู้อำนวยการกอง และได้ไปฝึกอบรมดูงานที่ประเทศเนเทอร์แลนด์ เป็นเวลา ๑๐ เดือน ก่อนนี้และระยะหลัง คุณจำเนียรได้ไปอบรมและดูงานต่างประเทศมาเกือบทั่วโลก และต่อมาก็ได้ขอโอนมาสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย ในตำแหน่งรองผู้ว่าราชการจังหวัดหนองคาย เมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๕ ได้รับเครื่องอิสริยาภรณ์ อันเป็นเกียรติแก่วงศ์ตระกูลสืบต่อไป

เมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๑ ได้ทำการสมรสกับ นางยองใย สุทธพิบูลย์ ซึ่งเป็นบุตร นายดัด สุทธพิบูลย์ และ ม.ล. นุ่ม สุทธพิบูลย์มี บุตรและธิดารวม ๓ คน

๑) นายจตุรยศ คันธเสวี

๒) ด.ช. เจตน์ยุคล คันธเสวี

๓) ด.ญ. จิรายุคล คันธเสวี

มาเมื่อวันที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๑๘ นายจำเนียร คันธเสวี ได้เข้ามาราชการที่กรุงเทพ ฯ และได้สิ้นชีวิตลงที่โรงพยาบาลเปาโล ด้วยโรคหัวใจวาย

นิสัยและอุปนิสัย

นายจำเนียร คันธเสวี มีนิสัยเป็นคนซื่อตรงมาตั้งแต่เด็ก ๆ เหมือนปู่ ย่า ตา ยาย ของเขา ผู้ที่อยู่ใกล้ชิดประคบประหงม ฝึกนิสัยใจคอและความรู้เบื้องต้นคือนางข่ายแก้ว คันธเสวี มารดาผู้ให้บังเกิดเกล้าและเป็นผู้สอน ก.ข. เป็นคนแรก ได้รับการอบรมจากบิดามารดาให้เป็นคนมีใจเมตตากรุณา ไม่ให้เห็นแก่ตัว ให้รักและนับถือคนทั่วไป รู้ปฏิบัติงานส่วนรวม และขยันขันแข็งในการศึกษา

นายจำเนียร คันธเสวี เป็นคนมีนิสัยรักน้อง ๆ ทุกคน ให้ความช่วยเหลือน้อง ๆ เท่าที่จะมีโอกาส

ตรรกวิทยา

เมื่อยังเรียนชั้นประถมอยู่นั้น มีเรื่องน่าขำน่าคิดอยู่เรื่องหนึ่ง ครั้งหนึ่งเข้าครัวช่วยแม่ทำกับข้าว ถูกแม่วานไปตักน้ำจะล้างน้ำพริกก้นครก แม่บอกว่า "เอานิดเดียวน๊ะ" เขาไปตักน้ำใส่แก้วไปให้นิดเดียวขนาดช้อนกาแฟมองแทบไม่เห็น แม่เห็นดังนั้นก็หัวเราะ จึงบอกอีกว่า "ขอสักครึ่งแก้ว" เขาก็ตักให้ครึ่งแก้ว ขณะนั้นพ่อก็ยืนดูอยู่ พลางนึกในใจว่า "เด็กคนนี้โตขึ้นคงจะชอบเรียนกฎหมาย" เพราะมีแนวไปทาง "ตรรกวิทยา" ซึ่งเกี่ยวกับเหตุผล ครั้นโตขึ้นก็สอบกฎหมายได้จริง ๆ

บุคลิกลักษณะ และความกตัญญู

นายจำเนียร คันธเสวี เป็นคนอ่อนโยนแต่ใจเข้มแข็งเกลียดการทุจริตมาตั้งแต่เด็ก ๆ ฉะนั้นจึงมีเพื่อนฝูงมากทั้งหญิงชาย ได้ทราบว่า ขณะรับราชการอยู่ในกรมประชาสงเคราะห์ก็ดีและเมื่อยังเป็นรองผู้ว่าราชการจังหวัดหนองคายก็ดี มีผู้คอยจะหยิบยื่นอามิสเพื่อความสะดวกในการค้าอยู่เสมอ แต่ก็ถูกปฏิเสธทุกครั้ง พวกผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาพากันบ่นว่า " เจ้านายอย่างนี้ไม่มีทางรวย " เพราะนิสัยเกลียดชังคอรัปชั่นเช่นนี้ จึงปรากฏว่าไม่ร่ำรวยจริง มีแต่จะอุดหนุนจุนเจือผู้อื่นอยู่ร่ำไป เห็นผู้อื่นเดือดร้อนมักจะช่วยเหลือตาม

แต่จะได้ เป็นผู้ที่เคารพบิดามารดา เช่น เมื่อวันที่ ๑๓ เมษายน ๒๕๑๘ ได้พาบุตรภรรยาพร้อมมิตรสหายที่ใกล้ชิดขึ้นไปทำบุญ เพื่อสืบชตาให้บิดามารดาที่อำเภอพะเยาซึ่งเป็นถิ่นที่กำเนิด และมีน้อง ๆ ทุกคนให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี ได้ให้คุณยองใยภรรยาทำถุงย่ามถวายพระสงฆ์ ๙ รูป โดยปักตัวอักษรว่า "เนื่องในการทำบุญครบรอบวิวาห์ ๕๐ ปี ของนิทัศน์ – ข่ายแก้ว คันธเสวี" ผลแห่งการทำบุญคือทำให้บิดามารดามีจิตใจสบายสดชื่นปราศจากโรคภัยไข้เจ็บจนทุกวันนี้ นับว่าเป็นผู้ที่ถึงแล้วซึ่งความกตัญญู

เข้าถึงประชาชนที่หนองคาย

เรื่องนี้ได้ทราบจากปากของชาวบ้านที่หนองคายหลายหมู่บ้านว่า "ท่านรองเข้ากับประชาชนได้เป็นอย่างดี เมื่อออกไปตรวจราชการตามตำบล ไปพบชาวบ้านกำลังรับประทานอาหาร เขาก็ร้องเชิญตามธรรมเนียมของชาวบ้าน เชิญรับประทานอาหารด้วยกัน ปรากฏว่าท่านรองรับประทานข้าวเหนียวน้ำพริกปลาร้า กับชาวบ้านได้สนิทสนม และยังไม่เคยเห็นเจ้าบ้านผ่านเมืองทำดังนี้มาแต่ก่อนเลย" นี่ก็เป็นปรากฏการณ์ส่วนหนึ่งที่ชาวบ้านตรึงใจไว้ไม่รู้ลืม

การกุศล

ได้ทำบุญทอดกฐิน ผ้าป่ากับคณะร่วมใจหลายครั้ง ครั้งหลังที่สุดเมื่อเดือนตุลาคม ๒๕๑๗ ได้ทำบุญทอดกฐินที่วัดอำเภอโพนพิสัย ครั้งนี้ได้เชิญบิดามารดาจากกรุงเทพ ฯ ไปร่วมทำบุญด้วย

สู่ปรโลก

ในคืนวันที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๑๘ เวลาเที่ยงคืนครึ่ง คุณอุดม วัฒนสุข คุณเฉลย คลังรัตน์กับภรรยา นางรุจิพร หงษ์ทอง ซึ่งเป็นหลานสาวของนายจำเนียร ๆ ไปแจ้งแก่บิดามารดาและนายนิพนธ์ คันธเสวี ทราบ ณ บ้านเลขที่ ๖๘๙ ซอย ๓ ธนาคารอาคารสงเคราะห์ ถนนงามวงศ์วาน จ. นนทบุรี ว่า นายจำเนียรถึงแก่กรรมด้วยโรคหัวใจวาย ศพยังอยู่ที่โรงพยาบาลเปาโล สะพานควาย ข่าวนี้ทำให้ญาติทุกคนและเชื่อครึ่งไม่เชื่อครึ่ง แต่เมื่อได้ซักถามผู้ไปบอกทุกแง่ทุกมุมแล้วก็เชื่อว่าเป็นความจริงและเกิดความสังเวชขึ้น

เหตุสังหรณ์

คืนวันที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๑๘ เวลาประมาณ ๒๐.๓๐ น. นายนิทัศน์ นางข่ายแก้วบิดามารดาของนายจำเนียรและเด็ก ๆ เลิกจากการดูโทรทัศน์ ขณะออกจากห้องนั้น ผู้เป็นบิดาเอื้อมมือไปจับลูกบิดประตูห้อง ซึ่งมีกระจกบานใหญ่ติดไว้กับบานประตู กระจกบานนั้น ตกแตกเสียงดังเปรี้ยงปร้าง แตกละเอียดไม่มีชิ้นดี ทุกคนก็ยังไม่มีใครสงสัยอะไร นึกว่าของตกแตกธรรมดา ต่อเมื่อเวลาเที่ยงคืนครึ่งจึงได้ทราบจากผู้ไปบอกดังกล่าวแล้วนั้น ว่า นายจำเนียรถึงแก่กรรมไปและก็เป็นเวลาตรงกับถึงแก่กรรมพอดี นับว่าอัศจรรย์อยู่

พฤษภกาสร อีกกุญชรอันปลดปลง
โททนต์เสน่งคง สำคัญหมายในกายมี
นรชาติวางวาย มลายสิ้นทั้งอินทรีย์
สถิตทั่วแต่ชั่วดี ประดับไว้ในโลกา

ปัจฉิมลิขิต

ถึงแม้เรา เผ้าแต่โศก วิโยคสูญ
มีอาดูร พูนพ้กใน ใจไม่สร่าง
นึกสัมพันธ์ ทุกวันเดือน ไม่เลือนจาง
ก็ไม่สร้าง ความนึกนั้น ผันคืนมา
ถ้านึกเห็น เป็นธรรมชาติ ไม่ขาดเหตุ
ว่าทุกเพศ "เกิดแก่ดับ" กับสังขาร์
แล้วบำเพ็ญ เย็นเช้าสร้าง ทางธรรมา
น้อมรักษา ศีลห้าไว้ ชื่นใจเอย

โดย
นิทัศน์ คันธเสวี
บิดาของผู้ล่วงลับ

"สิ่งใดสิ่งหนึ่งมีความเกิดขึ้นเป็นธรรมดา
สิ่งเหล่านั้นทั้งหมดมีความดับเป็นธรรมดา"

ประวัติย่อ นายจำเนียร คันธเสวี

รองผู้ว่าราชการจังหวัดหนองคาย

อายุ ๔๘ ปี

อายุราชการ ๒๑ ปี

วุฒิการศึกษา ธรรมศาสตร์บัณฑิต, ป.สังคมสงเคราะห์, ปริญญาโท (M.A) จากสหรัฐอเมริกา

การดูงานและอบรมต่างประเทศ สหรัฐอเมริกา, มาเลเซีย, สิงคโปร์, อินโดนิเซีย, ฟิลิปปินส์, ฮ่องกง, ไต้หวัน, ญี่ปุ่น, อินเดีย, อิสราเอล, อิยิปต์, เลบานอน, อิตาลี, ฝรั่งเศส, เบลเยี่ยม, เนเทอร์-แลนด์, ยูโกสลาเวีย, เยอรมันนีและอังกฤษ

เงินเดือนปัจจุบัน ๖,๘๗๕ บาท

ดำรงตำแหน่ง รองผู้ว่าราชการจังหวัดหนองคาย ตั้งแต่ ตุลาคม ๒๕๑๕ จนถึงปัจจุบันเข้าปีที่ ๓

อาวุโสในตำแหน่ง อันดับที่หนึ่งของรองผู้ว่าราชการจังหวัดทั้งหมด.

เครื่องราชอิสริยาภรณ์ที่คุณจำเนียร คันธเสวี ได้รับ

เบญจมาภรณ์มงกุฎไทย	ได้รับ	๕ ธ.ค.	๒๔๙๘
จัตุรถาภรณ์มงกุฎไทย	ได้รับ	๕ ธ.ค.	๒๕๐๐
จัตุรถาภรณ์ช้างเผือก	ได้รับ	๕ ธ.ค.	๒๕๐๖
ตริตาภรณ์มงกุฎไทย	ได้รับ	๕ ธ.ค.	๒๕๑๐
ตริตาภรณ์ช้างเผือก	ได้รับ	๕ ธ.ค.	๒๕๑๒
ทวีติยาภรณ์มงกุฎไทย	ได้รับ	๕ ธ.ค.	๒๕๑๕

เหรียญตราที่ได้รับพระราชทานของท่านรองผู้ว่า ฯ

๑. ทวีติยาภรณ์มงกุฎไทย

๒. ตริตาภรณ์ช้างเผือก

๓. จัตุรถาภรณ์ช้างเผือก

๔. ๒๕ พุทธศตวรรษ

๕. เสด็จเยือนยุโรป

๖. รัชฎาภิเษก

๗. โอรสาธิราช

๘. กาชาด

คำไว้อาลัย

คุณจำเนียร คันธเสวี

ของ

นายปกรณ์ อังศุสิงห์

ผมได้พบและรู้จักคุณจำเนียร คันธเสวี ตั้งแต่คุณจำเนียร ฯ เริ่มเข้ารับราชการในกรมประชาสงเคราะห์ สมัยผมดำรงตำแหน่งอธิบดี ต่อมา คุณจำเนียร ฯ ได้รับทุนสหประชาชาติไปทำปริญญาโทต่อที่ประเทศสหรัฐอเมริกาและในปี พ.ศ. ๒๔๙๙ ผมได้มีโอกาสไปดูงานด้านสังคมสงเคราะห์ที่สหรัฐอเมริกา พร้อมด้วยภรรยาเป็นเวลา ๔ เดือน และได้พักที่วินด์เซอร์ ปาร์ค โฮเต็ล ที่นครวอชิงตันเป็นเวลา ๑ เดือน คุณจำเนียร ฯ ได้ให้ความสนิทสนมมาช่วยเหลือบริการดังบุคคลในครอบครัวเดียวกัน ผมและภรรยาก็มีความเมตตารักใคร่เหมือนดังญาติ เมื่อคุณจำเนียร ฯ สำเร็จการศึกษาได้รับปริญญา และกลับมารับราชการในกรมประชาสงเคราะห์แล้ว ความสัมพันธ์อันใกล้ชิดนี้ ก็ยังคงมีต่อเนื่องตลอดมา คุณจำเนียร ฯ ได้ก้าวหน้าในชีวิตราชการที่กรมประชาสงเคราะห์ขึ้นมาเป็นลำดับ เมื่อผมได้ย้ายจากกรมประชาสงเคราะห์ ไปอยู่กระทรวงพัฒนาการ

แห่งชาติจึงได้ทราบว่า คุณจำเนียรได้เปลี่ยนวิถีทางราชการ โดยได้ย้ายจากกรมประชาสงเคราะห์ ไปเป็นรองผู้ว่าราชการจังหวัดหนองคายซึ่งบังเอิญก็เป็นจังหวัดแรก ที่ผมได้รับแต่งตั้งเป็นผู้ว่าราชการเป็นที่น่าเสียดายที่คุณจำเนียร ฯ ได้ถึงแก่กรรมลงในขณะที่กำลังก้าวหน้าในชีวิตราชการ ผมและครอบครัวได้มีความรักใคร่คุณจำเนียร ฯ และคุณยองใย คันธเสวี เหมือนดังญาติ ฉะนั้นการจากไปของคุณจำเนียรอย่างกระทันหันเช่นนี้ ผมและภรรยามีความเสียใจ และอาลัยเป็นอย่างยิ่ง ขอผลอานิสงฆ์แห่งกุศลกรรมและความดีทั้งหลายที่คุณจำเนียร ฯ ได้ประกอบไว้ จงดลบันดาลให้ดวงวิญญาณของคุณจำเนียร ฯ ประสบแต่ความสันติสุขในสัมปรายภพเทอญ.

(นายปกรณ์ อังศุสิงห์)

คำไว้อาลัย คุณจำเนียร คันธเสวี

ผมรู้จักคุณจำเนียรครั้งแรกเมื่อ ปี ๒๔๙๙ ขณะที่กำลังศึกษาอยู่ในสหรัฐอเมริกา โดยพบกันขณะที่ คุณจำเนียรกำลังศึกษาวิชาสังคมวิทยา อยู่ในกรุงวอชิงตัน จากบุคลิกที่ปราดเปรียว มีอัธยาศัยสนิทสนมง่าย และได้พาผมไปรับประทานอาหารจีนซึ่งอยู่ใกล้ ๆ กับมหาวิทยาลัย ทำให้เป็นที่ประทับใจผมเป็นอย่างยิ่ง และไม่เพียงแต่ผมคนเดียวเท่านั้นที่ได้รับอนุเคราะห์จากคุณจำเนียร แม้นักเรียนไทยคนอื่น ๆ โดยเฉพาะที่ไปจากกระทรวงมหาดไทยแล้ว คุณจำเนียรได้ให้การช่วยเหลือเป็นอย่างดีทุกคน

หลังจากนั้นมา เราต่างก็มารับราชการในกระทรวงมหาดไทยด้วยกัน โดยผมอยู่กรมการปกครอง ส่วนคุณจำเนียรอยู่กรมประชาสงเคราะห์ เมื่อครั้งผมเป็นปลัดจังหวัดนครสวรรค์ ก็ได้พบคุณจำเนียรขณะไปราชการที่นั่นอีก และได้มีโอกาสรู้จักคุณยองใยภรรยาคุณจำเนียรด้วยในคราวนั้น เราได้มีโอกาสพูดจาสนทนากันถึงความหลังเมื่อครั้งอยู่ต่างประเทศ ทางฝ่ายภรรยาของคุณจำเนียรก็ได้สนิทสนมคุ้นเคยกันตลอดมา

ต่อมาเมื่อได้ทราบว่า คุณจำเนียรได้รับแต่งตั้งไปเป็นรองผู้ว่าราชการจังหวัดหนองคาย ผมรู้สึกดีใจที่กระทรวงมหาดไทยได้เลือก

ผู้ที่มีความรู้ความสามารถเหมาะสมที่จะเป็นนักปกครองออกไปรับใช้ประชาชน สมัยที่ผมเรียนอยู่ที่ วปอ. ได้เดินทางไปดูงานทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือก็ได้มีโอกาสพบคุณจำเนียรอีก ในฐานะที่คุณจำเนียรเป็นรองผู้ว่าราชการจังหวัด ซึ่งเป็นเจ้าของบ้านเป็นผู้บรรยายสรุปชี้แจงข้อราชการของจังหวัดให้คณะนักศึกษา วปอ. ฟังอย่างละเอียดถูกต้องเป็นที่เข้าใจดี เมื่อเดือนกรกฎาคมนี้เอง ผมได้มีโอกาสติดตาม พ.ต.ท. บุญเลิศ เลิศปรีชา รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย ไปตรวจราชการทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือก็ได้พบคุณจำเนียรอีกครั้งหนึ่งที่จังหวัดอุดรธานี โดยคุณจำเนียรมาพบท่านรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทยเพื่อรับทราบนโยบายและชี้แจงข้อราชการซึ่งไม่คาดคิดเลยว่าจะเป็นการพบกันเป็นครั้งสุดท้าย

เมื่อมาทราบข่าวคุณจำเนียรได้ถึงแก่กรรมอย่างกระทันหันในกรุงเทพฯ เมื่อวันที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๔๑๘ ผมรู้สึกตื่นตระหนกและกระทบกระเทือนใจเป็นอย่างมาก ในฐานะที่เป็นผู้ที่รู้จักคุ้นเคยกันมาเป็นส่วนตัว และในฐานะที่เป็นเพื่อนข้าราชการด้วยกัน เพราะการตายนั้นถือว่าเป็นความสูญเสียอันยิ่งใหญ่ เป็นการสูญสิ้นของครอบครัวและญาติมิตร ยิ่งไปกว่านั้นคุณจำเนียรกำลังเป็นผู้มีอนาคตในทางราชการ และกระทรวงมหาดไทยต้องขาดนักปกครองผู้มีฝีมือ

ซึ่งน่าจะได้มีโอกาสอยู่ทำงาน   เพื่อประโยชน์ของบ้านเมืองต่อไปอีกเป็นระยะอันยาวนานกว่านี้

ในวาระสุดท้ายนี้ผมขอแสดงความเสียใจต่อคุณยองใย คันธเสวี และญาติพี่น้องของคุณจำเนียร ที่ต้องสูญเสียผู้เป็นที่รักและเคารพไป คงเหลือแต่คุณความดี และผลงานไว้ให้ทุกคนรำลึกถึง ขออำนาจแห่งคุณความดีที่คุณจำเนียรได้สร้างสมไว้ จงช่วยดลบันดาลให้ดวงวิญญาณของคุณจำเนียรไปสู่สุคติด้วยเถิด.

(นายดำรง สุนทรศารทูล)
รองปลัดกระทรวงมหาดไทย

คำไว้อาลัย
ของอธิบดีกรมประชาสงเคราะห์มาเลเซีย

MAJLIS PUSAT KEBAJIKAN MALAYA
(CENTRAL WELFARE COUNCIL MALAYA)

Secretariat:
2 A Lorong Syed Putra Kiri, off Jalan Syed Putra, Kuala Lumpur 08-04.
P. O. Box 523, Kuala Lumpur 01-02, Malaysia.
Telephone: 86714.

Penaung:
Yang Amat Berhurmat Perdana Menteri Malaysia

Yang Di Pertuai
Y.M. Raja Dato' Sri Hanif Shah b. Raja
Abdul Rahman, SPMP., DPCM., AMN.

Naib-naib Yang Di Pertuai
Y.B. Datuk Mansor b. Mohd., DPMT., SMT., AMN.
Datuk C.M. Seth, DKSJ., JSM., AMN., PKT., JP.
Y.B. Datuk Dr. Mohamed b. Taib, SMK., PMK., PJK.

Bendahari Yang Kehormat:
Syarikat T. Chellappah
Tel: 21364

Setiausaha Kerja:
Encik W.C. Cheong, KMN.

Bil: CWC/ES/81 (20)

Tarikh: 30th September, 1975

Mrs. Yong Yai Kantasewi,
c/o Mr. Chamras Srichua,
Superintendent of Bangkae Home,
Thonburi,
Welfare Assistance Div. Public Welfare Dept.,
Bangok,
Thailand.

Dear Mrs. Kantasewi,

It was a great shock to me to hear of the untimely death of your beloved husband Chamnean from Miss Pongprabha when I met her in Hongkong recently and also from Mr. Chamras Srichua when he and three other Thai Welfare Officers visited Kuala Lumpur yesterday. As you know Chamnean was a dear friend of mine and I had always held the highest respect for his kindness, cheerfulness and friendliness. You have lost a beloved husband and I have lost a very dear friend. Although he is gone, our memories of him shall always remain with us. God bless you and your family.

Yours sincerely,

W C Cheong

(W. C. Cheong)

แด่ดวงวิญญาณ ของอดีตรองผู้ว่าราชการ จ. หนองคาย

.... **จำเนียร คันธเสวี** ....

เมื่อครั้งท่านยังมีชีวิตอยู่ ท่านหมั่นสร้างแต่คุณงามความดีไว้ตลอด

โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับพวกเราชาวเวียดนามอพยพ จ. หนองคาย ท่านได้ให้ความอบอุ่น เอาใจใส่ และให้ความเป็นธรรมอยู่เสมอ

ฉะนั้น เมื่อท่านจากไปแล้ว พวกเราชาวเวียดนามได้แต่อาลัยอาวรณ์เป็นอย่างยิ่ง จึงน้อมจิตอธิษฐาน ขอให้ดวงวิญญาณของท่านจงสู่สุคติภพและบรรลุถึงสิ่งที่หวัง เมื่อครั้งท่านยังมีชีวิตอยู่ด้วยเถิด.

จาก

นายมีเหงียน

และ

นายหานเหงียน

ในนามของผู้แทนชาวเวียดนาม จ. หนองคาย

บทเรียนจากพี่จำเนียร

ผู้เขียนเป็นนักเรียนเตรียมมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และการเมืองรุ่น ๗ เรียกย่อ ๆ ว่า ต ม ธ ก รุ่น ๗ ส่วนพี่จำเนียรเป็นรุ่นพี่ไปหนึ่งรุ่นคือ ต ม ธ ก รุ่น ๖ ที่รู้จักกันได้ก็เพราะพี่จำเนียรเป็นนักมวยและผู้เขียนชอบดูเขาต่อยกันแล้วเป็นปกติรุ่นโน้นมหาวิทยาลัยยังจัดให้นักศึกษาธรรมศาสตร์ ชกกันแบบมวยสากลเป็นประจำทุกปี จำได้ว่าปีนั้นขวัญใจของพวกเราชอบกีฬามวยชื่อ คุณบุญธรรม เป็นรุ่นน้องและมีเชิงชกหนักหน่วงเด็ดขาดปราบคู่ต่อสู้มาตลอด จนกระทั่งถึงวันชิงเหรียญทอง แฟนกีฬามวยธรรมศาสตร์ก็พากันงง เมื่อเห็นคู่ต่อสู้ของคุณบุญธรรมเป็นหนุ่ม รูปหล่อหน้าขาวปานหยก หวีผมเรียบแปร้ ผอมบางสะโอดสะอง แต่ท่าทางทะมัดทะแมงเอาการอยู่ส่วนใหญ่ดูแล้วนึกสงสาร คาดคะเนว่าคงไม่เกินยกหนึ่ง คงจะถูกตะบันให้ลงไปนอนนับสิบอย่างคนอื่น ๆ ที่ผ่านมาแล้วนั่นเอง มวยยังไม่ทันจะเริ่มชก พรรคพวกที่เชียร์อยู่ก็ตะโกนเร่งให้คุณบุญธรรมรีบน็อคเสียเร็ว ๆ ให้หมดเรื่องหมดราวจะได้ไปดูคู่อื่น กันต่อ ๆ ไป แต่อีกมุมหนึ่งข้างที่ผู้เขียนดูอยู่ พรรคพวกคงสงสารมวยที่เชื่อกันว่าเป็นรอง เห็นร้องเชียร์ "จำเนียร ๆ" อยู่เป็นระยะ พอระฆังยกหนึ่ง

ดังขึ้นเพียงไม่กี่วินาที คนดูก็ต้องตกตลึงพรึงเพริดด้วยความไม่เชื่อ ในเมื่อพี่จำเนียรชกคู่ต่อสู้ผู้ทรงพลัง ให้ลงไปนอนนับสิบนับยาว ถึง ๓ ครั้ง ๓ คราว คว้าชัยชนะและเหรียญทองคำมาครองอย่างง่ายดาย และชาวธรรมศาสตร์รุ่นนั้นก็คงรู้จัก และจดจำพี่จำเนียรในฐานะนักมวยเหรียญทองเรื่อยมา

หลายปีต่อมา ผู้เขียนไปกราบลาอธิบดีกรมประชาสงเคราะห์ เพื่อไปศึกษา ณ ต่างประเทศ ได้พบพี่จำเนียรอีกครั้งหนึ่ง ในฐานะนักเรียนนอกเพิ่งได้รับปริญญาในด้านจิตวิทยาจากสหรัฐอเมริกา จำได้ว่าพี่จำเนียรพลอยอวยชัยให้พรผู้เขียนไปด้วย หลังจากนั้นไม่นานนัก ผู้เขียนได้มาร่วมงานในกรมประชาสงเคราะห์ และนับถือพี่จำเนียร แบบพี่ชายแท้ ๆ คนหนึ่งตลอดมา ทั้งนี้เพราะพี่จำเนียรได้ให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์หลายครั้ง แต่ละครั้งเป็น ถ้อยคำสั้น ๆ จำง่าย เช่นเกี่ยวกับความอดทนต่อความผิดหวัง ทั้งในเรื่องส่วนตัว และในเรื่องราชการ และพี่จำเนียร ก็ทำตัวเป็นตัวอย่าง ในความอดทนต่อเหตุการณ์และความผิดหวังชนิดที่ยากจะหาใครทนได้ แกบอกผู้เขียนว่าอะไรนั้นเกิดได้มันก็ต้องหมดไปได้ อดทนไว้เถิดน้องเอ๋ย ประคองอารมณ์ ประคองตัว ประคองชีวิตอย่าให้หลุดล่มจมหายระหว่างที่โดนมรสุมหนัก และขอให้เชื่อว่าพายุร้ายมันไม่พัดอยู่ตลอดไป มีมืดมันยังมีสว่าง ขอให้อดทนรอวันดีคืนดีเช่นนั้นจะต้องมีมาอย่างแน่นอน ไม่ช้าก็เร็ว

อีกอย่างหนึ่งที่ได้จากพี่จำเนียรคือความสำคัญแห่งการแต่งกายให้สะอาดเรียบร้อยสวยงามอยู่เสมอในทุกโอกาส ทุกคนที่รู้จักคงยืน-ยันได้ว่ายากจริง ๆ ที่จะเห็นพี่จำเนียรอยู่ในชุดแต่งกายหรือสภาพร่างกายที่มอซอ พี่จำเนียรเคยพูดว่าการแต่งกายย่อมก่อให้เกิดบุคลิกที่จะสร้างความประทับใจ ให้ผู้พบเห็นหรือคบค้าสมาคมเป็นอันดับแรกที่สุด เพราะคนเราสัมผัสกันด้วยตาก่อนสิ่งอื่น และตาของเรานั้นมองได้ไกล ส่วนการพูดนั้นจะเป็นชั้นที่สอง ต้องเข้าใกล้จึงจะพูดกันได้ ฉะนั้นการแต่งกายจึงต้องระมัดระวัง คนแต่งกายเรียบร้อยและสง่างดงามย่อมได้เปรียบเสมอในการเข้าสังคม ข้อนี้ผู้เขียนพยายามปฏิบัติตามอยู่เหมือนกัน แม้จะไม่ได้ครึ่งหนึ่งของพี่จำเนียรก็ตาม

นอกจากเป็นนักมวยแล้ว พี่จำเนียรยังเป็นนักร้องและนักเล่นกีตาร์อีกด้วย ผู้เขียนจึงมีความเคารพรักและสนิทสนมเพิ่มขึ้นเพราะมีนิสัยในเรื่องเหล่านั้นคล้าย ๆ กันอยู่มาก และเชื่อว่าการร้องเพลงและเล่นดนตรีนี้แหละที่ทำให้พี่จำเนียรมีร่างกายและหน้าตาแจ่มใสสดชื่นดูหนุ่มกว่าวัยอยู่เสมอ แถมยังชอบเล่านิทานตลก ๆ สู่กันฟังอยู่เสมอ ๆ อีกด้วย พี่จำเนียรนั้น จึงเป็นไข่แดงในหมู่เพื่อนผู้ชายได้หัวเราะกันเอ๊กอ๊ากหรือฮากันตึงอยู่ในทุก ๆงานทีเดียว

เมื่อวันที่ ๑ กันยายน ๒๕๑๘ เช้าเก้าโมงเศษผู้เขียนนั่งอยู่ในห้องประชุมใหญ่ ณ ศาลากลางเมืองฮ่องกง คุณพงษ์ประภา

กาญจนพบู (พี่แอ๊ว) และคุณวรางคณา จากกองสงเคราะห์เด็ก ๆ เล่าให้ฟังว่า พี่จำเนียรหัวใจวายถึงแก่กรรมเสียแล้ว ผู้เขียนต้องให้พี่แอ๊วและคุณวรางคณาเล่าซ้ำ ๆ ซาก ๆ อยู่ตั้งหลายครั้ง จึงได้เชื่อว่าหูของตัวฟังไม่ผิดแน่ ไม่น่าเชื่อจริง ๆ เพราะแม้จะไม่ได้พบกันเลยตั้งแต่เมื่อครั้งไปรับตำแหน่งรองผู้ว่า ฯ หนองคายแล้ว แต่ก็ได้รับทราบข่าวคราวพี่จำเนียรตลอดมาว่าสุขสบายดี แถมเมื่อเร็ว ๆ นี้ยังได้ฝากเพื่อนคนหนึ่ง ให้มาปรามผู้เขียนเสียบ้างว่าพูดอะไร ๆ ให้ระวัง ๆ บ้าง ไม่งั้นจะไม่ได้ดิบได้ดีในวงราชการเสียหรอก ผู้เขียนคิดว่าจะขึ้นไปเยี่ยมเยียนให้ถึงหนองคายสักวัน ที่ไหนได้ พี่จำเนียรชิงหนีพวกเราไปเสียแล้ว

คนเราทุกคนย่อมมีข้อบกพร่องบ้างไม่มากก็น้อย บางคนมีความชั่วมากความดีมีเพียงเล็กน้อย แต่บางคนเขาบกพร่องเพียงเล็ก ๆ น้อย ๆ หรือในเรื่องที่ไม่ค่อยสำคัญส่วนความดีนั้นมีไว้มาก การประเมินค่าของคนจึงควรมีความยุติธรรม จึงจะน่าเชื่อถือผู้เขียนประเมินตามหลักการนี้แล้ว เห็นว่าพี่จำเนียรเป็นคนดีมากคนหนึ่ง และได้ทำประโยชน์ทั้งแก่ชีวิตตนเองแก่ครอบครัว และต่อส่วนรวมไว้อย่างมากมาย จนได้รับยกย่องและก้าวหน้ามาถึงขนาดเป็นข้าราชการชั้นพิเศษและรองเจ้าเมือง ซึ่งเจ้าของชีวิตและคนที่รักพี่จำเนียรทุกคนมีส่วนภูมิใจ ฉะนั้นการจากไปอย่างกระทันหันและก่อนวัยอันควรเช่นนี้ จึงเป็นเรื่องน่าเสียดายและน่าเสียใจอย่างยิ่ง

คิดอีกแง่หนึ่งก็ว่าพี่จำเนียรทำบุญไว้มากกว่าพวกเรา จึงมีโอกาสหลุดพ้นไปจากความทุกข์ทรมานและความสับสนวุ่นวายแบบที่พวกเรากำลังเผชิญอยู่ในทุกวัน ขอให้พี่จำเนียรจงไปสู่สุคติในสัมปรายภพนั้นด้วยเทอญ.

สอม รัตนวิจิตร์

๑๕ กันยายน ๒๕๑๘

พ่อเนียร........ที่รักของป้อม

วิญญาณของพ่อเนียรจะสถิตย์อยู่ ณ หนใดก็ตามได้โปรดรับทราบถึงความรักและความอาลัยอาวรณ์ในการจากไปอย่างกระทันหันของพ่อเนียร.....ป้อมตั้งสติไม่ทันที่จะรับเหตุการณ์อย่างที่กำลังประสบอยู่ มันเป็นความรู้สึกและเป็นสิ่งที่อยู่ส่วนลึกของหัวใจป้อม ซึ่งไม่สามารถบรรยายออกมาเป็นตัวอักษรได้ เพราะความรักความสัมพันธ์อันแนบสนิทและความอบอุ่นที่พ่อเนียรได้มอบให้แก่ป้อมและลูก ๆ นับเป็นเวลาแรมปี มันทับถมซับซ้อนสนิทแนบแน่นอย่างเหลือคณาอาดูรย์ ฉะนั้นที่ป้อมตั้งสติรำลึกถึงพ่อเนียรและเขียนอาลัยไว้ ณ ที่นี้ มันเป็นส่วนในด้านของความรักความภักดี ฯลฯ ที่ป้อมมีต่อพ่อเนียร

นับจากวันนั้นถึงวาระสุดท้ายของพ่อเนียร ตลอดระยะเวลาการร่วมทุกข์ร่วมสุขในชีวิตสมรส ๑๘ ปีเต็ม สิ่งที่พ่อเนียรได้มอบให้ไว้แก่ป้อมและลูก ๆ ก็คือ ความรักของสามี ความรักของพ่อ ความอบอุ่น ฯลฯ พ่อเนียรให้เกียรติฯ และยกย่องว่าป้อมเป็นศรีภรรยาแต่เพียงผู้เดียว ทั้งในบ้านและในวงสังคมเชิดหน้าชูตาป้อมทุกอย่าง ในสังคมพ่อเนียรจะแนะนำว่า "ป้อม....นี่คือ ภรรยาของผมครับ" นี่เป็นความภาคภูมิใจของป้อมที่พ่อเนียรมอบให้ ตลอดระยะเวลาที่เรามีชีวิตอยู่ร่วมกัน พ่อเนียรไม่เคยขัดใจป้อมและลูก ๆ จะไป ณ แห่งหนตำบลใด สิ่งใดที่ป้อมชอบและรัก ลูกคนไหนรักและชอบ

สิ่งใด พ่อเนียรจะต้องสรรหามาให้ทุกอย่าง......พ่อเนียรไม่เคยมีความลับกับป้อม ทั้งความดีและความผิดพลาดในวิถีชีวิต พ่อเนียรจะหาโอกาสสารภาพให้ป้อมฟังทุกอย่าง พร้อมทั้งกล่าวขออภัย เราจะมีการขัดใจกันบ้างก็ถือเป็นของธรรมดาปุถุชน ลิ้นกับฟันย่อมกระทบกัน การที่เราจะประสบปัญหาการเพื่อนำมาซึ่งการแตกแยกนั้นไม่มี..........เรื่องราวเหล่านี้เป็นที่ทราบกันดี ทั้งในหมู่ญาติและเพื่อนพ้อง ทุกคนเข้าใจถึงสภาพชีวิต และความมีจิตใจคล้ายคลึงกันทุกสภาพจิตใจ พ่อเนียรที่รัก..........

ชีวิตการแต่งงานของเราทั้งสองอยู่ด้วยกัน ราบรื่นร่มเย็นเป็นสุขตลอดมาด้วยชีวิตและฐานะ เราทั้งสองมีความหวังในอนาคตที่แจ่มใส ในวันข้างหน้าที่กำลังจะมาถึงชีวิตและอนาคตนำมาซึ่งความภาคภูมิของวงศ์ตระกูล และเกียรติยศอันสูงส่งที่ชีวิตกำลังจะได้รับในเร็ววัน.........และแล้ว..............?

วันที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๑๘ อันเป็นวันที่ป้อมจะต้องตราตรึงไว้กับชีวิตตราบเท่าที่ป้อมจะยังคงมีชีวิตอยู่........เช้า พ่อเนียรมาถึงกรุงเทพมหานคร ก็ตรงมาหาป้อมที่บ้านคุณแม่ บางขุนพรหม เราได้พูดคุยกันอย่างมีความสุข พ่อเนียรได้เล่าถึงการเดินทางแวะเวียนที่ไหนมาบ้าง ในระหว่างป้อมลงมากรุงเทพมหานครก่อนพ่อเนียรและได้ไปขอนแก่นพบผู้ใหญ่หลายท่านที่ได้ให้ความเมตตาแก่เราทั้ง

ฉอง........ป้อมและพ่อเนียร หวังว่าในไม่กี่วันข้างหน้านี้ ชีวิตและกุศลที่เรามีต่อกันคงจะได้รับพระราชทานโปรดเกล้า ฯ แต่งตั้งให้เป็น ....ผู้ว่าราชการจังหวัดใดจังหวัดหนึ่ง............ เราทั้งสองนั่งวาดภาพอนาคตในภายภาคหน้าว่า เมื่อเราได้รับพระราชทานเช่นนั้นแล้ว เราจะต้องทำตัวของเรา ให้เข้าถึงประชาชนทุกระดับกว่าที่กระทำอยู่ ระบบเจ้าขุนมูลนายต้องยกเลิกโดยเด็ดขาด ในจังหวัดของเรา เราจะไม่เลือกที่รักมักที่ชัง เราจะช่วยเหลือประชาชนที่ทุกข์ยากในการดำเนินชีวิต เราจะถือว่าข้าราชการในปกครองคนใดก็ตามที่มาจากกรมใด กระทรวงใด และเลือดสีอะไรก็ตาม เราจะไม่ถือเป็นสาเหตุในเรื่องส่วนตัวและจะไม่หูเบาเชื่อคนง่าย เราจะถือผลงานที่กระทำเป็นเครื่องตัดสินเพื่อพิจารณาความดีความชอบ ฯลฯ เราทั้งสองตั้งปฏิญาณ เอาไว้เช่นนี้.........แต่แล้วสิ่งเหล่านี้มันก็เป็นเพียงความฝันในเสี้ยวหนึ่งของชีวิตที่คืบคลานผ่านไป........ ....

บ่าย ๓ โมงวันที่ ๒๖ สิงหา เวลานั้นพ่อเนียรได้มาหาป้อมที่บ้านบางขุนพรหมอีกครั้ง แต่ไม่พบป้อม ป้อมออกไปจ่ายของเพื่อเตรียมตัวกลับ หนองคาย พ่อเนียรจะมารับป้อมออกไปรับประทานอาหารด้วยกัน เมื่อไม่พบพ่อเนียรก็ไม่รอเพราะล่วงเลยเวลาอาหารมาพอสมควรแล้ว พ่อเนียรได้สั่งคุณแม่ไว้ว่า "ค่ำ ๆ ผมจะมารับป้อมไปค้างด้วยแล้วจะโทรมาหาอีกครั้ง" เมื่อป้อมกลับมาแล้ว รู้สึกเสียใจเป็น

อย่างยิ่ง เพราะคาดไม่ถึงว่าจะเป็นการมาบ้านบางขุนพรหม ครั้งสุดท้ายของพ่อเนียร........

ขณะนั้นเป็นเวลา ๓ ทุ่มครึ่ง ป้อมได้รับทราบข่าวจากคนสนิทของพ่อเนียรว่า....พ่อเนียร....เสีย....หัวใจวาย ศพยังอยู่โรงพยาบาลเปาโล เมโมเรียล....เหมือนสายฟ้าฟาดลงกลางหลัง.....ภวังค์จิตสนิทแน่นิ่ง......มันว้าวุ่น......งง......ตกตลึงจนพูดอะไรไม่ออก (และจนบัดนี้ ความรู้สึกตอนนั้นก็ไม่สามารถบรรยายถูก) ....ป้อม ทรุดเข่าอ่อนนั่งลง อึดอัดใจเป็นที่สุดอยากจะตระโกน....ว่า "ไม่จริง...ไม่จริงเป็นความฝัน เป็นความฝัน" ....แต่ก็ทำเช่นใจนึกไม่ได้.... ป้อมรักพ่อเนียรอยู่ทุกลมหายใจเข้าออก รักอย่างที่ภรรยาคู่ทุกข์คู่สุขที่จะพึงมีต่อกัน รักอย่างสุดหัวใจ........ แต่แล้วสิ่งที่ได้ยินคำบอกเล่านั้นมันเป็นไปแล้วทุกอย่าง........จบสิ้นกันทันที อนาคตที่ท่านรองผู้ว่า ฯ หวังไว้ด้วยความแจ่มใสในชีวิต ตั้งหน้าประกอบคุณงามความดีในชีวิตราชการปิดทองก้นพระมานานแสนนาน สิ่งเหล่านี้กลายเป็นความโหดร้ายในชีวิตของพ่อเนียร ซึ่งมาพรากจากไป....ป้อมรักและอาลัยอย่างสุดคณานับหากชีวิตนี้แลกกันได้...ป้อมพร้อมที่จะแลกความตายจากของพ่อเนียร เพื่อให้พ่อเนียรได้มีชีวิตอยู่รับใช้ประเทศชาติประชาชน ตลอดจนลูก ๆ ฯลฯ ตามที่พ่อเนียรหวังไว้....น้ำตาไม่ได้ช่วยแลกเปลี่ยนความโศกเศร้า....ใคร่ครวญคนึงหา... ถึง... ชีวิต

ของพ่อเนียรสำหรับบ้อมได้เลย บ้อมทำได้แต่เพียง.... สงบใจและรำลึกนึกถึงอดีต ประกอบคุณงามความดี ดูแลลูก ๆ เพื่อความอบอุ่นในชีวิตแทนพ่อเนียรต่อไป.... และอุทิศส่วนกุศลอันจะพึงมี ในภพนี้แด่ ดวงวิญญาณของพ่อเนียรต่อไป........

ขออำนาจความศักดิ์สิทธิ์ อันพึงมีในพิภพนี้ จงมาช่วยรับรู้รับฟัง เพื่อให้ดวงวิญญาณของพ่อเนียรได้ทราบถึงความรัก ความอาลัยอาวรณ์ ของบ้อมและลูก ๆ ที่มีต่อพ่อเนียรเหลือจะคณานับ ขอให้ดวงวิญญาณของพ่อเนียร จงสู่ภพอันสุคติ เทอญ.... หากชาติหน้ามีจริงดังที่ภาวนา ขอได้โปรดให้บ้อมได้มีชีวิตไปเกิดร่วมทุกข์ร่วมสุข เป็นภรรยาของพ่อเนียร และพ่อเนียรจงเป็นพ่อของลูก ๆ ทุกชาติไป....

จาก

ภรรยาผู้ถูกทอดทิ้งไป

ยองใย คันธเสวี

(๒๘)

พ่อเนียรสุดที่รักของลูกปลา.

พ่อจ๋าพ่อจากลูกปลาไปแล้ว พ่อหนีแม่ป้อมและลูกปลาพี่ปู ไปแล้ว ขอให้วิญญาณพ่อเนียรที่อยู่ตรงไหน จงรู้ด้วยว่าลูกปลาพี่ปู และแม่ป้อมยังรักและคิดถึงพ่อเนียรอยู่เสมอ วันนั้นพ่อเนียรบอก กับปลาว่า พ่อเนียรจะไปส่งพี่ปูที่โรงเรียนประจำที่อุดรและจะไปหา เจ้านายของพ่อเนียรด้วย พ่อเนียรยังกอดปลาและจูบปลาพ่อเนียรสั่ง ปลาว่าอย่าซนนะ อย่าขี่จักรยานออกนอกบ้านนะ และดูแลบ้านให้ดี อย่าทิ้งบ้าน พ่อเนียรจะกลับมาบ้านกับแม่ป้อม พ่อเนียรสั่งหลาย อย่าง แต่ปลาจำไม่ได้ พี่ปูกับปลารอพ่อเนียรกับแม่ป้อมกลับมาบ้าน พี่ปูลูกปลาไปโรงเรียนทุกวันไม่ขาดเลย

ปลาจำได้ว่าตอนที่ปลากลับจากโรงเรียนมาถึงบ้าน ปลาเห็น คนอยู่ในบ้านมาก เห็นคุณอาคุณน้า และเพื่อน ๆ พ่อเนียรมาที่บ้าน ของปลาเยอะแยะคุณอาร้องไห้กับคุณน้า และเพื่อน ๆ ของพ่อเนียร ก็นั่งเงียบ ๆ แต่ปลาไม่เห็นพ่อเนียร ทุกครั้งที่พ่อเนียรอยู่บ้านก็มีแขก เยอะ แต่ทำไมไม่มีแม่ป้อมกับพ่อเนียร พ่อเนียรบอกว่าจะกลับมากับ แม่ป้อมแต่ปลาไม่เห็น ค่ำ ๆ แม่ป้อมกลับมาคนเดียว ปลาเห็นแม่ ป้อมแต่งชุดดำ แม่ป้อมเรียกพี่ปูและปลาเข้าไปหา วันนั้นแม่ป้อม ร้องไห้ แม่ป้อมกอดปลาและพี่ปู แม่ป้อมร้องไห้ แม่ป้อมไม่เห็นพูด อะไรเลย แม่ป้อมกอดปลาและพี่ปูจนแน่น แม่ป้อมบอกว่า พ่อเนียร

ทิ้งเราไปแล้วปลากับพี่ปูก็ร้องไห้ด้วย แม่ป้อมก็ร้องไห้ ทำไมพ่อเนียรถึงต้องทิ้งแม่ป้อมปลาและพี่ปู ใครมันทำให้พ่อเนียรของปลาและพี่ปูตาย

ขอให้พ่อเนียรไปสู่ที่ชอบ ๆ เถอะนะพ่อเนียรของลูกปลาและพี่ปู.

จากลูก

ปลา

สารบาญ

ศาสนาเพื่อสังคม

ดร. นิพนธ์ คันธเสวี*

ทุกวันนี้คำว่า ศาสนา นำมาใช้เป็นเครื่องมือในการปลุกระดมมวลชนมากเท่า ๆ กับการต่อต้าน การปลุกระดม แต่ส่วนใหญ่คนฝ่าย "ขวา" มักจะนำมาใช้มากกว่าฝ่าย "ซ้าย" ทั้ง ๆ ที่ฝ่ายซ้ายอาจมีความศรัทธาในศาสนา ไม่น้อยไปกว่าฝ่ายขวา

ตามหลักจิตวิทยาธรรมดา ๆ มีอยู่ว่าถ้าเอาคำพูดมาใช้อย่างพร่ำเพรื่อ ซ้ำ ๆ ซาก ๆ มันจะขาดความหมายและความศักดิ์สิทธิไป คนตะวันตกโดยเฉพาะคนอเมริกาใช้คำว่า "God" มากเหลือเกินจนในที่สุดคนอเมริกันเองก็หมดความสนใจใน God

ผมชักเป็นห่วงว่าขณะนี้คนไทยกำลังมีแฟชั่นที่จะพูดว่า "เพื่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์" กันอยู่ทุกกลุ่ม ดูจะมีความศักดิ์สิทธิอยู่ไม่น้อย คือ ถ้าใครไม่กล่าวถึงว่าตัวทำเพื่อ ๓ สถาบันก็จะกลายเป็นสุนัขหัวเน่า เป็นคอมมิวนิสต์ หรือพวกแดง ฯลฯ

ผมเองบอกตรง ๆ รู้สึกเอือมเอามาก ๆ แทนที่จะเกิดความเลื่อมใสศรัทธาในตัวคนที่พูดถึง ๓ สถาบันนี้ ผมกลับรู้สึกขยะแขยงอดรู้สึกไม่ได้ว่าคนที่อ้างอิง ๓ สถาบันนี้กำลังหลอกลวงมนุษย์ หลอกคนไทย หลอกพี่น้องของตัวเอง และกำลังหลอกตัวเอง

---

* คณบดี คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เมื่อเกือบ ๒๐ ปีมาแล้ว ตอนที่กลับมาจากศึกษาต่อที่ ส.ร.อ. ครั้งแรก ผมยังมีความศรัทธาในมนุษย์อยู่มาก มองคนในด้านดี ไม่คิดว่าข้าราชการก็ดี นักการเมืองก็ดี นักธุรกิจหรือเศรษฐีมีเงินก็ดี ของเมืองไทย จะทุจริต คดในข้องอในกระดูก เห็นแก่ตัว เห็นแก่ได้ ผมบ้าคลั่งประชาธิปไตยเอามาก ผมพยายามต่อสู้เพื่อความเป็นประชาธิปไตยอย่างคนรู้เท่าไม่ถึงการณ์ด้วยใจบริสุทธิ์ ผมพยายามทุกวิถีทาง ที่จะต่อต้านระบบเผด็จการที่ครอบคลุมสังคมไทยอยู่ในขณะนั้น อย่างโดดเดี่ยวเดียวดาย ผมถูกต่อต้านอย่างมากมาย ผมถูกกล่าวหาว่าเป็นคอมมิวนิสต์

พอเหตุการณ์วันที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๑๖ เกิดขึ้น ผมดีใจจนบอกไม่ถูก ผมพูดกับเพื่อนฝูง มิตรสหายทั้งหลายว่า ความฝันของผมเป็นจริงแล้ว เราคงจะได้เป็นประชาธิปไตยอย่างสมบูรณ์กันเสียที มีความรู้สึกเหมือนกับว่า ฟ้ากำลังจะเป็นสีทองผ่องอำไพและเงียบสงบไม่มีเมฆทมึนพายุฝน และสายฟ้าแลบ ฟ้าผ่าอีกต่อไป

แต่มาบัดนี้ความเศร้าสลดกำลังครอบงำในหัวใจอีกครั้งหนึ่ง

ผมมองเห็นธาตุแท้ของคนบางกลุ่ม ผู้ใหญ่ ผู้ที่มีอิทธิพลในสังคมไทยทั้งในวงการราชการและในวงเอกชน ผมตระหนักแล้วว่า แม้โลกจะเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสักเพียงนี้ แต่ความสำนึกความคิดจิตใจของคนเหล่านี้ รวมทั้งคนที่เรียกตัวเองว่า ปัญญาชน

ปริญญาชนไม่ว่าจะตรี โท หรือเอก ในสังคมไทยก็ยังดำรงตำแหน่งของคนด้อยพัฒนาอยู่นั่นเอง

การศึกษาสูง ๆ ความมั่งคั่ง และโอกาสที่ได้ไปพบเห็นความรุ่งเรืองของประเทศที่พัฒนาแล้วทั้งหลาย ไม่ได้ทำให้เขาเหล่านี้สูงขึ้นในทางความสำนึก หรือมโนธรรมสักเท่าใดเลย เขายังคงเห็นแก่ตัว เห็นแก่ได้เหมือนเดิม ในโลกที่กำลังรุ่งเรืองทางเทคโนโลยีนี้ เขาแย่งกันกิน แย่งกันใช้ แข่งกันฟุ่มเฟือย แข่งกันทุจริต แข่งกันมั่วโลกีย์ ฯลฯ โดยไม่แยแสต่อความทุกข์ยาก ความแร้นแค้น ความขาดแคลนของเพื่อนร่วมชาติที่ต่อสู้ชีวิตด้วยความขมขื่น และปวดร้าวหลายต่อหลายรายฆ่าตัวตาย ฆ่ากันตายให้หลุดพ้นจากภาวะการณ์เหล่านี้ในโลกที่ทรมานเหมือนนรกนี้เสีย โดยหวังว่าจะได้ไปผุดเกิดในชาติหน้าที่ดีกว่าชาตินี้

ใครเล่าที่ตะเบ็งเสียง ใครเล่าที่เขียน ใครเล่าที่อ้างสถาบันทั้ง ๓ ตลอดเวลานี้ ก็ไม่ใช่คนเหล่านี้หรือที่มีทั้งการศึกษา ทั้งทุนทรัพย์และทั้งฐานะทางสังคม

ชาติ คืออะไร ถ้ามันไม่ได้หมายความถึงประชาชน หมายถึงคนที่อยู่บ้านข้าง ๆ เขา หมายความถึงคนที่เดินอยู่ตามถนน คนที่เขาพบเห็นอยู่ทุกเมื่อเชื่อวัน

ศาสนาคืออะไร ถ้าไม่ใช่คำสอน ความเชื่อและพิธีกรรมที่เขาอวดอ้างว่าเป็นของเขา และของบรรพบุรุษ ถ้าไม่ใช่สิ่งที่กำหนดมาตรฐานของการตัดสินใจว่า อะไรดีอะไรชั่ว อะไรถูกอะไรผิดและอะไรเหมาะสมไม่เหมาะสม ในชีวิตประจำวันของเขา ถ้าไม่ใช่สิ่งที่สร้างกรอบ และแบบแผนของการดำเนินชีวิตที่ราบรื่นร่วมกับผู้อื่นในสังคม

ส่วนพระมหากษัตริย์นั้น ผมคิดว่าคงไม่จำเป็นจะต้องกล่าวถึงเพราะคนไทยตระหนักชัดกันอยู่ดีว่าหมายความถึงอะไร และสำคัญอย่างไรในการสร้างความจงรักภักดีและเอกภาพ

ในที่นี้ผมขอกล่าวถึงศาสนา เพราะผมถือว่าเป็นสิ่งที่มีความที่มีความสำคัญพื้นฐานของสังคมมนุษย์อย่างที่สุด แต่คนส่วนใหญ่โดยเฉพาะในประเทศไทย พูดถึงศาสนาอย่างพล่อย ๆ และงมงายซึ่งขัดแย้งอย่างมากกับชีวิตของคนในโลกปัจจุบัน คนไทยมีนิสัยที่คิดว่าศาสนาคือสิ่งศักดิ์สิทธิ์อยู่ในตัวเอง คนไทยเราเชื่อกันว่าเพียงแต่พูดถึงหรือนึกถึงศาสนา คือพระพุทธ พระธรรม และพระสงฆ์เท่านั้นก็ได้บุญกุศล จึงยึดถือยกย่องบูชาศาสนาให้ดลบรรดาลให้ตนเองและสังคมรอดพ้นจากวิกฤตการต่าง ๆ ขณะที่ตัวเองทำบาปหรือก่อกรรมทำเข็ญให้แก่เพื่อนมนุษย์ด้วยกันอยู่ แบบมือสากปากถือศีล

ศาสนาทุกศาสนาสอนให้คนเป็นคนดี ศาสนาเกิดขึ้นเพราะมนุษย์ร่วมกันสร้างระบบความเชื่อถือขึ้นมา แต่เพื่ออะไร ? เพื่อการ

กราบไหว้บูชา หรือเพื่อการดำรงชีพในสังคมร่วมกันของมนุษย์ ?

ศาสนาเป็นของใคร ? ศาสนาเป็นของมนุษย์ทุกคน ใครจะเลือกนับถือศาสนาอะไรเป็นเรื่องของบุคคลแต่ละคน จะเห็นว่าอะไรจะตอบสนองความต้องการทางจิตใจของเขาได้ดีที่สุด หรือที่จะทำให้เขาเป็นคนดี มีการรู้จักรับผิดชอบ หรือที่จะสร้างสันติภาพในหมู่มวลมนุษย์ได้ดีที่สุด

หัวใจของศาสนาคือ ธรรมะหรือความดี

ความดีอันยิ่งใหญ่คือ ความรัก ความเมตตา ความกรุณาปราณีต่อเพื่อนมนุษย์

ถ้าเราไม่สามารถแสดงความดีอันนี้ต่อมนุษย์ด้วยกัน ที่เห็นได้อันต้องได้สัมผัสได้ เราจะรักจะนับถือพระศรีรัตนไตร พระเป็นเจ้าพระอินทร์พระพรหมหรือพระอันเลาะห์ที่เรามองไม่เห็นตัวได้อย่างไร

วัดวาอารามพระสงฆ์องค์เจ้าทั้งหลายมีความหมายอะไรแก่ชีวิตและสังคม ถ้าสิ่งเหล่านี้ไม่ได้ทำให้คนในสังคมมีคุณธรรม และแสดงคุณธรรมคือ ความรัก ความเมตาปราณีต่อเพื่อนบ้าน เพื่อนมนุษย์ในสังคม ?

เราสร้างโบสถ์วิหาร วัดวาอาราม บวชนาค บวชเณรกันไปทำไม ในเมื่อรอบ ๆ ตัวเรา คือเพื่อนมนุษย์ของเรากำลังไร้การศึกษา ไม่มีงานทำ อดอยากปากแห้ง ถูกคุกคามด้วยโรคภัยไข้เจ็บ กิน

นอนเหมือนไม่ใช่มนุษย์ ไม่ได้รับความเป็นธรรมในสังคม ถูกกดขี่ข่มเหงเอารัดเอาเปรียบโดยพ่อค้าคนกลาง และนายทุนหน้าเลือด......

ภาวะการณ์เช่นนี้มิใช่หรือที่เรียกร้องให้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองและระบบเศรษฐกิจของสังคม ให้เป็นแบบเผด็จการทหารบ้าง สังคมนิยมบ้าง คอมมูนิสต์บ้าง ?

เท่าที่เป็นมาคนที่นับถือศาสนาหนึ่ง มักจะมองดูคนนับถือศาสนาอื่นไป ในแง่รังเกียจเดียจฉันท์ ดูถูก เหยียดหยามและสังเวชแต่ละคนจะถือว่าศาสนาของตัวดีกว่า วิเศษกว่าและถูกต้องกว่า

เราแข่งอะไรกัน แข่งไปทำไม หรือเพื่อใคร ?

ทำไมเราไม่แข่งกันทำความดี แข่งขันกันว่าคนที่นับถือศาสนาไหนจะโอบอ้อมอารี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ซื่อสัตย์ สุจริต รักเมตตาเพื่อนมนุษย์ เพื่อนร่วมชาติที่เราพบปะอยู่ในสังคมไทยให้ความเป็นธรรมให้การศึกษาความรู้ ให้โอกาสในการประกอบสัมมาอาชีวะ แสดงความรับผิดชอบทางสังคมและรักชาติมากกว่ากัน ?

คนที่มีอายุมากเท่าใด มีความรู้ มีการศึกษา มีคุณวุฒิสูงเท่าใด มีมรดกตกทอด มีความมั่งคง และมีหน้ามีตามากเท่าใด ก็น่าจะเป็นตัวอย่างที่ดีในการทำความดี ประพฤติตัวให้อยู่ในทำนองครองธรรมมากเท่านั้น

ไม่มีใครจะได้รับการยกเว้น ในเรื่องการนำเอาศาสนาไปใช้ในชีวิตประจำวัน

ตำรวจ ทหาร นักธุรกิจ นักอุตสาหกรรม นักร้องนักแสดง มีบทบาทที่จะเป็นตัวอย่างทางศีลธรรม และจริยธรรมเท่า ๆ กับครูอาจารย์

เพราะทุกคนจะต้องมีฐานะภาพเป็นอะไรสักอย่างหนึ่ง ที่จะต้องมีภาระพันธผูกพันกับสังคมเท่า ๆ กัน

เราเป็นพ่อแม่พี่ป้าน้าอา ไม่อย่างใดก็อย่างหนึ่ง ซึ่งจะต้องเป็นตัวอย่างแก่ลูกหลานน้องนุ่ง ไม่น้อยไปกว่าครูอาจารย์ ไม่ว่าจะประกอบอาชีพอะไร เรามีบทบาทในการอบรมเลี้ยงดูเด็กและเยาวชนในครอบครัวเท่า ๆ กัน ผู้ที่ปฏิเสธฐานะภาพและบทบาทนี้ ก็ย่อมปฏิเสธความรับผิดชอบในการเป็นคนในสังคม

พ่อแม่พี่ป้าน้าอาว์คนไหนที่หย่อนยานทางศีลธรรม ไม่ปฏิบัติตามศีลห้าให้เสมอต้นเสมอปลาย จะหวังให้ลูกหลานเติบโตมาเป็นคนที่มีศีลธรรมอันดีงามได้อย่างไร

ผมขอวิงวอนให้ศาสนิกชนทั้งหลาย ไม่ว่าท่านจะนับถือศาสนาอะไร จะเป็นอะไร และทำอาชีพอะไร ขอให้เราจงทำการเผยแพร่พระศาสนาของเราแต่ละคน โดยส่งเสริมให้คนทั้งหลายทำความดี มีเมตตาปราณีให้ความเป็นธรรม เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แก่กันและกัน ไม่ค้ากำไร

เกินควร ไม่กักตุนสินค้า ไม่พยายามกดราคาซื้อโก่งราคาขาย ไม่ถือตัวว่าเป็นชนชั้นสูงทำอะไรร่วมกับคนที่ด้อยกว่าในทางทรัพย์สิน และทางชาติวุฒิไม่ได้ ไม่เอาเปรียบผู้อื่น ไม่พยายามหาอภิสิทธิ์เหนือคนอื่น ไม่อิจฉาตาร้อน ไม่พยายามแย่งชิงตำแหน่งอำนาจวาสนากันและกัน ไม่พยายามหลบหลีกกฎหมาย ซื้อขายของเถื่อน เลี่ยงภาษีไม่พยายามใช้ชีวิตอย่างฟุ้งเฟ้อเห่อเหิม ฟุ่มเฟือย สุรุ่ยสุร่าย ไม่ใช้ชีวิตอย่างสำมะเรเทเมา แต่มีความกตัญญูกตเวทีต่อบุพการีบุคคลทั้งหลายให้กำลังใจ ปลอบใจ และสนับสนุนกันและกันในการทำความดีความชอบ

ไม่สายเกินไปที่เราจะเริ่มปฏิรูปจิตใจกัน โดยเริ่มตั้งแต่ในบ้านในครอบครัว ในโรงเรียนและมหาวิทยาลัยในหน่วยงานอื่น ไปจนถึงตามท้องถนน ตรอก ซอย

การปฏิรูปจิตใจดังที่ว่านี้ ท่านว่าเป็นเครื่องประกันที่แน่นอนว่าระบอบการเมือง–การปกครองแบบคอมมูนิสต์ หรือเผด็จการทรราชใด ๆ ก็ไม่อาจแผ่อิทธิพลมาเหนือแผ่นดินของไทยได้

ผ่าตัดวัยรุ่น

โดย วัฒนา นวลสุวรรณ์

ในปัจจุบันคงไม่มีใครปฏิเสธว่า ประชากรวัยที่มีปัญหาและก่อให้เกิดปัญหาในสังคมมากที่สุดก็คือ ประชากรวัยรุ่น หรือที่เราเรียกกันว่า "ทีนเอจ" ซึ่งได้แก่ผู้ที่มีอายุระหว่าง ๑๓ ถึง ๑๙ ปี

การที่วัยรุ่นเป็นผู้ที่มีปัญหา และก่อให้เกิดปัญหาในสังคมมากนั้น นอกจากสาเหตุภายนอกต่าง ๆ เช่น ความบีบคั้นทางเศรษฐกิจหรือการครองชีพ และความไม่ปกติสุขภายในครอบครัวแล้ว ก็มีสาเหตุสำคัญเนื่องจากความเป็นวัยรุ่นเองด้วย

ผู้ที่เคยทำงานหรือคลุกคลีกับเยาวชนย่อมจะทราบดีว่า เมื่อคนเราเติบโตพ้นวัยเด็ก (อายุไม่เกิน ๑๒ ปี) เข้าสู่วัยรุ่นนั้นทั้งร่างกายและความรู้สึกนึกคิดเริ่มเปลี่ยนแปลงไปเป็นอย่างมาก การเล่นก็ดีการทำงานก็ดี ความประพฤติโดยทั่ว ๆ ไปก็ดี หรือการใช้เวลาว่างไปในทางต่าง ๆ ก็ดี แตกต่างจากเด็กเล็ก ๆ มาก ดังจะเห็นได้ว่าการเล่นบางอย่างที่เคยสนุกสนานในสมัยเป็นเด็กเล็ก พอเป็นวัยรุ่นขึ้นมา ก็จะไม่รู้สึกสนุกเลย

วัยรุ่น เป็นระยะที่วิถีชีวิตของคนเราก้าวเข้าสู่ช่วงชีวิตที่เป็นหัวเลี้ยวหัวต่อที่สำคัญยิ่ง เป็นระยะที่คนเราเริ่มหลุดพ้นจากความเป็น

เด็กเล็ก เข้าสู่การเป็นผู้ใหญ่ สภาพทางร่างกายก็เริ่มมีการเปลี่ยนแปลง เช่น ชายจะเริ่มมีนมขึ้นพาน เสียงแตก หญิงจะเริ่มมีประจำเดือน

ในหมู่วัยรุ่นเอง เมื่อเปรียบเทียบกับผู้ที่มีวัยอ่อนกว่า เขาจะถือว่าเขาเป็นผู้ใหญ่ และผู้มีวัยอ่อนกว่าเป็นเด็ก แต่เมื่ออยู่กับผู้ใหญ่จริง ๆ พวกวัยรุ่นก็ยังถือว่าตัวเองเป็นเด็กอยู่ จึงทำให้บรรดาวัยรุ่นทั้งหลายเกิดความรู้สึกขัดแย้งอยู่ในตัวเองเสมอ และเพื่อจะพิสูจน์หรือสร้างความเด่นให้เห็นว่า วัยรุ่นต่างจากวัยอื่น พวกที่อยู่ในวัยนี้จึงมักแสดงถึงความพิลึกพิลั่นในด้านต่าง ๆ ให้เห็นอยู่เสมอ เช่น ไว้ผมให้ยาวรุงรัง สวมเสื้อเชิ้ตเอาชายไว้นอกกางเกง สูบบุหรี่ เสพสุรา ไปไหน ๆ หรือทำอะไร รวมกันเป็นกลุ่ม ๆ ก่อการวิวาทระหว่างพวกวัยรุ่นด้วยกันเอง และชอบกระทำการในลักษณะที่เป็นการฝ่าฝืนระเบียบแบบแผนต่าง ๆ เป็นอาทิ

เหตุสำคัญอีกประการหนึ่ง ที่มีอิทธิพลอย่างใหญ่หลวงต่อชีวิตและความเป็นอยู่ของบรรดาวัยรุ่นก็คือ การศึกษา และการอาชีพ เยาวชนในวัยนี้ส่วนมาก ก็จะพ้นการศึกษาภาคบังคับ เข้าศึกษาต่อในชั้นประถมปลาย ชั้นมัธยมศึกษา อาชีวศึกษา หรือขั้นมหาวิทยาลัยแล้ว ระบบการศึกษาเริ่มเปลี่ยนไปจากเดิม วิธีการใช้ชีวิตในฐานะนักเรียน นิสิต นักศึกษา ก็เปลี่ยนไป เพื่อนฝูงก็มากขึ้น กิจกรรมนอกหลักสูตรก็มากกว่าที่เคยมี บางคนไม่ได้ศึกษาก็เริ่มออกหางานทำ

เปลี่ยนวิถีชีวิตไปอีกแบบหนึ่งและในขณะเดียวกัน ก็มีวัยรุ่นอีกเป็นจำนวนมากที่ไม่ได้รับการศึกษาต่อและมิได้ประกอบอาชีพใด ๆ เป็นหลักฐาน ซึ่งอาจเป็นเพราะฐานะทางครอบครัวไม่ดี และอายุยังน้อยเกินกว่าจะทำการงานใด ๆ ได้ วัยรุ่นพวกนี้ก็เลยกลายเป็นปัญหาของทั้งครอบครัว และสังคมด้วย

ได้มีหน่วยราชการและองค์การเอกชนหลายแห่ง พยายามที่จะดำเนินงานต่าง ๆ เพื่อหาทางช่วยเหลือคุ้มครองวัยรุ่น ให้ดำรงชีวิตอย่างเหมาะสม เพื่อจะได้ทำตนให้เป็นประโยชน์แก่สังคมและเติบโตขึ้นเป็นพลเมืองดีของประเทศชาติ แต่ส่วนใหญ่ก็ยังจับจุดกันไม่ถูก การวางโครงการและแผนงานต่าง ๆ ก็ได้แต่ทำไปตามอารมณ์ของผู้ใหญ่ที่ไม่รู้จริงถึงเนื้อแท้ของพวกวัยรุ่น ผลสำเร็จในการดำเนินงานต่าง ๆ จึงไม่ค่อยเกิดขึ้นให้เป็นที่น่าชื่นชมนัก พูดง่าย ๆ บรรดาท่านผู้ใหญ่ทั้งหลายก็ยังหาได้รู้จักวัยรุ่นไม่

ในเรื่องนี้ได้มีนักวิชาการท่านหนึ่ง (Frances Bruce Strain) ได้แยกแยะความแตกต่างระหว่างวัยรุ่นชายกับวัยรุ่นหญิงไว้ดังต่อไปนี้

วัยรุ่นชาย

๑. คิดถึงเรื่องเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายน้อย

๒. ไม่ค่อยเป็นคนเจ้าอารมณ์

๓. มักยึดมั่นในหลักการ

๔. รักษาความลับได้ดี

๕. มีความสนใจเรื่องต่าง ๆ กว้างขวาง

๖. มีความผูกพันต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด หรือผู้หนึ่งผู้ใดแน่นแฟ้น

๗. ไม่ช่างพูด

๘. พอใจที่จะอยู่ตามลำพัง

๙. เคารพในสิทธิของผู้อื่น

๑๐. ทนเจ็บป่วยได้น้อย

๑๑. ไม่ชอบนินทาเรื่องคนอื่น

๑๒. สุรุ่ยสุร่าย

๑๓. อดทนต่อความเห็นขัดแย้งของคนอื่น

๑๔. ริษยาคนเก่งกว่าหรือดีกว่า

๑๕. ไม่เปลี่ยนแปลงแบบเครื่องแต่งกายง่าย

๑๖. ชอบโอ้อวดความรู้ความสามารถของตน

๑๗. มักเก็บความรู้สึกได้ดี

๑๘. จะทำอะไรก็มักอ้อมค้อม

๑๙. จัดที่อยู่อาศัยไม่เป็นระเบียบ

๒๐. มักเป็นคนรุนแรง (AGGRESSIVE)

๒๑. ยอมอภัยให้ผู้อื่น

๒๒. ชอบแต่งกายตามธรรมดา

๒๓. รักผู้หญิงมากกว่าหนึ่งคน
๒๔. ขี้ลืมวันเกิดและวันสำคัญประจำปีต่าง ๆ
๒๕. มักทำเรื่องต่าง ๆ เป็นงานเป็นการ
๒๖. ยึดมั่นในสิทธิของตน
๒๗. ตั้งใจมั่นคง

วัยรุ่นหญิง

๑. ใช้เวลาคิดถึงเรื่องเสื้อผ้ามาก
๒. อารมณ์ร้อนและเจ้าน้ำตา
๓. มักทำการนอกหลักเกณฑ์เสมอ
๔. มักจะพูดว่า "แล้วอย่าไปบอกคนอื่นนะ"
๕. ไม่ค่อยสนใจข่าวสารในหนังสือพิมพ์
๖. ไม่ยึดมั่นแน่นอน
๗. มักพูดเป็นต่อยหอย
๘. ไม่อาจอยู่ได้อย่างโดดเดี่ยว
๙. ใครจะทำอะไรก็เชิญตามใจชอบ
๑๐. ทนเจ็บปวดได้มากกว่า
๑๑. อดพูดกล่าวขวัญถึงคนอื่นไม่ได้
๑๒. กระเหม็ดกระแหม่
๑๓. ต้องการเอาชนะคนอื่นเสมอ

๑๔. ถือตัวเองเป็นสำคัญ

๑๕. ชอบให้คนอื่นสังเกตเครื่องแต่งกายของตน

๑๖. ชอบอวดแต่ความสวยงาม

๑๗. ชอบแสดงความรู้สึกอย่างนุ่มนวล

๑๘. ไม่ชอบอ้อมค้อม

๑๙. มีความเป็นระเบียบดีกว่า

๒๐. มักยอมตามเสมอ

๒๑. ผูกใจเจ็บไม่รู้จักหาย

๒๒. ชอบโชว์ความงาม

๒๓. รักเดียวเหนียวแน่น

๒๔. จำวันสำคัญได้แม่น และถือเป็นเรื่องจำเป็นในความรู้สึกนึกคิด

๒๕. ชอบทำเป็นเรื่องส่วนตัว

๒๖. ยอมเสียสละได้เสมอ

๒๗. เปลี่ยนใจได้บ่อย ๆ

ลักษณะของวัยรุ่น ซึ่งจำแนกให้เห็นถึงความแตกต่างระหว่างวัยรุ่นชายกับวัยรุ่นหญิง ดังกล่าวมานี้ คงจะช่วยให้ท่านที่มีหน้าที่วางโครงการ หรือแผนงานต่าง ๆ เกี่ยวกับเยาวชนและบุคคลวัยรุ่น ได้ยึดถือเป็นแนวความคิดได้ดี เพื่อจะได้วางมาตรการหรือกำหนด

กิจกรรมและบริการต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับลักษณะของวัยรุ่นดังกล่าวแล้ว แทนที่เราจะคิดเอาเองหรือวางมาตรฐานเอาเอง ซึ่งจะไม่ก่อให้เกิดผลดีเลย

ในเรื่องนี้ คุณจำเนียร คันธเสวี อดีตรองผู้ว่า ฯ จังหวัดหนองคาย เคยเขียนไว้ตอนหนึ่งว่า "การวางมาตรฐานสำหรับเด็กสูงเกินไป โดยที่เด็กนั้นยังไม่พร้อมที่จะรับรู้หรือเข้าใจ เมื่อเด็กปฏิบัติไม่ได้ก็จะกลายเป็นคนประนามตัวเองตลอดเวลา มีเด็กหลายคนที่นาน ๆ เข้าก็กลายเป็นเด็กต่อต้าน (Negativistic) คือมักมีความคิดเห็นหรือปฏิบัติตรงกันข้ามกับผู้อื่น สั่งให้ทำอย่างนี้ แกทำอย่างโน้น เป็นต้น มีสุภาษิตฝรั่งอันหนึ่งที่ควรนำมาพิจารณาในที่นี้คือว่า "ลูกชายของนักบวช มักจะเป็นเด็กเหลือขอ"

ถ้าเราไม่ต้องการให้ลูกหลานวัยรุ่นของเราเป็นเด็กเหลือขอ ไม่ต้องการให้เป็นพวกชอบต่อต้าน หรือทำการประท้วงอะไรต่อมิอะไรจนกลายเป็นแฟชั่นอยู่ทุกวันนี้ เราก็ต้องพยายามเข้าใจวัยรุ่นให้ดีและปฏิบัติต่อเขาให้ตรงตามลักษณะที่เหมาะสม แล้วเราจะได้ไม่ต้องมานั่งกุมขมับเพราะปัญหาวัยรุ่น ที่ใคร ๆ เขากำลังให้สมญาว่า "พวกลูกหลานบังเกิดเกล้า" ต่อไปอีก.

หลักแห่งความสำเร็จ ๔ ประการ

โดย สยม รัตนวิจิตร

หลักแห่งความสำเร็จนั้น มีนักคิดและนักปฏิบัติได้ให้แนวไว้ต่าง ๆ กันหลายข้อบ้าง น้อยข้อบ้าง แตกต่างกันไป แล้วแต่ว่าใครจะคิดว่าอะไรเป็นสาเหตุแห่งความสำเร็จ สำหรับข้าพเจ้านั้นขอเสนอหลัก ๔ ประการไว้ ณ ที่นี้ เพื่อให้เยาวชนรุ่นน้อง ๆ ได้พิจารณา หากเห็นว่าดีจะลองปฏิบัติตามก็อาจจะได้ผลบ้างไม่มากก็น้อย หลัก ๔ ประการที่ข้าพเจ้าปฏิบัติอยู่และเชื่อว่าจะนำมาซึ่งความสำเร็จนั้น มีดังนี้

๑. **ความหวัง** (Hope) ความจริงแล้วความหวังก็คือความอยากนั่นเอง ความอยากนี้ในทางพระเรียกว่าตัณหาต้องพยายามระงับให้เหลือน้อยหรือหมดไป แต่ในทางโลกอาจใช้เป็นพลังผลักดันไปสู่ความสำเร็จได้ หากรู้จักบังคับและใช้ให้เป็นประโยชน์ คนเราต้องมีความหวังไว้จึงจะทำให้มีชีวิตชีวา เช่น ความอยากรวย อยากไปนอก อยากเลื่อนชั้นเลื่อนตำแหน่ง อยากมีชื่อเสียง อยากมีความรักและครอบครัวที่มีความสุข อยากมีบ้านเรือนที่สวยงามน่าอยู่ เป็นต้น เมื่อมีความหวังก็ทำให้เรากระปรี้กระเปร่า เช่นเดียวกับคนซื้อล๊อตเตอรี่

ใหม่ ๆ หน้าก็แจ่มใส ตาเป็นประกายเพราะอะไร ก็เพราะเกิดความหวังว่าจะถูกที่หนึ่งด้วยกันทุกคน เดินเหินไปไหนก็ทะมัดทะแมง นึกกระหยิ่มยิ้มย่องอยู่ในใจคนเดียวว่า "ถ้าถูกที่หนึ่งละก้อ........... แกเอ๊ย........อย่าบอกใครเชียว........"

ความหวังนี้มีมาก ๆ เรียกว่าความทะเยอทะยาน (Ambition) ซึ่งก็เป็นพลังชั้นสูงเหมือนน้ำมันอ๊อกเทน ทำให้รถวิ่งเร็ว มีกำลังแรง และเร็วกว่าพวกที่มีความหวังเฉย ๆ ซึ่งเปรียบเหมือนใช้น้ำมันธรรมดาความหวังหรือความทะเยอทะยาน เป็นส่วนประกอบสำคัญที่จะนำไปสู่ความสำเร็จ พวกไม่มีความหวังไม่ทะเยอทะยาน ไม่มีวันจะได้รับความสำเร็จอะไรได้ พวกนี้ท่าทางก็บอกยี่ห้อคือเดินครึ่งหลับครึ่งตื่น นั่งไหนก็ง่วงเหงาหาวนอน งอแงซบเซา ไม่เอาถ่านในการทำงาน หน้าตาซึมเศร้า ตื่นสายไม่สดชื่น อย่าได้คบเป็นเพื่อนเป็นอันขาด ควรคบพวกที่มีความหวัง คือหน้าตาแจ่มใสเดินเหินทะมัดทะแมง มีกำลังวังชา ทำงานทำการ เรียนหนังสือเข้มแข็ง คล่องแคล่ว พวกนี้แหละ จะช่วยท่านไปสู่ความสำเร็จด้วยกัน

๒. **ความมั่นใจ** (Confidence) ถ้ามีความหวังแล้วไม่มั่นใจว่าความหวังนั้นจะสำเร็จ หรือเป็นไปได้หรือไปตั้งความหวังไว้สูงเกินไปจนเป็นไปไม่ได้ก็ไม่มีประโยชน์และไม่อาจนำไปสู่ความสำเร็จได้ เช่น

หวังจะรวยเท่ามหาเศรษฐีร็อคกี้เฟลเล่อร์ หรือหวังจะเป็นพระเจ้าแผ่นดิน หรือตั้งใจจะเป็นพระอรหันต์อีกองค์หนึ่ง ถ้าในขณะนั้นตนเองอยู่ในระดับห่างไกลจากความหวังนั้นมากมาย จะเป็นความหวังที่เสียประโยชน์ คือรู้แล้วว่าเป็นไปไม่ได้ ทำให้ขาดความมั่นใจเกิดท้อถอย ฉะนั้นต้องตั้งความหวังไว้ให้สูงพอสมควรให้พอเป็นไปได้ อย่าให้สูงเกินไป เช่น เป็นชั้นจัตวาก็หวังเป็นชั้นตรีภายใน ๕ ปี หรือหวังจะเก็บเงินให้ได้หมื่นบาทภายใน ๓–๕ ปี หวังจะได้รับปริญญาตรี ปริญญาโทในการศึกษา เป็นต้น ย่อมเป็นความหวังที่เป็นไปได้ และต้องเชื่อมั่นว่าทำได้คือมีความตั้งใจแน่วแน่ จึงจะนำไปสู่ความสำเร็จได้

๓. **ความพยายาม** (Endeaour) ข้อนี้มีความสำคัญไม่แพ้ความหวังหรือความมั่นใจ เพราะความพยายามนี่แหละที่เป็นตัวดันรนไปสู่ความสำเร็จจริง ๆ เปรียบเสมือนตัวรถยนต์ที่จะต้องตะลุยไปบนถนนแห่งความขรุขระลำบาก ผจญกับอุปสรรค และความเหน็ดเหนื่อยสารพัด ส่วนความหวังและความมั่นใจ เปรียบเสมือนน้ำมันเชื้อเพลิงและน้ำมันเครื่อง แม้จะใช้ชนิดดีแค่ไหนถ้าตัวรถไม่เอาเรื่อง ความสำเร็จจะเกิดขึ้นไม่ได้ ถ้าเราอ่านชีวประวัติของบุคคลสำคัญ ๆ และผู้ที่ได้รับความสำเร็จในชีวิต ทุกคนไม่ว่าในด้านใด จะเห็นว่าล้วนแต่เป็นผู้มีความพยายามอย่างยอดเยี่ยมทั้งสิ้น ต้องตื่นแต่เช้าอ่านหนังสือ

ออกกำลังกาย เตรียมตัวไปทำงาน เตรียมเรื่องราวที่จะเรียน เอาใจใส่จดจ่อต่อการเรียนหรือการงานตลอดเวลา ใช้เวลาให้เป็นประโยชน์ทุกชั่วโมงหรือทุกนาที จะทำอะไรก็ใช้ความพยายามทำให้ดีที่สุดอยู่เสมออย่างไม่ยอมลดลาวาศอกคือเสมอต้นเสมอปลาย คนที่มีความพยายามเช่นนี้ ความสำเร็จย่อมจะหนีเขาไปไม่พ้น ไม่ช้าก็เร็ว ความสำเร็จจะต้องอยู่ในอุ้งมือของเขาอย่างแน่นอน และเมื่อนั้นแหละเขาจะยิ้มกับตนเอง และยิ้มกับผู้อื่นอย่างภูมิใจ

ผิดกับคนขี้เกียจไม่มีความพยายาม พวกนี้ไม่เอาไหนไม่มีความก้าวหน้าเป็นเสมียนก็เป็นเสมียนตลอดชาติ ไม่เคยไปเรียนพิเศษ ไม่เคยหาความรู้เพื่อสอบเลื่อนชั้นหรือหาความก้าวหน้าอย่างอื่น กินแต่เงินเดือนอย่างเดียว หรือดีไม่ดีเมื่อเงินไม่พอใช้จ่ายก็ทุจริตเพื่อให้ได้เงินมาง่าย ๆ เพราะความขี้เกียจหาเงินพิเศษในทางชอบธรรม ความขี้เกียจไม่เคยให้คุณแก่ใคร ฉะนั้น ถ้าอยากจะมีความสำเร็จในชีวิต จงมีแต่ความพยายามอย่างเข้มข้นเสมอต้นเสมอปลาย ไม่ลดลาวาศอก นั่นแหละความสำเร็จจึงจะมีมาได้

๔. **ความอดทน** (Patience) ผู้ที่จะสร้างความสำเร็จให้แก่ชีวิตตนเองได้ต้องมีความอดทนอย่างสูงยิ่ง เพราะแน่นอนที่เขาจะต้องประสบกับความผิดหวังนับครั้งไม่ถ้วน ต้องตรากตรำต่อการงานหรือการเรียนหนังสือที่หนัก และกินเวลานานแสนนานกว่าจะสอบผ่านขึ้น

ไปแต่ละปี แต่ละชั้น พวกที่อยากเป็นเศรษฐีก็ต้องอดทนเก็บหอมรอมริบไว้วันละเล็กละน้อย ต้องอดใจไม่ใช้จ่ายในสิ่งที่ไม่ควรจ่าย กว่าจะเก็บได้แต่ละร้อย แต่ละพันก็ยากแสนเข็ญ แต่พวกนี้ก็อดทนอย่างไม่ลดละ พวกที่สอบตกแล้วสอบตกอีกก็อดทนเข้าสอบอีกอย่างไม่ลดละ ต้องใช้ความอดทนอย่างสูงยิ่ง วันหนึ่งบุคคลเหล่านี้ก็ต้องประสบกับความสำเร็จอย่างไม่มีปัญหา บางท่านกล่าวว่าคนที่บ่นว่าพยายามแล้วไม่สำเร็จนั้นก็เพราะ ความจริงแล้วเขายังไม่ได้พยายามถึงขนาดนั้นเอง ถ้าพยายามถึงขนาดแล้วมีน้อยรายนักที่จะไม่ได้รับความสำเร็จ

ความอดทนนี้หมายถึงความ "ตื๊อ" ด้วยคือคอยติดตามเอาใจใส่เรียน ทำงาน ผิดหวังแล้วก็ทำอีก ทำอยู่หลาย ๆ ครั้ง ความสำเร็จจะหนีไปไม่พ้น ไม่ว่าในเรื่องอะไรย่อมสำเร็จทั้งนั้น เว้นแต่เรื่องที่เป็นไปไม่ได้ดังพูดไว้แล้วในตอนต้นเท่านั้น

ท่านต้องการความสำเร็จในชีวิตของท่านไหม ? ถ้าต้องการขอให้เริ่มต้นเสียแต่วันนี้ เดี๋ยวนี้ โดยสร้างความหวังว่าท่านอยากเป็นอะไร อยากมีอะไร แล้วสร้างความมั่นใจว่าคนอย่างเราต้องเป็นอย่างนั้นได้ หรือมีอย่างนั้นได้อย่างแน่นอนในชาตินี้ คนอื่นที่เขาเป็นเขามี ไม่ใช่จะวิเศษวิโสมาจากไหนก็มนุษย์เดินดินด้วยกันทั้งนั้น คิดได้ดังนี้แล้วหาวิธีและลงมือกระทำทันที ใช้ความพยายามอย่างสุดแรง

เกิด มีกำลังวังชาเท่าไรเอามาใช้ในการสร้างชีวิตให้หมด อย่าขี้เกียจแม้แต่นิดเดียวก็ไม่ได้ และเมื่อลำบาก ผิดหวังก็ต้องอดทนและต้องตื๊อ คือ ทำแล้ว ทำอีก ทำอีก ซ้ำ ๆ ซาก ๆ จนกว่าความสำเร็จจะมีมา นั่นแหละจึงจะยอมหยุด แต่อย่าหยุดให้นานเริ่มสร้างความหวังขึ้นใหม่ต่อไป สร้างความมั่นใจใหม่ต่อไป พยายามและอดทนต่อไป ความสำเร็จในชีวิตของท่านจะต้องมีมาอย่างแน่นอน.

เป้าหมาย
นโยบายงานกรมประชาสงเคราะห์

โดย
นายจำเนียร คันธเสวี
หัวหน้าฝ่ายฝึกอบรม กรมประชาสงเคราะห์

ก่อนอื่นขอพูดถึงเรื่องนโยบายพัฒนาการแห่งชาติ (National Development) เสียก่อนว่า พัฒนาการแห่งชาตินี้เป้าหมายอยู่ที่ไหน เราต้องพูดเรื่องเป้าหมายใหญ่เสียก่อน แล้วค่อยลงมาสู่เป้าหมายเล็ก พัฒนาการแห่งชาตินี้มีเป้าหมายทางการเมือง เศรษฐกิจ และทางสังคม

เป้าหมายทางการเมือง คือความมั่นคงแห่งชาติและความเป็นรัฐสถาปนา รัฐสถาปนาหมายความว่า ประเทศนั้นมีความมั่นคงทั้งภายนอกและภายใน ประชาชนมีสิทธิเสรีภาพตามระบอบประชาธิปไตย

เป้าหมายทางเศรษฐกิจคือ เพื่อจะเพิ่มรายได้ประชาชาติและรายได้ของประชาชนต่อรายหัวต่อปี (Per Capita income)

เป้าหมายทางสังคมคือ เพื่อยกระดับความอยู่ดีกินดีของประชาชนทั้งในด้านสุขภาพอนามัย การศึกษา และสวัสดิการ ด้าน

สุขภาพอนามัยเป็นเรื่องของกระทรวงสาธารณสุข ด้านการศึกษาเป็นเรื่องของกระทรวงศึกษาธิการ ด้านสวัสดิการเป็นเรื่องของกระทรวงมหาดไทย

เราจะเห็นว่า เป้าหมายทั้ง ๓ นี้จะต้องเกี่ยวเนื่องกัน ถ้าเป้าหมายนี้ดำเนินไปพร้อม ๆ กันได้แล้ว การพัฒนาประเทศก็จะเจริญ ๆ ขึ้นไป

กรมประชาสงเคราะห์อยู่ในสังกัดกระทรวงมหาดไทย ก็มาเข้าเป้าหมายทางด้านสังคม การจะบรรลุเป้าหมายทางสังคมนั้น เราต้องใช้บริการทั้งหมด ๕ บริการคือ

๑. สาธารณสุข ได้แก่ การป้องกันโรค การรักษาโรคเกี่ยวกับสุขภาพอนามัยของประชาชนทั่วไป

๒. การศึกษา ทั้งศึกษาสามัญศึกษาวิชาชีพ ตลอดจนการศึกษาพิเศษ การอบรมต่าง ๆ

๓. อาคารสงเคราะห์

๔. ความมั่นคงทางสังคม ได้แก่ การประกันสังคม การรักษาความสงบเรียบร้อย ความยุติธรรม

๕. สวัสดิการสังคมคือ บริการที่ให้แก่พวกที่ไม่สามารถช่วยตัวเองได้คือ พวกเด็กพิการ คนชรา

การให้บริการทางสวัสดิการนี้เป็นหน้าที่ของกรมประชาสงเคราะห์โดยตรง

ในประเทศไทยคนจนมีมากกว่าคนรวย ถ้าหากว่าไม่มีปฏิกริยาหรือปัญหาใด ๆ ขึ้นมาจากบุคคลได้แล้ว ปัญหาทางสังคมก็จะไม่เกิดขึ้น ในทางสังคมความยากจนเป็นปัญหาของทุกสิ่งทุกอย่าง คนยากจนมักจะมีลูกมาก ไม่สามารถจะให้ลูกทุกคนได้รับการศึกษาได้โดยตลอด ตามโรงพยาบาลมักจะมีเด็กที่แม่ทอดทิ้งไว้มาก ก็กลายเป็นเด็กอนาถา เด็กกำพร้าไป อาจจะก่ออาชญากรรมต่าง ๆ ถ้าเป็นหญิงก็อาจกลายเป็นโสเภณีไป บางทีก็เป็นพวกติดยาเสพติด ดังนั้นจะเห็นว่าความยากจนเป็นปัญหาทางสังคมทุกด้าน ปัญหาเหล่านี้ทำให้พวกเศรษฐีได้รับความเดือดร้อน ก็เริ่มตั้งองค์การสังคมสงเคราะห์ เพื่อแก้ปัญหาเหล่านี้ จะเห็นได้ว่าพวกนี้ทำเพื่อป้องกันตัวของเขาและลูกหลานของเขาเอง แต่จำนวนเพียงกลุ่มเดียวจะทำเมื่อคนเป็นล้านก็ไม่พอ จึงยกเป็นหน้าที่ของรัฐบาล จัดตั้งองค์การอิสระขึ้นแก้ปัญหาเหล่านี้ โดยจัดเป็นรูปกระทรวง ทบวงกรม ในทุกประเทศจะมีกระทรวง ทบวงกรม เหล่านี้ ในประเทศไทยก็มีกรมประชาสงเคราะห์เป็นผู้ทำหน้าที่ ถ้าหากไม่มีการแก้ปัญหาด้านนี้แล้ว ประเทศชาติระส่ำระสาย ทำให้ประชาชนจะไม่มีการอยู่ดีกินดีเป็นผลกระทบกระเทือนต่อความมั่นคงของประเทศด้วย ถ้ามีปัญหาทางสังคมมากจะเกี่ยวพันกับปัญหาทางเศรษฐกิจ เช่น ถ้าคนไม่มีงาน

ทำมากขึ้นก็จะทำให้ไม่สามารถเพิ่มรายได้ประชาชาติ และรายได้ต่อหัวของประชาชนได้

งานของกรมประชาสงเคราะห์

กรมประชาสงเคราะห์ตั้งวันที่ ๑ กันยายน ๒๔๘๓ ด้วยดำริห์ของจอมพล ป. พิบูลสงคราม ที่เห็นว่า ควรจะมีหน่วยงานที่ทำหน้าที่ช่วยเหลือประชาชน

เป้าหมายของสวัสดิการสังคมคือ เพื่อสงเคราะห์ช่วยเหลือประชาชนผู้เดือดร้อนมีปัญหาไม่สามารถช่วยตัวเองได้ เพื่อ

ก. ให้ช่วยตัวเองได้

ข. ยกระดับความอยู่ดีกินดี

ค. มีบทบาททางพัฒนาการแห่งชาติ

เมื่อช่วยตัวเองได้ ยกระดับตนเองได้ก็จะเข้ามามีบทบาทในการพัฒนาการแห่งชาติ

ในการที่จะบรรลุเป้าหมายก็จะต้องมีวิธีทางตาม Sheet ที่แจกมานั้น วงนอกเป็นวงที่สนับสนุนช่วยในการเล็งเป้าในเบื้องต้น เป้าถัดมาเป็นเป้ารองลงมา ทำให้ใกล้ประชาชนเข้ามาอีกในการที่จะช่วยบุคคลที่เดือดร้อนโดยตรงให้มากที่สุด งานของกรมประชาสงเคราะห์มีดังนี้ คือ

การสงเคราะห์ครอบครัว กรมประชาสงเคราะห์มีเป้าหมายในการสงเคราะห์ครอบครัว เพื่อที่จะให้ครอบครัวดำรงคงอยู่ และช่วยให้สมาชิกครอบครัวอยู่ได้โดยปกติสุข เช่น พ่อติดคุก แม่อยู่บ้านไม่มีรายได้ก็ต้องหาทางช่วยเหลือ งานนี้สวัสดิการสงเคราะห์เป็นผู้ดำเนินงาน

กองการสงเคราะห์เด็ก งานสงเคราะห์เด็กเป็นงานแรกที่จะป้องกันปัญหาสังคมได้ งานสงเคราะห์เด็กมีเป้าหมายว่า เพื่อที่จะพัฒนาเด็กและเยาวชนให้เป็นทรัพยากรของชาติ ทั้งทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม เมื่อเด็กเข้ามาถึงกรมประชาสงเคราะห์แล้ว เราก็ตั้งเป้าหมายว่า เด็กคนนี้เมื่ออายุ ๑๗ ปี เด็กคนนี้จะทำอะไรได้บ้าง เป้าหมายเรื่องเด็กนี้เป็นเป้าหมายระยะยาว การช่วยเหลือเด็กนั้นก็มีการหาพ่อแม่ให้ ฝากเลี้ยงตามบ้าน หรือส่งเข้าสถานสงเคราะห์

การสงเคราะห์หญิงบางจำพวก มีเป้าหมายเพื่อฟื้นฟูอาชีพให้แก่หญิงนั้นเมื่อพ้นการฝึกอบรมแล้ว มีการสอนวิชาชีพต่าง ๆ เพื่อให้กลับไปประกอบอาชีพได้

การสงเคราะห์ขอทาน มีเป้าหมายเพื่อให้เปลี่ยนอาชีพเมื่อพ้นการสงเคราะห์ไปแล้ว

การสงเคราะห์คนชรา ผู้ไร้ญาติขาดอุปการะมีเป้าหมายว่าให้มีความสุขสบายทั้งในด้านร่างกาย และจิตใจตลอดจนชีวิต

การสงเคราะห์คนพิการ มีเป้าหมายว่า เพื่อให้เขาช่วยตัวเองได้ในปัญหาเฉพาะหน้า

งานอาคารสงเคราะห์ มีเป้าหมายว่า เพื่อให้ผู้เดือดร้อนมีที่อยู่อาศัยสุขสบายพอสมควรแก่อัตภาพ

งานต่าง ๆ เหล่านี้มีงานอื่นที่ช่วยสนับสนุนดังต่อไปนี้คือ

งานนิคมสร้างตนเอง เพื่อที่จะช่วยเกษตรกรได้มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง นิคมนี้มีหลายประเภทคือ

๑. นิคมทั่วไป นิคมพื้นราบ

๒. นิคมน้ำท่วม

๓. นิคมพัฒนาภาคใต้

ทุนประกอบอาชีพ หมายความว่า คนที่พอจะมีทุนช่วยเหลือตนเองได้อยู่บ้าง แต่ยังไม่สามารถยกระดับให้อยู่ดีกินดีขึ้นมาได้ ก็ให้ขอยืมทุนไปเล้วมาใช้คืนทีหลัง

ประกันสังคม เรายังไม่มีการทำ เป็นแต่เพียงการเตรียมเท่านั้น

บริการชุมชน มีเป้าหมายเพื่อประชาชนในแต่ละชุมชนมีความเป็นอยู่ดีขึ้น เช่น จัดสถานพักผ่อนหย่อนใจ ตั้งศูนย์ชุมชน เป็นต้น

ประชาสงเคราะห์จังหวัด มีเป้าหมายที่จะนำการสงเคราะห์ทั้งหมดของกรมประชาสงเคราะห์ไปให้ประชาชน ในชนบทให้ทั่วถึง

ศึกษาและวิจัย มีเป้าหมายในการศึกษาวิจัยปัญหาต่าง ๆ เพื่อจะให้การบรรลุเป้าหมาย

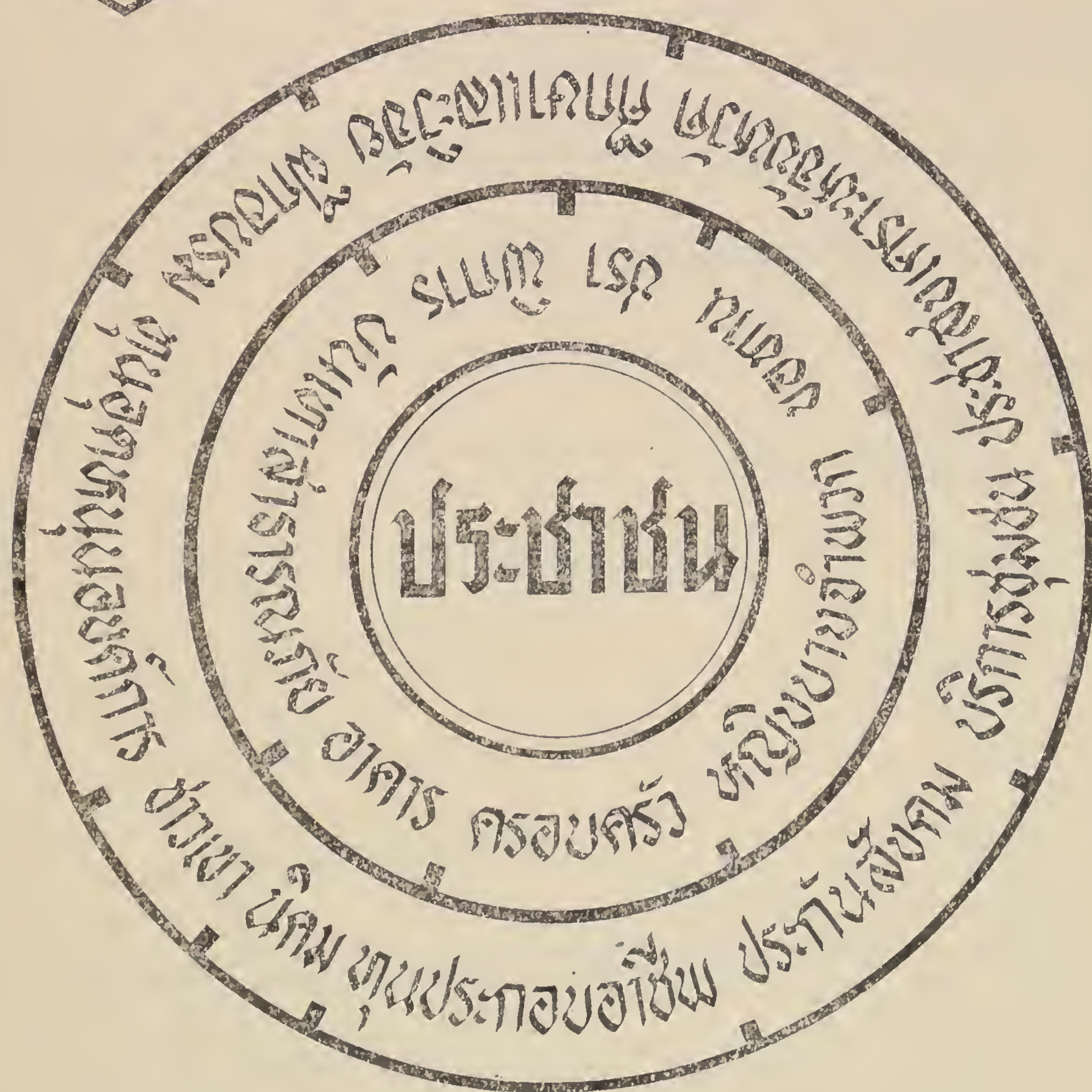
งานฝึกอบรม มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาสมรรถภาพของเจ้าหน้าที่กรมประชาสงเคราะห์ทุกระดับ

ทุนอุดหนุนองค์การสังคมสงเคราะห์ มีเป้าหมายเพื่อสนับสนุนองค์การสังคมสงเคราะห์ให้ทำงานได้มีสมรรถภาพยิ่งขึ้น

ชาวเขา มีเป้าหมายทั้งทางเศรษฐกิจ และการเมือง คือลดการทำลายป่า ต้นน้ำลำธาร เลิกการปลูกฝิ่นและรักษาความปลอดภัยมั่นคงของชาติ.

เป้าหมายใหญ่งานประชาสงเคราะห์

หัวข้อบรรยาย
มนุษย์สัมพันธ์

โดย จำเนียร คันธเสวี
หัวหน้าฝ่ายฝึกอบรม กรมประชาสงเคราะห์

---

๑. **คำจำกัดความ**

– การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างคน ความเข้าใจซึ่งกันและกัน

– การอยู่ร่วมกันโดยสันติ–ไมตรี

๒. **การรู้จักคน**

๑. คนมีกี่ประเภท

มาก	ปานกลาง	น้อย
แสดงตัว		เก็บตัว
กล้า		กลัว
ผู้นำ		ผู้ตาม

ฯลฯ

๒. ทำไมคนจึงต่างกัน

– กรรมพันธุ์

– รูปร่าง และร่างกายคน

– ระดับเชาวน์ปัญญา

- สิ่งแวดล้อม
- ขณะอยู่ในครรภ์มารดา
- การเลี้ยงดูในวัยทารก
- สัมพันธภาพระหว่าง พ่อ แม่ เด็ก
  ๑. การเพิกเฉยละเลยเด็ก
  ๒. การรักเด็กเกินควร
  ๓. ครอบครัวแตกแยก
  ๔. เจ้าระเบียบ มาตรฐานสูง
  ๕. การอิจฉาริษยา พี่–น้อง
  ๖. ธรรมจรรยา ต่ำทราม
  ๗. โรคประสาท
- สภาพภูมิประเทศ
- เพื่อนฝูง ครู โรงเรียน
- สถานการณ์ที่รุนแรง

๓. **เครื่องมือของความสัมพันธ์และสิ่งเร้าใจคน (สื่อ) ไม่มีสื่อจะสัมพันธ์กันไม่ได้**

- คำพูด (รวมถึงโทรศัพท์ เครื่องขยายเสียง)
- ตัวอักษร
- ภาพ

— ท่าทาง

— เสียง

ถ้าไม่ทำเองก็อาจใช้คนกลางเป็นแม่สื่อ ทูต

๔. **ความสัมพันธ์จะมีได้ต้องมีผู้ส่ง** (เสนอ) และผู้รับ (สนอง)

๕. **การศึกษาเกี่ยวกับผู้รับความสัมพันธ์**

— ทัศนคติที่เขามีต่อเรา

— ต้องรู้จักว่าเขาเป็นใคร

— เขามีระดับความรู้แค่ไหน

— เขาเป็นคนลักษณะเช่นไร (ตามข้อ ๒)

๖. **แนวความคิดของผู้ส่งความสัมพันธ์**

— มีแผนและเป้าหมายที่แน่นอน ระยะไกล

— จัดรูปของสื่อที่จะใช้

๗. **การตอบสนอง**

— การสังเกตด้วยตัวเอง

— การสดับตรับฟัง

๘. **การสร้างความสัมพันธ์** (๑. สอนกันไม่ได้ ๒. เราต้องเป็นฝ่ายสร้าง ๓. ไม่ควรหวังผลประโยชน์ส่วนตัว)

๑. ปรับปรุงเสริมสร้างบุคลิกลักษณะ (การแต่งกาย–ท่าทาง)

๒. ศึกษาและสนใจเขา
๓. เป็นกันเองและสร้างความสนิทสนม
๔. ยกย่องเขา
๕. เห็นอกเห็นใจเขา
๖. ระวังและบังคับอารมณ์
๗. รู้จักผ่อนสั้นผ่อนยาว
๘. รักษาคำพูดและเวลา
๙. ข้อห้ามข้อนิยม ความเชื่อของคนอื่น

จิตวิทยาในการทำงาน

โดย จำเนียร ศันธเสวี

การศึกษาในลักษณะวิชานี้ เราไม่มีหลักสูตรโดยเฉพาะในสถาบันแห่งใด เพียงแต่เราประมวลกันเข้าไว้ สาระสำคัญของวิชานี้ก็มีอยู่ว่าเราจะทำงานกับคนอื่นได้อย่างไร การศึกษาในลักษณะวิชานี้เป็นการยาก โดยจะเรียนให้ง่ายก็ได้ ยากก็ได้ การเรียนจิตวิทยานี้เป็น Common sence *แต่ว่าจิตวิทยาเป็นเรื่องเกี่ยวกับคน เป็นเรื่องของจิตใจคน จิตใจคนนั้นลึกซึ้งกว่าอะไรทั้งหมด เราไม่สามารถจะเห็นได้และไม่สามารถวัดกันได้เหมือนกับปรอทที่นำมาวัดหรือตรวจคนไข้ ความยากอยู่ที่การปฏิบัติเวลาไปพบคน ซึ่งตำรามิได้เป็นอย่างนั้น*

ในการศึกษาจิตวิทยาหรือในการศึกษาเรื่องจิตใจคนนี้ มีการศึกษาได้หลายอย่าง แต่พอสรุปได้ดังนี้ —

๑. ศึกษาได้จากตำรับตำรา จากอาจารย์ทั้งในต่างประเทศและในประเทศซึ่งได้เขียนเอาไว้ เช่น ในวิทยานิพนธ์ต่าง ๆ สำหรับประเทศไทย บุคคลมีชื่อในวงการนี้มีหลายท่าน อาทิเช่น หลวงวิเชียรแพทยาคม นายแพทย์ฝน แสงสิงแก้ว เป็นต้น การศึกษาเรื่องจิตใจของคนนี้เป็นสิ่งที่ให้ประโยชน์มาก เพราะถ้าคนเราไม่เข้า

ใจกัน อาจจะเป็นสาเหตุให้โกรธเคืองกันได้ แต่ถ้าเราหันหน้าเข้าทำความเข้าใจกันเสีย ย่อมจะบังเกิดผลดี การที่เราไม่ทำความเข้าใจกันนั้น รังแต่จะเป็นบ่อเกิดแห่งความแตกแยก

๒. การศึกษาได้จากการเปรียบเทียบ ถ้าใช้เวลาเพียงเล็กน้อยศึกษาจากผู้อื่นว่าคนนั้นทำไมเป็นอย่างนั้น คนนี้ทำไมเป็นอย่างนี้แล้วลองนำมาพิจารณาเปรียบเทียบกับตัวเรา ซึ่งไม่เป็นการยากที่จะเปรียบเทียบและเข้าใจ ลองเอาใจเขามาใจใส่เรา ก็จะทำให้เข้าใจบางสิ่งบางอย่างจากเขาได้

๓. การศึกษาจากหลักทางพุทธศาสนา หลักนี้เป็นประโยชน์อย่างยิ่ง และเป็นหลักสูงกว่าจิตวิทยามาก เช่น หลักศาสนาได้กล่าวถึงสาเหตุแห่งทุกข์ ทางระงับทุกข์ต่าง ๆ ซึ่งจิตวิทยามิได้สอนไว้ จะเห็นว่า หลักศาสนาลึกซึ้งกว่าจิตวิทยามาก

ประโยชน์ในการศึกษาจิตวิทยา

ในการศึกษาจิตวิทยานี้มีประโยชน์มาก ถ้าใช้ถูกต้องเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม ถ้าศึกษาแล้วเที่ยววิจัยคนอื่นต่าง ๆ นา นา ก็อาจจะเป็นโทษมาก หากศึกษาและปฏิบัติถูกต้องตามแนวทางแล้ว ก็จะเป็นประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ ตลอดจนการทำงานเป็นอย่างมาก ซึ่งอาจสรุปได้ ดังนี้ —

๑. ทำให้เข้าใจผู้อื่น โดยปกติเราจะไม่รู้ว่าผู้นั้นทำไมทำอย่างนั้นอย่างนี้ ทำไมคนอื่นจึงถือตัวหรือวางตัว ถ้าเราไม่รู้หลัก

จิตวิทยาเสียเลยแล้ว เราจะไม่เข้าใจเขาเลย เราต้องศึกษาให้รู้ว่าคนนั้นคนนี้มีปมด้อย แทนที่เราจะรังเกียจเขา เราก็คบหาสมาคมด้วยเช่นนี้ เป็นต้น

๒. ทำให้สามารถเข้าใจตัวเองได้ คือ ในบางครั้งนึกว่า เราทำถูกแล้วแต่ที่จริงนั้นไม่ถูก คนเราไม่เข้าใจตัวเอง ไม่ศึกษาตัวเราเอง ดังนั้น เราเรียนจิตวิทยาเราก็จะรู้ว่าคนเราไม่ดีเพราะเหตุใดคนเรานั้นไม่ใช่ดีเสมอไป แต่บางคนกลับมองคนอื่นในแง่ร้ายหรือในแง่ไม่ดีเสมอ ดังนั้น จึงจำเป็นต้องศึกษาจิตวิทยา เพื่อสอนให้เราเข้าใจตัวเองได้ด้วย

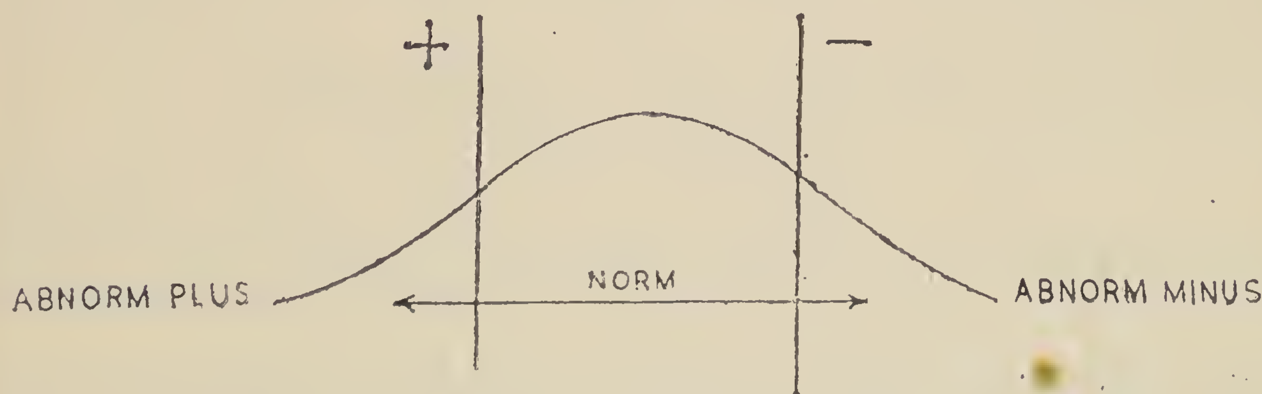
๓. ทำให้เข้าใจสถานการณ์ สถานการณ์ที่กล่าวนี้ มิใช่สถานการณ์เกี่ยวกับการฆ่าฟันกัน แต่เป็นสถานการณ์ในการงาน สถานการณ์ของแต่ละบุคคลซึ่งเรียกกันว่าปัญหาประจำวัน เป็นต้น คนที่เป็นโรคจิตหรือโรคประสาทไม่ดี เมื่อมีสถานการณ์หรือปัญหาบางอย่างเกิดขึ้นแล้ว จะไม่สามารถแก้ไขด้วยตนเองได้ และจะทำให้มีกิริยาผิดปกติเกิดขึ้น คือ กินไม่ได้นอนไม่หลับ มึน เศร้าโศกอะไรต่าง ๆ เหล่านี้ ซึ่งถ้าเราเข้าใจสถานการณ์หรือปัญหานั้น ๆ ก็จะสามารถแก้ไขได้และทำให้แต่ละคนเกิดความสบายใจขึ้น อย่างไรก็ตาม ทุกสิ่งทุกอย่างที่เกิดขึ้นกับคนเราต้องมีสาเหตุ เช่น เดินใจลอยไม่มีการบังคับจิตใจ ก็อาจกระทำให้รถยนต์ชน หรือมีปัญหาทางจิตใจแล้วแก้ไม่ตก อะไรต่าง ๆ ทำให้กินไม่ได้นอนไม่หลับ

เหล่านี้เราจะถือว่าเป็นเคราะห์กรรมไม่ได้ คนเรามีลักษณะไม่เหมือนกัน หรือ Personality ไม่เหมือนกัน Personality มิใช่ลักษณะที่มองเห็นได้ภายนอก เช่น การแต่งตัวเรียบร้อยหรืออาการมึนซึมเท่านั้น หมายความรวมถึงส่วนลึกของจิตใจด้วย คนที่มีบุคลิกดีหมายถึงการกระทำที่รอบคอบ น่าเชื่อถือ น่าเคารพ ก็เรียกได้ว่าลักษณะดี ลักษณะต่าง ๆ ของบุคคลทั่วไปพอจะแยกได้เป็น ๓ กลุ่มด้วยกันคือ ;–

๑. แสดงตัว เช่น เป็นคนที่ชอบสังคม หรือพวก Show-off คือ พวกชอบแสดงตัวหรือบางทีมีการถ่ายรูปชอบอยู่หน้าแถว เช่นนี้ เป็นต้น นี่เป็นเรื่องของการแสดงตัว สำหรับการแสดงตัวนี้อาจแบ่งออกเป็น ๓ จำพวก Norms, Abnorms Plus และ Abnorms Minus

Curve of norm

ส่วนโค้งของความปกติ

จากรูปจะเห็นได้ว่าส่วนที่อยู่ในเส้น เรียกว่าส่วนปกติ (Norm) ถ้านอกจากเส้นออกไปแล้วก็เป็นส่วนไม่ปกติ (Abnorm) คือส่วน

นอกของ Norm ถ้าไม่ปกติมาทางบวกเรียกว่ามากเกินไป แต่ถ้าไปทางลบมากหมายถึงไม่ชอบแสดงตัว เงียบขรึม ไม่ชอบพูดจาเหล่านี้เป็นต้น สำหรับตรงกลาง คือ หมายถึงอยู่ในระหว่างเส้นทั้งสอง สรุปแล้วพวกแสดงตัวมีอยู่ ๓ พวก คือ

ชอบแสดงตัว ได้แก่ พวกค่อนมาทางบวก แสดงตัวมากก็ค่อนมามาก เป็นต้น

ปกติ ได้แก่พวกไม่ไปทางบวกหรือแสดงตัวไม่มากหรือ ไม่นิยมจนเกินไป

เก็บตัว ได้แก่พวกค่อนไปทางลบ เก็บตัวมากไปหรือค่อนไปทางลบมาก

๒. กล้า มีอยู่ ๓ พวกเช่นกัน คือ พวกกล้า พวกไม่กล้าและพวกปานกลาง พวกกล้านี้ ได้แก่พวกกล้าแสดงความคิด กล้าทำอย่างนั้น กล้าทำอย่างนี้ แต่ถ้าไปทางบวกมากก็ได้แก่พวกชอบเสี่ยง ชอบพนันขันต่อ เหล่านี้ เป็นต้น สำหรับพวกที่ไม่กล้า คือพวกที่ไม่กล้าคิด ไม่กล้าทำอะไรต่าง ๆ หนักไปทางลบ

๓. การทำ พวกเกี่ยวกับการทำ ได้แก่ Fight พวกต่อสู้มีลักษณะไปทางบวกมาก อีกพวกหนึ่งมีลักษณะมาทางบวกเหมือนกัน คือ มีลักษณะเป็นผู้นำ สำหรับพวกที่อยู่ตรงข้ามคือพวก Fight คือขอตามอย่างเดียว หรือหนีไม่ยอมสู้เข้าลักษณะที่ไม่แสดงตัว คือมาทางลบชอบตามเขาเรื่อยไป

สรุปจากตัวอย่างที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่า ดีที่สุดได้แก่พวกสายกลาง ถ้ามากเกินไปก็ไม่ได้ ถ้าน้อยมากจนบางครั้งไม่พูดจาเลยก็ไม่ดี สำหรับบุคคล ๒ จำพวกนี้ มีลักษณะที่น่าสังเกต คือ พวกบวกแสดงตัวมากเกินไป มักจะนับถือในด้านวัตถุ เช่น ในด้านแต่งตัว คือ ชอบในทางรูปธรรม ส่วนพวกในฝ่ายลบมักจะถืออุดมคติฝ่ายนี้มักจะมองเห็นอะไรเป็นนามธรรม ได้แก่ พวกนักฝัน ต่าง ๆ

มีปัญหาต่อไป คนเรามีอวัยวะครบถ้วนเหมือนกันทุกอย่าง แต่เป็นที่น่าสังเกตว่า แม้แต่ฝาแฝดก็ยังไม่เหมือนกนทุกส่วนไป พี่น้องท้องเดียวกันไม่เหมือนกัน บางคนชอบสังคม บางคนชอบเก็บตัว ทำไมจึงไม่เหมือนกัน จึงเป็นปัญหาที่จะต้องศึกษาต่อไป ซึ่งพอแยกออกได้ ๕ ประการ คือ

๑. ตัวบุคคล (Individual) ซึ่งแตกต่างกันอาจจะเนื่องมาจากกรรมพันธุ์ ซึ่งถ่ายทอดลักษณะมาตั้งแต่บรรพบุรุษพร้อมกับการปฏิสนธิเป็นบุคคล นอกจากนั้นยังเนื่องมาจากสาเหตุอื่นอันหนึ่งเรียกว่า Congentital ซึ่งเกิดหลังการปฏิสนธิ เช่น มีโรคอย่างหนึ่งภายหลังที่เกิดแล้ว เช่น พวกหูหนวก เป็นต้น

๒. รูปร่างกาย จิตแพทย์หลายท่านได้ศึกษาและมีความเห็นว่ามีส่วนเกี่ยวข้องกับจิตใจและลักษณะของคนโดยเฉพาะ กล่าวคือคนมีรูปร่างอย่างหนึ่ง มีจิตแพทย์คนหนึ่งซึ่งได้พยายามศึกษาบุคคล

ตามตะราง เรือนจำ ตามโรงพยาบาลโรคจิต ได้ลงความเห็นว่าจิตใจของบุคคลมีส่วนสัมพันธ์กับลักษณะของร่างกายอย่างมาก ซึ่งเขาแยกได้ ๓ ประการ คือ

๑) Pyknic Type เป็นพวกที่มีความร่าเริง มีจิตใจร่าเริงอยู่เสมอ เป็นพวกที่มีรูปร่างร่าเริง มีจิตใจรื่นเริงอยู่เป็นนิจ เป็นพวกที่ที่มีรูปร่างอ้วน เตี้ย ชอบสังคม ตลกอยู่เสมอ

๒) Asthenic Type เป็นพวกที่มีรูปร่างผอมสูง เจ้าความคิดเก็บเนื้อ เก็บตัว ไม่ชอบออกสังคม ถ้าออกก็มักจะเป็นตัวตลกในสายตาของผู้อื่น เช่นนี้ เป็นต้น

๓) Athletic Type ได้แก่ พวกที่ปานกลางเข้าสังคมก็ได้ ทำอย่างไรก็ได้ พวกนี้เป็นนักกีฬาร่างกายสมส่วน

ถ้าคนเรามีสุขภาพไม่ดี บุคลิกภาพต่างก็พลอยห่อเหี่ยวไปด้วยซึ่งจะทำให้มีลักษณะไปในทางลบ คนเรามีความพิการทางร่างกายหรืออวัยวะไม่ครบ ๓๒ ก็ย่อมมีผลกระทบกระเทือนทำให้จิตใจลบหรือบวกได้ แต่ก็มีมากเหมือนกันที่เขาต่อสู้เอาชนะความพิการของร่างกายได้ คือ เข้ากับพวก Norm ได้นั่นเอง

๓. สติปัญญา คนเราแตกต่างกันที่สติปัญญาอย่างหนึ่ง หรือแม้บางทีสติปัญญาอาจเท่ากัน แต่การปฏิบัติไม่เหมือนกันไปทุกอย่าง สติปัญญาสูงต่ำมากน้อยแค่ไหน อาจวัดกันด้วยสายตาเหมือนกันเช่น

ลักษณะของเด็กปัญญาอ่อน อาจจะมองและสังเกตได้จากร่างกายได้ ส่วนพวกที่ไม่สามารถสังเกตได้ด้วยสายตาเปล่า เราอาจวัดสติปัญญาได้ทาง I.Q. ซึ่งจิตแพทย์ได้คำนวณและทดสอบมีสูตร ดังนี้

$$\text{I.Q.}\ \left(\text{Inteligence Quotient}\right) = \frac{\text{CA}}{\text{MA}} \times 100$$

CA = Chronological age

MA = Mental age

ถ้าปรากฏอายุจริงเท่ากับอายุสมองก็หมายความว่า บุคคลนั้นมีสติปัญญาปกติ ถ้าอายุสมองน้อยเรียกว่า I.Q. ต่ำ และในทางตรงข้ามอายุจริง ต่ำกว่าอายุสมอง เราเรียกว่า I.Q. สูง คนที่มีปัญญาต่ำจะไม่สามารถปรับตัวเข้าอะไรได้เลย พวกนี้ในทางการตัดสินใจต่าง ๆ ไปในทางลบอ่อนแอเสมอ แต่พวกที่มีสติปัญญาสูงจะสามารถปรับตัวได้ ดังนั้น พวกที่มีสติปัญญาสูงจึงมีบุคลิกภาพดีสามารถปรับตัวให้เข้ากับทุกสิ่งทุกอย่างได้ดีกว่า พวกปัญญาต่ำ มี I.Q. ต่ำกว่า ๗๐ — ๘๐

๔. Ego (อัตตา) เป็นสิ่งลึกซึ้งพอสมควรหรือลึกซึ้งมากทุกคนต้องมี Ego แม้แต่เราพูดว่า "ผม" ว่า "ฉัน" นั่นแหละคือ Ego แต่เรายังไม่ได้ว่ามันอยู่ที่ไหน เช่น คนไหนมาทำอะไรแก่เรา เราต้องทำตอบ ทางจิตวิทยาพยายามศึกษาว่า Ego อยู่ที่ไหน แต่ทางพุทธ-ศาสนาแทนที่จะศึกษาว่า Ego อยู่ที่ไหน กลับศึกษาสิ่งที่ไม่ใช่ Ego

ซึ่งเรียกว่าอนัตตาหรือ Non-ego Ego เป็นตัวสำคัญอยู่ข้างในตัวเรา ทำให้คนเป็นทุกข์เป็นสุขได้ อาจจะกล่าวง่าย ๆ คือจิตใจหรือกำลังใจนั่นเอง Ego ทำให้เราต่อสู้ เช่น คนไหนมาว่าหรือตำหนิเรา เราก็ต้องต่อสู้ทันที จะเห็นว่า Ego อยู่ในตัวเรา เราจับไม่ได้ Ego ทำให้เราเป็นทุกข์เป็นสุขได้

๕. สิ่งแวดล้อม สิ่งแวดล้อมเป็นสิ่งสำคัญในการเสริมสร้างบุคลิกลักษณะของเด็กมาก ทำให้เด็กเกิดผิดปกติขึ้น เป็นต้นว่าความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่กับลูก เช่น

๕.๑ พ่อแม่ไม่รักลูกหรือลูกไม่ได้รับความรักจากพ่อแม่ ความผิดปกติที่มักจะเริ่มเกิดขึ้นภายในจิตของเด็ก เด็กเกิดความไม่พอใจถ้าเป็นบ่อย ๆ เข้าทำให้ขาด Security พวกนี้มักจะเป็นพวกแยกตัวเอง มองโลกในแง่ร้าย มองผู้อื่นในแง่ร้าย

๕.๒ เด็กที่พ่อแม่รักมากจนเกินไป (Over Protection) คือบวกมาก มีได้สองทาง คือ ตามใจเด็ก และนำเด็ก การตามใจเด็กคือการทำให้เด็กเป็นผู้นำ แต่มักจะนำไปในทางผิด คือ ให้เด็กเป็นเทวดา การสร้างเด็กในทางนี้ทำให้เป็นจ้าวของพ่อแม่ แล้วต่อไปก็เป็นจ้าวของคน จ้าวของเพื่อนฝูง และอื่น ๆ เป็นคนไม่มีความอดทนต่อสถานการณ์จะเอาอะไรได้ทั้งนั้น เว้นแต่ดาวกับเดือน พ่อแม่ต้องออกรับเด็กทุกอย่าง ทำให้เด็กกลายเป็นหัวโจก มักจะเป็นลูก

ของผู้ที่ร่ำรวย ที่สุดพวกนี้ก็มักเป็นยุวอาชญากรหรืออาชญากร ทำให้เด็กฝ่าฝืนข้อบังคับศีลธรรมจรรยาต่าง ๆ และเห็นแก่ตัวอีกประการหนึ่งเรียกว่า นำเด็ก หมายความว่าเอาใจใส่เด็กทุกอย่างชนิดที่เรียกว่าลิ้นไม่ให้ไต่ไรไม่ให้ตอม เอาใจใส่ทุกอย่างเกินไปเรียกว่านำเด็กหรือ Protect มากเกินไป พวกนี้เคยเป็นที่ถูกนำมามากก็เลยเป็นคนตามเขาเรื่อยไป ไม่มีความคิดริเริ่มเด็กพวกนี้ต่อมาจะเป็นคนตามเป็นผู้นำไม่ได้เพราะไม่เคยแสดงตัวเอง และไม่มีความคิดริเริ่มเป็นของตัวเอง

๕.๓ พ่อแม่เจ้าระเบียบมากเกินไป ตามปกติเด็กเกิดมาย่อมมีความซนตามธรรมดาของเด็ก เพราะฉะนั้นเมื่อเอาข้อบังคับกับผู้ใหญ่มาใช้บังคับเด็กเกินไป ก็จะทำให้เด็กจะทำอะไรกลัวไปหมดทุกอย่าง ทำอะไรผิดนิดเดียวก็รู้สึกกลัว ซึ่งอบรมมาอย่างผ้าพับไว้เป็นคนเข้าใครไม่ได้ เก็บตัว ขี้อาย จะออกสังคมก็เคอะเขิน กลัวจนไม่กล้าตัดสินใจ

๕.๔ ลูกที่พ่อแม่ไม่ลงรอยกัน พวกนี้ก็เช่นเดียวกัน ความสงบทางครอบครัวไม่มี ทางจิตใจก็ไม่มีด้วย เช่น พ่อแม่ทะเลาะกันเลยพาลมาดุด่าและตีเด็ก หันมาระบายอารมณ์กับเด็ก ทำให้เกิดความไม่สบายใจ เด็กพวกนี้มักจะชอบหนีไปอยู่คนเดียว มีความหวาดกังวลอยู่ตลอดเวลา มีความเครียดกลัวว่าในโลกนี้ไม่มีใครเป็นมิตรด้วยเห็นเป็นศัตรูไปหมดทุกคน

๕.๕ พ่อแม่หย่าร้าง ความปกติในครอบครัวก็คือ ต้องมีพ่อแม่และลูกสามเส้า ถ้าเส้าใดขาดไป ทำให้จิตใจของคนที่อยู่ขาดที่พึ่งไปด้วย เช่น พ่อที่มีภรรยาใหม่ทำให้ลูกกลัวว่า แม่ใหม่จะไม่รักตนไม่เหมือนแม่เก่า จิตใจได้รับความกระทบกระเทือนมาก ทำให้เด็กดื้อด้านและไม่เชื่อฟัง

๕.๖ เลี้ยงลูกให้เกิดความอิจฉาริษยากัน เช่น ลูกคนหัวปีเติบโตขึ้นมารู้ว่าพ่อแม่รักตนได้รับการเอาใจใส่เป็นอย่างดี ต่อมาเมื่อมีน้องขึ้นมา พ่อแม่เริ่มห่างเหินกับตนหันไปทุ่มเทความรักให้กับน้องที่เกิดมาใหม่จะไปเที่ยวไหนก็พาแต่น้องไป ก็ทำให้เด็กเกิดความคิดแตกต่างออกไป คิดไปว่าน้องเกิดมาแย่งเอาความรักของตัวไปทำให้ตนไม่ได้รับความสุข โดยไม่ได้คิดว่าพี่น้องกันต้องมีความรักกัน เมื่อให้อยู่กันตามลำพังพี่ก็รังแกน้อง ต่าง ๆ นานาน ี้ก็แสดงว่า พ่อแม่ไม่พยายามทำความเข้าใจให้กับเด็กคนโตให้รู้และเข้าใจ นอกจากนั้นยังมีสาเหตุจากคนอื่นพยายามปลูกฝังความเข้าใจผิดให้กับเด็ก เช่น พูดว่า "ไอ้หนู พ่อแม่เขาไม่ได้รักเอ็งแล้ว" "เขาไปรักน้องใหม่แล้ว" เหล่านี้ ก็ทำให้พี่เกิดความริษยาน้องขึ้นมาซึ่งเป็นไปในทางที่ผิดมาก เช่น มีเรื่องที่เล่ากันว่า เด็กอายุขวบกว่า ๆ คนหนึ่ง แม่ให้ดูน้องอายุ ๔ – ๕ เดือนอยู่บนบ้าน เด็กคนพี่ถีบน้องตกบันไดลงมาตาย แม่ไม่เห็นเพราะซักผ้าอยู่ข้างล่างไม่รู้ เรื่องดังนี้เมื่อเกิดขึ้นมาแล้วก็แสดงว่า เด็กคนนั้นไม่เป็นมิตรกับบุคคลอื่น กลายเป็นคนขี้ระแวงขี้สงสัยไม่มั่นใจในตัวเอง

๕.๗ พ่อแม่อยู่ในศีลธรรมจรรยาต่ำ มักจะพบในแหล่งเสื่อมโทรม ซึ่งบางแห่งเป็นบุคคลยากจน การศึกษาต่ำ เด็กที่อยู่ในครอบครัวเหล่านี้ก็นับว่ามีเคราะห์กรรมอยู่มาก ศีลธรรมก็เลยพลอยต่ำไปด้วย ลืมตาขึ้นมาก็พบแต่คำด่ากันไม่เว้นแต่ละวันได้ยินคำอะไรต่าง ๆ ติดปาก เช่น พ่อแม่หรือชาวบ้านในท้องถิ่นพูด มึง กู หรือคำหยาบต่าง ๆ เด็กก็เอาอย่างด้วย พ่อแม่ทำอะไรไม่ดีไม่งาม เด็กก็เอาแบบอย่าง เป็นต้น

๕.๘ พ่อแม่เป็นโรคประสาท มิใช่เป็นกรรมพันธุ์แต่เป็นสิ่งแวดล้อม ทำให้บุคลิกลักษณะเหล่านี้เปลี่ยนแปลงไป เช่น พ่อแม่กลัวเสียงดัง เช่น ฟ้าร้องก็วิ่งหนีตัวสั่น พอเด็กเห็นก็ทำตามจะเอาแบบอย่างบ้าง

๕.๙ ขนบธรรมเนียมท้องถิ่น เช่น คนส่วนใหญ่ในท้องถิ่นนั้นทำอย่างนั้น เด็กก็นำมาประพฤติปฏิบัติต่อ

๕.๑๐ โรงเรียนก็เป็นสิ่งแวดล้อมอย่างหนึ่ง ที่ทำให้เด็กไปจำมา เช่น ไปคบคนที่สังคมหน่อยก็นำมาปฏิบัติบ้าง หรือไปคบคนเก็บตัวก็เลยกลายเป็นคนเก็บตัวไปด้วย หรือไปเจอเพื่อนคนไหนถูกใจก็นำสิ่งต่าง ๆ จากคนนั้นมาปฏิบัติและกระทำ

๕.๑๑ สงคราม เรื่องเกี่ยวกับสงคราม ทำให้ลักษณะของจิตใจคนผิดปกติไม่เหมือนกัน เช่น บุคคลที่เกิดมาในยามสงครามก็ทำให้จิตใจหวาดกลัว ต่าง ๆ

ปฏิกิริยาและพฤติกรรมของคนเราเกิดขึ้นได้อย่างไร ?

ปฏิกิริยาของคนเราเกิดจากสิ่งกระตุ้นทางจิตวิทยาเรียกว่า สัญชาตญานหรือ Instinct เช่น

(๑) Motivation ทางร่างกายเกิดขึ้นมาจากความกระตุ้น ทำให้เราเกิดอยากได้อย่างนั้นอย่างนี้ เช่น กระเพาะว่างเกิดหิวอยากกินขึ้นมา ความต้องการเกี่ยวกับทางจิตใจ ความต้องการทางการสืบพันธุ์ในเรื่องเพศ ต้องการความรัก ต้องการความสำเร็จ ต้องการความมั่นคง ไม่มีใครต้องการความล้มเหลว ความต้องการทางจิตใจอยากรู้อยากเห็นของแปลก ๆ ใหม่ ๆ เป็นคนกว้างขวางก้าวหน้าเป็นบ่อเกิดของสติปัญญาของตนเพราะว่าเรามี Motivation

(๒) Stress (ความทุกข์) ทางพระพุทธศาสนาตรงกับคำว่าความทุกข์ที่จะขัดขวางความต้องการของคนเรา ความทุกข์ของคนเรานั้นมีอะไรบ้าง ? เช่น เราอยากจะรับประทานข้าวแต่ก็ทำไม่ได้อย่างใจ ทางพระพุทธศาสนาเรียกว่า ความทุกข์ อุปสรรคที่มาขัดขวางความต้องการของเราล้วนเป็นความทุกข์ทั้งสิ้น

ความทุกข์ Stress แบ่งได้เป็น ๒ อย่าง

๑. Frustration ความขัดเคือง

๒. Conflict ความขัดแย้งในใจ

สำหรับประการแรกนั้น จะมีความต้องการที่จะได้ แต่มีอุปสรรคมาขัดขวางทำให้เกิดความขัดเคืองขึ้น ไม่ว่าทางกายหรือทางจิตใจ ทำให้เกิดความกระวนกระวายใจหรือโกรธ ปฏิกิริยามักจะเป็นก้าวร้าว ดุดัน

ประการที่สอง หมายความว่า Conflict นั้น ได้แก่ความเกิดความขัดแย้งในใจขึ้น ตัดสินใจไม่ได้ กินไม่ได้ นอนไม่หลับเพราะคิดไม่ตก หรือถ้าจะกินก็ไม่ได้กิน ในกรณีเด็กถ้าก่อนจะโดนไม้เรียวเช่นนี้จะเห็นว่ามีอุปสรรคหรือความขัดแย้งในใจขึ้น ปฏิกิริยาจะเป็นซึมเศร้า

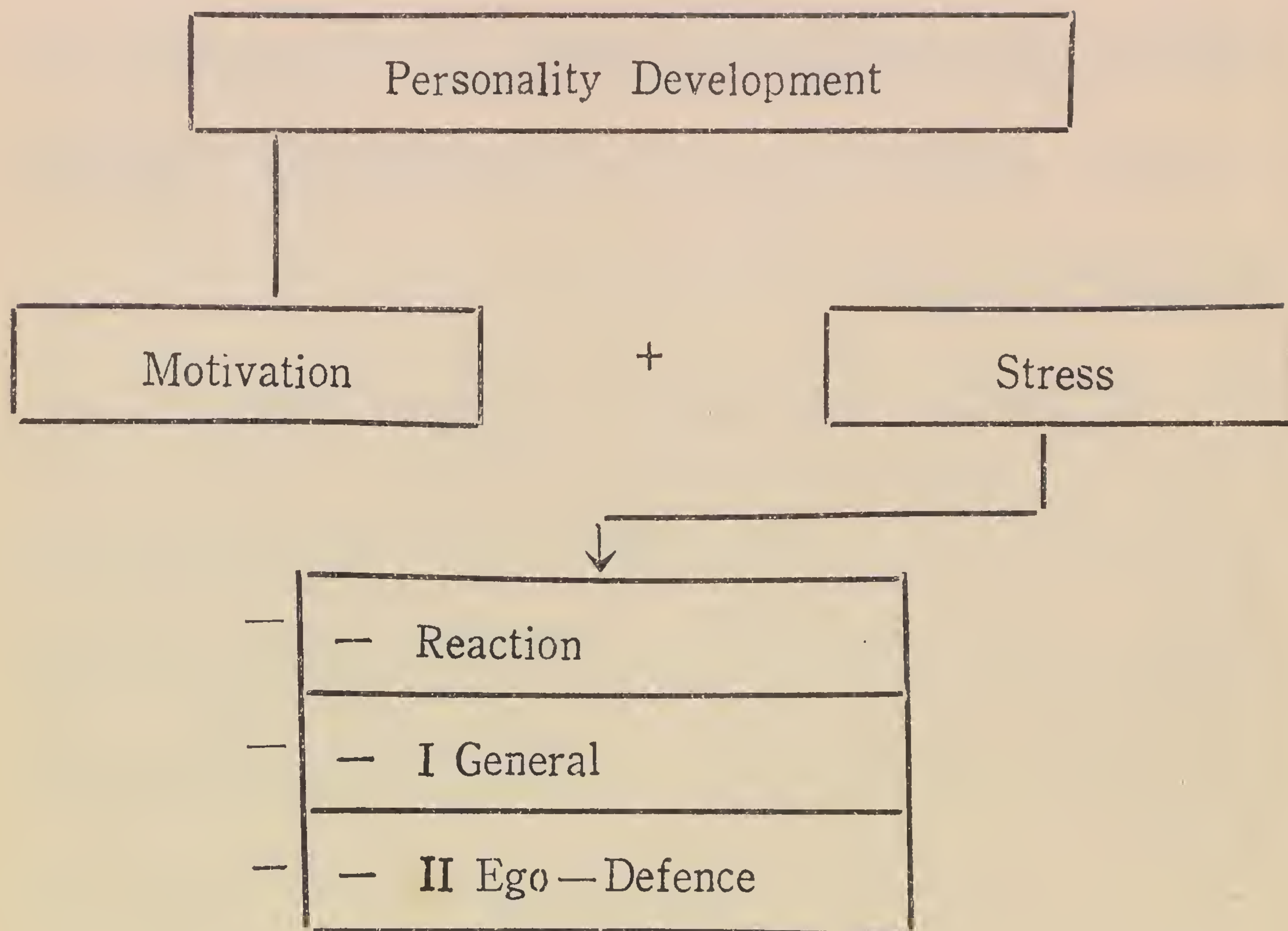
ลักษณะของ Conflict คือ

— ดีอย่างเสียอย่าง เช่น เด็กถ้าได้กินขนมก็ต้องถูกโดนตี ตัดสินใจไม่ได้ว่าจะกินดี หรือไม่กินดี

— ดีทั้งสองอย่าง ได้แก่ กรณีรักพี่เสียดายน้อง ไม่รู้จะเลือกอะไร

— ไม่ดีทั้งสองอย่าง อย่างหนีเสือปะจระเข้ อะไร ๆ ก็ไม่ดีทั้งนั้น แต่จำเป็นต้องเลือกเอาอย่างหนึ่ง

ดูแผนผังประกอบคำอธิบาย

ปฏิกิริยา (Reaction) แบบ General มีดังนี้

๑. สู้ คือหมายถึง เช่น เมื่อเด็กเอาขนมไม่ได้ก็ต้องพยายามหาทางออกทางใดทางหนึ่งเพื่อจะได้ขนม เช่น เอาไม้ตี ฯลฯ

๒. หนี คือแก้ปัญหาไม่ตกหรือสู้กับ Stress ไม่ได้ พยายามหนีให้รู้กับปัญหา

๓. หาทางออกอย่างดีที่สุด เช่น ไปปรึกษาหารือกับคนอื่นหรือประนีประนอมชนิดบัวไม่ให้ช้ำ น้ำไม่ให้ขุ่น เป็นต้น

ปฏิกิริยาแบบ Ego—Defence มีหลายอย่าง เช่น

๑. ได้แก่ ปฏิเสธหรือเพิกเฉยการปฏิเสธนั้น เช่น สอบไม่ได้ก็หาว่าตัวไม่ได้ดูหนังสือบ้าง เพื่อป้องกันไม่ให้ใครมาดูถูก เราป้องกัน Ego หรือในบางครั้งก็ทำเป็นไม่รู้ไม่ชี้ ทำเป็นทองไม่รู้ร้อนสบายใจ

๒. สร้างความคิดฝัน เช่น อยากเป็นอัศวินต่าง ๆ อยากเป็นผู้กล้าหาญ เหล่านี้ เป็นต้น

๓. การชดใช้ คือก่อนเราต้องมีอาการครบ ๓๒ ประการ เมื่อขาดอย่างหนึ่งอย่างใดไป ต้องหาทางออกเอาอะไรมาแทน ทำให้จิตใจและบุคคลเสียไป คนที่เรียนไม่เก่งอาจหาทางออกในสังคม ชดใช้ในการเล่นกีฬา ให้คนอื่นเห็นว่าถึงเรียนไม่เก่งก็สามารถเล่นกีฬาได้ดีหรือทำชื่อเสียงให้แก่โรงเรียนได้ เช่นนี้ เป็นต้น

๔. Identification (Identify)

การอ้างถึงบุคคลอื่นเพื่อให้เห็นว่าตนเป็นบุคคลสำคัญ เช่น อ้างว่าคนนี้คนนั้นเป็นลุงเป็นน้า ซึ่งล้วนแต่เป็นคนใหญ่คนโตทั้งนั้น หรือมหาวิทยาลัยเราชนะก็เที่ยวไปคุยเสีย ๓ วัน ๓ คืน ว่ามหาวิทยาลัยเราชนะ ในบางครั้งไปไหนแต่งตัวโก้ทำเบ่ง บางครั้งมากเกินไป

๕. Projection ได้แก่ การแสดงโทษคนอื่น กล่าวหาคนอื่นเพื่อให้ตนมีความสบายใจ ก็มักจะเอาการกล่าวโทษผู้อื่นมาป้องกัน Ego ของเรา

๖. การหาเหตุผลแก้ตัว หาทางที่จะเลี่ยงอย่างอื่น เข้าหลักที่ว่า องุ่นเปรี้ยวมะนาวหวาน เช่น ถ้าเราไม่สามารถทำสิ่งนั้น สิ่งนี้ได้ ก็ว่าสิ่งนั้นไม่ดี สิ่งนี้ไม่ดี อย่าไปกินเลย เปรี้ยวออกจะตายไป แก้ตัวไปเรื่อย

๗. การระบายอารมณ์หรือใช้อารมณ์ผิดที่ บางครั้งคนเราโมโหมา ก็แสดงออกมา เช่น เห็นอะไรขวางหน้า โต๊ะ ตู้ ก็ทุบตี เพื่อหาทางระบายอารมณ์ ระบายความทุกข์ออกไป บางคนกินเหล้า บางคนเที่ยวเตร่

หลักที่จะปฏิบัติต่อคนอื่น ซึ่งต่ำกว่า สูงกว่า และอยู่ในระดับเดียวกัน ให้การงานเป็นไปอย่างราบรื่น เราควรปฏิบัติ

๑. เราควรศึกษาตัวเองเสียก่อนว่า เราเป็นคนอย่างไร แล้วพยายามปรับปรุงตัวเองว่า ควรจะทำอย่างไรเมื่อไปทำงานร่วมกับบุคคลอื่น

๒. การแต่งกาย (Appearance) ควรแต่งให้เรียบร้อย เช่น การเข้าไปติดต่อกับบุคคล ๒ คน คนหนึ่งแต่งกายเรียบร้อย และอีกคนหนึ่งแต่งกายไม่เรียบร้อย เรามักจะเลือกเข้าไปหาคนแต่งกายเรียบร้อย

๓. เราต้องเข้าใจผู้อื่น ศึกษาปฏิกิริยาของเขาที่แสดงออกมาว่า วันนี้เขาทำไมดีกับเรา วันนั้นทำไมร้ายกับเรา ศึกษาท่าทางต่าง ๆ ของเขา

๔. มีความสนใจเขา เช่น เรียกชื่อให้ถูกต้อง นามสกุลให้ถูกต้อง ทำให้ผู้อื่นมีความรู้สึกว่าเขาสนใจเรา เราก็ต้องสนใจเขา

๕. ปรับตัวเราให้เข้ากับหมู่คณะ ส่วนใหญ่เขาทำอย่างไรกันบ้าง อย่าทำตัวให้ออกนอกไปจากประเพณี จะทำให้เราเข้ากับคนอื่นไม่ได้

๖. ไม่รู้จักระงับอารมณ์ อารมณ์ทางบวกหมายถึงความโกรธซึ่งมากเกินไปก็ไม่ดี เรื่องของอารมณ์เป็นสิ่งที่อยู่นอกการบังคับของสมอง ระบบของร่างกายเรามีอยู่ ๒ ระบบ คืออยู่ในบังคับสมองกับอยู่นอกบังคับสมอง ในบังคับก็ได้แก่ พวกกล้ามเนื้อต่าง ๆ สมองบังคับได้ นอกบังคับสมอง ได้แก่ กระเพาะอาหาร การฉีดโลหิตต่าง ๆ เป็นต้น สมองสั่งบังคับไม่ได้แต่อารมณ์บังคับได้ ถ้าอารมณ์ไม่ดีกระเพาะอาหารก็ไม่ทำงาน อ่อนเพลีย ในเวลาโกรธอารมณ์ไปบังคับหัวใจได้ ถ้าหัวใจเต้นแรงก็ทำให้หน้าแดง ถ้าปล่อยให้เป็นคนขี้โมโหเป็นอาจิณ ก็จะเป็นโรคหัวใจหรือความดันโลหิตต่ำได้

๗. การรู้จักประนีประนอมออมชอมกัน มิฉะนั้นก็ไม่อาจลงรอยกันได้

๘. ควรรู้จักรักษาคำพูด สัญญา หรือการใช้วาจาคำพูดต่าง ๆ ควรระมัดระวังให้มาก

หลักการปฏิบัติกับผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา

(๑) ผู้บังคับบัญชาที่ดีจะต้องคอยบอก และแจ้งให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาทราบว่าที่ทำไปนั้น ดีหรือไม่ดีอย่างไร

(๒) ใครทำดีรีบสรรเสริญทันที ซึ่งอาจจะเป็นผลหลายประการ คืออาจทำให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชามีกำลังใจ กำลังขวัญ เป็นตัวอย่างที่ดีแก่ผู้อื่น

(๓) เมื่อมีอะไรใหม่หรือการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับการทำงาน ผู้บังคับบัญชาต้องแจ้งให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาทราบล่วงหน้า หรือปรึกษาหารือ เช่น ถ้าจะทำอะไรหรือเปลี่ยนแปลงอย่างไร ควรแจ้งให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาทราบเสียก่อนเพื่อจะได้เตรียมตัวทัน และปรับตัวให้เข้ากับเหตุการณ์นั้นได้

(๔) ควรจะขอความเห็น และคำแนะนำจากผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาบ้าง เพราะคนเราจะทำให้ดีทุกอย่างนั้นย่อมเป็นไปไม่ได้

(๕) ต้องพยายามซักซ้อมความเข้าใจกับผู้อยู่ใต้บังคับบญชาให้เขามีความเข้าใจอยู่เสมอ

(๖) สุภาพและให้เกียรติแก่ทุกคน เราเป็นผู้บังคับบัญชาเฉพาะตำแหน่งหน้าที่เท่านั้น เมื่อนอกตำแหน่งหน้าที่ก็เป็นบุคคลธรรมดา

(๗) ควรให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาเกิดความริเริ่มบ้าง ซึ่งเป็นการส่งเสริมเพื่อให้เกิดความรู้สึกว่าเขามีความสำคัญเหมือนกัน

(๘) มีความยุติธรรมและเที่ยงธรรม ไม่ว่าเขาจะอยู่ในฐานะอย่างไร ต้องให้ความยุติธรรมแก่เขาทั้งสิ้น

(๙) อย่าเอาจริงเอาจังกับตนเองมากเกินไป อย่าให้อารมณ์เครียดเกินไป และอย่าเอาอะไรอย่างใจตัวเอง

นิสัยที่ดีในการทำงาน

โดย จำเนียร คันธเสวี

วันที่ ๑๗ กรกฎาคม ๒๕๑๕

ความสำคัญของการทำงาน เนื่องจากว่ามนุษย์เราเกิดมาต้องอาศัยปัจจัย ๔ ได้แก่ ที่อยู่อาศัย เสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่ม อาหารและยารักษาโรค ซึ่งการที่จะได้สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ เราจะต้องหาสิ่งบางอย่างไปแลกเอามา นั่นคือ เงิน การที่จะได้เงินมาเราก็ต้องทำงาน ยกเว้นผู้ที่เกิดมาแล้วมีมรดกมหาศาล การที่คนเราต้องทำงานแสดงเป็นการยอมรับคุณค่าของตนเองเมื่อบุคคลมีครอบครัวก็จะต้องทำงานเพื่อหาเลี้ยงสมาชิกในครอบครัวให้มีความสุข การทำงานมีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศชาติ และเมื่อประชาชนในประเทศเป็นผู้มีงานทำสามารถช่วยตัวเองได้ ทำให้รัฐมีภาระเลี้ยงดูประชาชนให้ลดน้อยลง นับว่าเป็นการประหยัดรายจ่ายของรัฐ

หลักที่จะต้องยึดมั่นก่อนที่จะเข้าทำงาน

๑. ทำดีที่สุด พยายามทำงานให้มีประสิทธิภาพเพื่อประโยชน์ของหน่วยงานและตัวเรา

๒. ทำให้นานที่สุด (ไม่เปลี่ยนงานบ่อย) นักจิตวิทยากล่าวว่า ผู้ที่ชอบเปลี่ยนงานบ่อย ๆ แสดงว่าเป็นคนที่ชอบจับจด ไม่หนัก

แน่น อาจจะมีอะไรบางสิ่งบางอย่างผิดปกติในตัวเขา การทำงานให้นานที่สุด เพื่อประโยชน์ในทางก้าวหน้าของหน่วยงานนั้น ๆ และตัวผู้ปฏิบัติงานด้วย

๓. การเลื่อนชั้นสูงขึ้นไป คือ เป้าหมายมนุษย์เราทุกคนย่อมมีความปรารถนาความเจริญก้าวหน้าฉะนั้นเขาควรสร้างความกระตือรือล้นในการทำงาน ไม่ใช่ว่าเบื่อหน่าย เพราะจะทำให้กำลังใจในการทำงานหมดไป

๔. สร้างความเป็นมิตรกับทุกคน (ระดับใต้ กลาง และเหนือ) มนุษย์เราเป็นสัตว์สังคม ดังนั้น จึงมีการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน รวมทั้งการทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่น ๆ ฉะนั้น ความเป็นมิตรจึงเป็นสิ่งสำคัญในการอยู่ในสังคม ควรพยายามแก้ไขปรับปรุงเมื่อเห็นว่าเราบกพร่อง

นิสัยการทำงาน

นิสัย คือ สิ่งที่ปฏิบัติอยู่เป็นประจำเกิดจากการฝึก จะเป็นการฝึกโดยถูกบังคับจากผู้อื่น หรือฝึกด้วยตนเอง เช่น ฝึกความเป็นระเบียบ ความสะอาด เป็นต้น นิสัยอาจเปลี่ยนได้ แก้ได้ และเลิกได้ ถ้าหากว่าเราตั้งใจจะทำแล้ว อย่าถือว่า "ติดเป็นนิสัยเสียแล้ว" นิสัยที่ดีของการทำงาน คือสิ่งที่ถือปฏิบัติกันเป็นประจำในหน่วยงานนั้น อาจถือ

เป็นระเบียบวินัยซึ่งอาจจะแตกต่างกันของหน่วยงานต่าง ๆ เช่น นิสัยที่ดีของการทำงาน สำนักงานเอกชน ซึ่งจะถือการตรงต่อเวลา ผลงาน

นิสัยของการทำงานมีลักษณะทั้งดีและเสีย ซึ่งมีระเบียบวินัยบังคับไว้ ผู้ที่อยู่ในหน่วยงานนั้นจะต้องปฏิบัติตาม แต่ข้อเสียไม่ได้อยู่ที่ระเบียบวินัย แต่อยู่ที่ผู้ปฏิบัติ เช่น กำหนดเวลาทำงาน ๘.๓๐ น. แต่มาทำงาน ๘.๔๕ น. ก็ถือว่าไม่ได้มาสาย

นิสัยการทำงานควรจะเปลี่ยนเมื่อ

๑. เมื่อรู้ว่านิสัยที่ปฏิบัติอยู่ไม่ดี หรือเป็นการยากลำบากที่จะปฏิบัติได้ ควรจะได้พิจารณาหาทางปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมสามารถปฏิบัติกันได้

๒. เปลี่ยนงานใหม่หรือเลื่อนขั้นใหม่ ควรจะต้องมีการปรับปรุงปรับตัวให้เหมาะสมกับระดับชั้นของการทำงาน รวมทั้งความรับผิดชอบด้วย เพราะว่านิสัยการทำงานในแต่ระดับขั้น การทำงานของหน่วยงานอื่น ๆ ไม่เหมือนกัน ดังนั้น เราต้องทำการศึกษาระดับขอบเขตหน้าที่ของงานในระดับนั้น ๆ เสียก่อน

นิสัยที่ดีในการทำงาน

๑. การตรงต่อเวลา การตรงต่อเวลาเป็นสิ่งสำคัญมาก การตรงต่อเวลาในการมา – กลับ ทำงาน การตรงต่อเวลาในการนัดหมาย

และการตรงต่อเวลาทำงานตามกำหนด ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะแสดงให้ทราบได้ว่า บุคคลนั้นมีความรับผิดชอบมากน้อยเพียงไร ความไว้วางใจ ความเชื่อถือ ศรัทธา ดังนั้นจึงเป็นสิ่งสำคัญ (ในงานกลุ่ม) จึงควรพิจารณางานก่อนที่จะรับงานหรือตกลงใจ ทั้งนี้รวมการลา การหยุดงาน

๒. ความตั้งใจทำงาน งานทั่ว ๆ ไป เราควรพยายามทำให้ดีที่สุด เพื่อประโยชน์ของหน่วยงาน ตลอดจนถึงงานพิเศษที่ได้รับมอบหมายให้ทำ ควรพยายามทำให้ดีที่สุด

๓. ความกระฉับกระเฉงว่องไว ซึ่งแสดงถึงบุคลิกลักษณะประจำตัวของบุคคลนั้น ๆ ว่ามีความสนใจ เอาใจใส่ต่องานมากน้อยเพียงไร แต่ทั้งนี้ต้องมีความรอบคอบละเอียด ไม่ลุกรี้ลุกรน จนทำให้งานนั้นเสีย

๔. การริเริ่มงานใหม่ (สิ่งใหม่ที่ดี) หมายถึงอย่าเกิดทำแต่อย่างเก่าเรื่อยไป พยายามหาสูตรใหม่ วิธีใหม่ที่ดีกว่า เร็วกว่า และให้ประโยชน์ได้มากกว่า ซึ่งในปัจจุบันนี้ผู้บังคับบัญชามีความใจกว้างพอที่จะยอมรับฟังความคิดเห็นของคนอื่นอย่างมีเหตุผล อย่ามองข้ามสิ่งเล็ก ๆ น้อย ๆ

๕. ความซื่อสัตย์สุจริตต่องาน ต่อผู้บังคับบัญชาและต่อผู้อื่นโดยเฉพาะงานข้าราชการต้องถือระดับอาวุโสตามตำแหน่งหน้าที่และมีความจริงใจต่อกัน

๖. การบันทึกและรายงานเพื่อความเจริญก้าวหน้าของหน่วยงานและตัวผู้ปฏิบัติงาน ดังนั้น เราต้องรู้หลักการเขียนหนังสือ การบันทึกผลงานและการรายงาน ผลงานที่ได้ปฏิบัติไปซึ่งแสดงถึงความสามารถของผู้ปฏิบัติงานเอง ตลอดจนถึงข้ออุปสรรคขัดข้องต่าง ๆ ในการปฏิบัติงานนั้น ๆ

๗. การไม่ใช้เวลาของราชการเป็นประโยชน์ส่วนตัว ไม่ทำงานนอกหน้าที่ที่เป็นประโยชน์ส่วนตัว การทำงานในหน้าที่เป็นประโยชน์ส่วนตัว และไม่ปฏิบัติราชการในเวลาทำงาน (อู้งาน) ควรทำงานให้คุ้มกับเวลาที่กำหนดไว

๘. การใช้ความสังเกตในสิ่งรอบตัวทั่ว ๆ ไป และการสังเกตในการทำงาน เพื่อจะได้หาทางแก้ไขข้อบกพร่องและอันตรายต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นแก่ตัวเราและหน่วยงานนั้น ๆ

๙. แสวงหาความรู้รอบตัวในความรู้ทั่ว ๆ ไป เกี่ยวกับสังคมสิ่งแวดล้อมในเหตุการณ์แปลก ๆ ใหม่ ๆ น่าสนใจความรู้เกี่ยวกับงานโดยวิธีแสวงหา อ่าน ดู ฟังจากสื่อมวลชน สิ่งพิมพ์และบุคคลที่เกี่ยวข้อง

๑๐. การรู้จักใช้อารมณ์ เราต้องรู้จักการระงับอารมณ์ โดยเฉพาะอารมณ์โกรธ พยายามยึดทางสายกลางเอาไว้ในการปฏิบัติต่อบุคคล ต่องาน

๑๑. การรู้จักการปรานีปรานอมและการเดินสายกลาง คือต้องไม่จริงจังหรือเข้มงวดจนเกินไปนัก พยายามยึดถือใจเขาใจเราหาทางออกที่แนบเนียน สุภาพ แบบบัวไม่ให้ช้ำ น้ำไม่ให้ขุ่นและอย่าถือว่าไม่มากไม่น้อยจนเกินไปนัก

๑๒. ความมีมารยาทและความประพฤติที่ดีงามทั้งกาย วาจา และใจ โดยเฉพาะข้าราชการต้องเป็นผู้มีคุณธรรมอันดีงาม

๑๓. ความขยันขันแข็ง อุตสาหะ และความอดทน เพื่อยังประโยชน์ในการปฏิบัติงานให้บรรลุผลสมเจตนารมย์

๑๔. การเสียสละเวลาและกำลังกายแก่งาน แก่ผู้บังคับบัญชา แก่เพื่อนร่วมงาน

๑๕. ความเป็นผู้ใหญ่ ควรทำให้เหมาะสมกับวัยและตำแหน่งหน้าที่การงาน โดยเฉพาะงานราชการต้องแยกความรู้สึกส่วนตัวออกทำให้ถูกต้องกับกาละเทศะ การเล่นระหว่างทำงาน การล้อเลียนกันต้องดูให้เหมาะสม

๑๖. ความเป็นตัวของตัวเอง ต้องไม่หูเบาจนเกินไป เชื่อในสิ่งที่ควรเชื่ออย่างมีเหตุผล ไม่เชื่ออย่างงมงาย ควรมั่นใจในตัวเองโดยเฉพาะความสามารถในการปฏิบัติของบุคคล

๑๗. การรู้จักใช้เงิน ซึ่งเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเรื่องส่วนตัวและการงาน ถ้าเราไม่รู้จักใช้เงิน มีหนี้สินมาก ซึ่งทำให้เกิดปัญหา

ความประพฤติบางอย่างที่ไม่เหมาะสม ซึ่งมีผิดทางวินัยได้ ฉะนั้นควรควรรู้จักประหยัดออมทรัพย์

๑๘. การรู้จักการประสานงาน ในการดำเนินปฏิบัติงานบางอย่าง จะต้องอาศัยความร่วมมือจากหลาย ๆ ฝ่าย ฉะนั้น เราต้องรู้จักการประสานงาน การติดต่อ อำนวยความสะดวกต่าง ๆ มิฉะนั้นแล้วจะกลายเป็น "ประสานงาไป" เพราะฉะนั้น ตัว น. สำคัญมากต้องรักษาไว้อย่าให้หาย ตัว น. นี้ได้มาจาก

— แนบเนียน หมายถึงการติดต่อที่สุภาพ เรียบร้อยในการศึกษางาน ศึกษาบุคคลความสนใจ ตลอดจนใช้เทคนิคและวิธีการต่าง ๆ ให้ยังประโยชน์ที่ดีได้

— นุ่มนวล หมายถึงการใช้วาจา กริยา มารยาท ให้สุภาพเรียบร้อย มีสัมมาคารวะตามวัย อาวุโสและตำแหน่งหน้าที่การงาน

— หนักแน่น หมายถึงการรู้จักระงับอารมณ์ มีเหตุผลไม่หูเบา

— แน่นอน เรื่องนี้เกี่ยวกับการรักษาคำมั่นสัญญาในการติดต่อ การดำเนินงาน เพื่อให้งานนั้น ๆ ให้ลุล่วงไปด้วยดี

— แนบแน่น หมายถึงเมื่อเราติดต่อปฏิบัติหน้าที่การงานแล้ว เราควรมีการติดต่อกัน เพื่อแสดงถึงอัธยาศัยไมตรีจิตที่ดีต่อกัน.

วิธีสังเกตลักษณะเด็กปัญญาอ่อน

โดย จำเนียร คันธเสวี

ที่เขียนเรื่องนี้ขึ้นมาโดยเหตุที่ว่า ในสถานสงเคราะห์เด็กของเราทุกแห่ง มักจะมีเด็กประเภทที่เรียกว่า "ปัญญาอ่อน" ปะปนอยู่เสมอ ถึงแม้จะมีจำนวนไม่มากนัก แต่ก็เป็นเด็กที่สร้างปัญหาให้แก่เจ้าหน้าที่อยู่เสมอ เช่น เกี่ยวแก่ความประพฤติหรือระเบียบวินัยก็ดี การเรียนหนังสือก็ดี การฝึกอาชีพก็ดี เพราะเด็กประเภทนี้มักจะปรากฏในสายตาของเจ้าหน้าที่หรือครูว่าเป็นเด็กดื้อดึง เกียจคร้าน ไม่สนใจต่อระเบียบข้อบังคับ ไม่รักษาความสะอาดแม้กระทั่งร่างกายของตัวเอง ชอบลักขโมย พูดปด ถูกชักจูงให้ทำผิดได้ง่าย เรียนหนังสือก็ย่ำอยู่แต่ ก. ไก่ ข. ไข่ นับหนึ่งไม่ถึงสิบนั่นเอง ทำให้เป็นที่กวนโมโหโทโส เกิดอารมณ์เสียให้แก่ผู้เกี่ยวข้องทุกคน ว่ากันที่จริงแล้ว เด็กเหล่านี้ไม่ควรจะรับการอบรมเลี้ยงดูรวมกับเด็กปกติทั่ว ๆ ไป แต่ในเมื่อเรายังไม่มีสถานสงเคราะห์ใดที่จะแยกไปได้ในขณะนี้ ก็จำเป็นต้องเลี้ยงดูพวกเขาไปก่อน ทางที่ดีที่สุดที่พึงกระทำก็คือ รับรู้และเข้าใจว่าเด็กพวกนี้เป็นเด็กมีกรรมที่เกิดมาไม่เหมือนคนอื่น คือสมองและสติ

ปัญญาผิดปกติ ควรจะประคบประหงม อบรมกล่อมเกลาไปพลางก่อน อย่าไปเคี่ยวเข็ญเพื่อให้เท่าเทียมกับเด็กอื่นเลย จะเฆี่ยนจะตีก็ตายเปล่า ๆ

ผู้เขียนไม่ต้องการที่จะให้เรื่องนี้เป็นบทความทางวิชาการ แต่ต้องการที่จะให้เป็นแนวทางแก่เพื่อนร่วมงานสงเคราะห์เด็กได้รู้และเข้าใจพอที่จะ "อยู่ร่วม" กับเด็กเหล่านี้ได้โดยสบายใจ ฉะนั้นจึงต้องขออภัยในถ้อยคำที่ออกจะเป็นภาษาพูดมากกว่าภาษาเขียน

ทำไมจึงเป็นเด็กปัญญาอ่อน ? ถ้าจะตอบง่าย ๆ ก็ว่าเป็นเพราะ "บุญทำ–กรรมแต่ง" นั่นเอง กล่าวคือ เป็นมาตั้งแต่กำเนิด (ที่เป็นภายหลังการคลอดแล้วก็มี แต่น้อยรายเต็มที) และที่ว่าเป็นมาแต่กำเนิดนั้น ก็มีอยู่สองสถาน คือ ประการแรกได้รับสืบเนื่องมาจากสายโลหิต สืบทอด "ความปัญญาอ่อน" มาจากพ่อแม่ ปู่ ย่า ตา ยาย ทวด ฯลฯ ที่เขาเรียกกันว่าสืบมาจาก "กรรมพันธุ์" นั่นแหละ ประการที่สองก็คือ ภายหลังที่ปฏิสนธิแล้ว พูดง่าย ๆ คือ เมื่อมารดาตั้งท้องแล้วเกิดความผิดปกติขึ้นที่กระทบกระเทือนถึงตัวเด็ก โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับสมอง ประสาท หรือต่อมใด ๆ ขึ้น เช่น อุบัติเหตุก็ดี การกระทบกระเทือนอย่างรุนแรงก็ดี การเจ็บป่วยอย่างรุนแรงของมารดาก็ดี ก็จะทำให้เด็กกลายเป็นเด็กปัญญาอ่อนได้

ปัญหาต่อไปก็มีอยู่ว่า ทำอย่างไรจึงรู้ว่าเด็กคนไหนเป็นเด็กปัญญาอ่อน ถ้าจะตอบอย่างวิชาการก็ตอบว่า จะรู้ได้ต่อเมื่อได้ทำการทดสอบเชาว์ปัญญา ซึ่งการทดสอบนี้ก็เป็นเรื่องของวิชาการและก็ได้กล่าวไว้ตั้งแต่ต้นว่าที่เขียนเรื่องนี้ไม่อยากให้เป็นวิชาการ จะขอนำเอาวิธีง่าย ๆ สำหรับผู้ที่ทำงานใกล้ชิดกับเด็ก ใช้เป็นเครื่องสังเกตเบื้องต้นมาเสนอ ณ ที่นี้ แต่ขอเรียนให้ทราบเสียก่อนว่า วิธีสังเกตนี้ไม่แน่นอนเสมอไป เพียงเป็นหลักที่จะสันนิษฐานเบื้องต้นว่าเด็กคนใดมีลักษณะไปทางที่จะเป็นเด็กปัญญาอ่อน ถ้าจะให้แน่นอนจริง ๆ ก็ต้องทดสอบอย่างว่านั่นแหละ

การสังเกตในที่นี้ ได้แก่ การสังเกตลักษณะทางร่างกายและการสังเกตพฤติกรรมของเขา

ก. ลักษณะทางร่างกาย โดยทั่วไปเด็กปัญญาอ่อนส่วนมากมักจะมีรูปร่างผิดปกติ พูดง่าย ๆ คือ ไม่สมประกอบ เช่น รูปร่างคดงอ บิดเบี้ยว มือ เท้าใหญ่และยาวผิดปกติ แคระแกรนหรือสูงใหญ่ผิดมนุษย์ เป็นต้น จะขอแยกแต่ละส่วนของร่างกาย ดังต่อไปนี้

๑. ศีรษะ ผิดปกติ เช่น หลิม เล็กเกินขนาดหรือใหญ่ผิดปกติจนเห็นได้ชัด บางคนใหญ่จนร่างกายไม่อาจรับน้ำหนักได้ บางคนศีรษะบิดเบี้ยวหรือแบน

๒. ผม เส้นผมมักจะหยาบ แข็ง บางคนแข็งเหมือนแปลง ทาสีบ้าน จนทำให้เห็นหน้าผากแคบ ขนตามร่างกายมักจะดกผิดปกติด้วย เด็กปัญญาอ่อนบางคนตรงกันข้ามคือ ผมบาง แต่ไม่ถึงกับหัวล้าน ส่วนมากมักจะเป็นโรคผิวหนังศีรษะ

๓. หน้าผาก มักจะแคบถ้าไม่ทางตีนผมถึงคิ้ว ก็ทางขมับซ้ายถึงขมับขวา ซึ่งจะเห็นว่าแคบกว่าคนอื่น ๆ

๔. ตา บางรายตาหรี่เล็ก หรือมักจะเป็นโรคเกี่ยวกับตาเป็นประจำ เช่น ตาแฉะ ตาแดง ฯลฯ หรือสายตาไม่ปกติ

๕. หู รูปร่างลักษณะปกติ แต่มักจะเป็นโรคเกี่ยวกับหู เช่น หูตึง หูน้ำหนวก

๖. ปาก ริมฝีปากมักจะหนา ปากแบะ บางรายน้ำลายไหลยืดตลอดเวลา มักเป็นโรคเกี่ยวกับปาก เช่น ปากนกกระจอก

๗. ฟัน มักจะเขยิน ซี่โต ๆ ไม่เป็นระเบียบมักเป็นโรคฟันผุ

๘. ลิ้น ส่วนมากปกติ แต่บางรายลิ้นโตเกินขนาด ทำให้พูดไม่ชัด

๙. ผิวหนัง โดยทั่วไปผิวหนังมักจะกร้าน หยาบ มักเป็นโรคผิวหนังเรื้อรังหรือเป็นแผลง่าย

๑๐. ร่างกายส่วนอื่น เช่น ลำตัว แขน ขา มือ เท้า มักจะมีรูปร่างผิดปกติ เช่น คดงอ ใหญ่ ยาว ผิดกับวัย

ข. พฤติกรรม

๑. การพูด มักจะพูดช้ากว่าวัย เช่น อายุ ๖ – ๗ ขวบแล้ว ยังพูดไม่รู้เรื่อง พูดประโยคยาว ๆ ไม่ได้ เล่าเรื่องไม่เป็น พูดไม่ชัด

๒. การฟังและความเข้าใจ ฟังไม่ค่อยรู้เรื่อง กว่าจะให้เข้าใจเรื่องใดเรื่องหนึ่งต้องพูดซ้ำซากหลายหน บอกอย่างหนึ่ง แต่ไปเข้าใจอีกอย่างหนึ่ง

๓. ประสาทสัมผัส เด็กพวกนี้มีความรู้สึกทางประสาทสัมผัสช้ามาก ไม่ค่อยรู้เย็นรู้ร้อน บางรายได้รับบาดเจ็บเลือดไหลโกรกยังเฉยก็มี บางคนอากาศหนาวจะตาย เพื่อน ๆ นอนห่มผ้าแต่ตัวเองนอนแก้ผ้าทั้งคืน เป็นต้น

๔. อิริยาบทและความเคลื่อนไหว ช้าและมักจะกระโดกกระเดก จะเป็นการเล่นก็ดี การเดิน การวิ่งก็ดี ดูไม่ค่อยจะเข้าท่าเหมือนเด็กอื่น การใช้มือในกิจกรรมต่าง ๆ เช่น หัตถกรรมมักจะไม่ค่อยถนัด

๕. การตัดสินใจ อ่อนมาก ตัดสินใจผิด ๆ แผลง ๆเสมอ เช่น ให้เอาขยะไปทิ้งก็เอาไปทิ้งในบ่อน้ำ เป็นต้น

๖. ชักจูงง่าย ใครจะชักจูง ชักชวนให้ทำอะไร โดยเฉพาะสิ่งที่ผิดหรือไม่ดีก็มักจะทำตามโดยง่าย เช่น ให้ชกต่อย ให้ลักขโมย เป็นต้น

๗. สมาธิ ไม่มีสมาธิและความตั้งใจในสิ่งใดเลย หรือมีก็มักจะเป็นระยะเวลาอันสั้น เช่น การเขียน การอ่านหนังสือ หรือทำอะไรเพื่อเป็นการฝึกสอน

๘. ความจำ มีน้อยหรือเกือบไม่มีเลย เด็กพวกนี้อย่าถามถึงชื่อพ่อแม่เลย บางทีชื่อตัวเองที่ถูกต้องยังบอกไม่ถูก ไม่ว่าความจำระยะสั้นหรือระยะยาวมักจะอ่อนมาก

๙. อารมณ์ มักจะมีอารมณ์อ่อนไหว ไม่แน่นอน เดี๋ยวดีเดี๋ยวร้าย ไม่สามารถควบคุมอารมณ์ได้ บางทีก็ใจน้อย บางทีก็หนักแน่นจนขนาดเพื่อนเขกศีรษะก็ยังเฉย

๑๐. อื่น ๆ เช่น ขี้เกียจ กินจุ ง่วงเหงาหาวนอนเป็นอาจินต์ ปัสสาวะรดที่นอนบ่อย ๆ ไม่รู้จักรักษาความสะอาดทั้งส่วนตัวและส่วนรวม เป็นต้น

ก่อนจบใคร่จะขอย้ำอีกครั้งว่า วิธีสังเกตทั้งหมดที่กล่าวมานี้เป็นเพียงหลักเบื้องต้นในการสันนิษฐาน ถ้าจะให้แน่นอนจริง ๆต้องทำการทดสอบเชาวน์ปัญญาด้วย หากท่านได้ข้อสังเกตเกินกว่าครึ่งหนึ่งของที่ว่ามานี้ คือ ตั้งแต่ ๕ ข้อทางร่างกาย และตั้งแต่ ๕ ข้อทางพฤติกรรม ก็พออนุมานได้ว่าเด็กคนนั้นเข้าลักษณะปัญญาอ่อน

ข้อพึงระวัง คือว่า พอเห็นเด็กคนใดเข้าลักษณะข้อใดข้อหนึ่ง ก็ชี้หน้าเลยว่า "เฮ้ ! เด็กปัญญาอ่อน" อย่าทีเดียว ถ้าเป็นเด็กก็คงไม่มีอะไร แต่ถ้าเป็นผู้ใหญ่ระวังของแข็ง !

การตัดสินคดีด้วยความผลุนผลัน
จะชื่อว่าเป็นผู้ตั้งอยู่ในธรรมไม่ได้

ความหวาดกังวล

โดย จำเนียร คันธเสวี

คำว่า "ความหวาดกังวล" ที่ผมนำมาเป็นหัวข้อเรื่องนี้ คงจะทำให้ผู้อ่านงงและแปลกใจ เพราะไม่เคยเห็นที่ไหนเขาใช้กัน ความจริงคำนี้เป็นคำที่ผมบัญญัติขึ้นเอง โดยแปลจากคำในตำราจิตวิทยาที่ว่า Anxiety (แอ็งซายตี้) ทั้งนี้ก็เพราะว่า เมื่อสมัยที่ผมได้รับมอบหมายจากโรงพยาบาลประสาทพญาไท ให้ไปสอนวิชาจิตวิทยา ในคณะเภสัชศาสตร์ ทันตแพทย์ศาสตร์ และวิทยาศาสตร์การแพทย์ มหาวิทยาลัยแพทย์ศาสตร์ เมื่อ ๕–๖ ปีมาแล้วนั้น ผมเกิดความหนักใจที่ใช้คำ Anxiety นี้ทับศัพท์แล้วนักศึกษาไม่รู้เรื่อง เลยค้นหาศัพท์ไทยที่พอจะทำให้เข้าใจได้ว่า "ความหวาดกังวล" ซึ่งผมจะเรียนให้ทราบถึงความหมายต่อไปในเรื่องนี้

ก่อนอื่นผมจะเรียนว่า เหตุใดจึงเอาหัวข้อนี้มาเขียนและจะให้ประโยชน์อันใดแก่ท่านผู้อ่านนิตยสารการประชาสงเคราะห์

James C. Coteman กล่าวอารัมภบทในตำราของเขาชื่อ Abnormal Psychology and Modern Life ว่า

The seventeenth century has been called the Age of Enlightenment; the eigtheenth, the Age of Reason; the

nineteenth, the Age of Progress; and the twentieth, the Age of Anxiety" พอจะแปลได้ความว่า "ศตวรรษที่ ๑๗ ได้รับขนานนามว่า เป็นยุคแห่งความรอบรู้และแจ่มแจ้ง ศตวรรษที่ ๑๘ เป็นยุคแห่งเหตุผล ศตวรรษที่ ๑๙ เป็นยุคแห่งความก้าวหน้าและศตวรรษที่ ๒๐ เป็นยุคแห่ง "**ความหวาดกังวล**"

ที่กล่าวว่าสมัยนี้เป็นยุคแห่งความหวาดกังวลนั้น ก็เห็นจะเป็นเพราะภาวะของสังคมปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไปมาก เต็มไปด้วยโรคภัยไข้เจ็บทั้งร่างกายและทางจิตใจ สงคราม การแข่งขันชิงดีชิงเด่นกันภาวะแร้นแค้นทางเศรษฐกิจ การแข่งขันกันไปสู่โลกใหม่ในอวกาศ ฯลฯ ทำให้มนุษย์ส่วนใหญ่เกิดความว้าวุ่นขาดความสงบทางจิตใจ โรคประสาทคุกคามไปทั่ว โดยเฉพาะในสังคมที่เจริญ สถิติของผู้ป่วยเป็นโรคประสาทและผู้ที่ไปตรวจรักษาที่คลีนิค หรือโรงพยาบาลประสาทนับวันจะเพิ่มขึ้น

ความหวาดกังวล หรือ Anxiety นี้เป็นอาการ (Symptom) อย่างหนึ่งที่มีประจำในโรคประสาท (Neurosis) เกือบทุกประเภท เหมือนกันกับอาการไข้ (Fever) ซึ่งมีประจำในโลกทางกาย เช่น เป็นหวัด ไทฟอยด์ มาเลเรีย นิวโมเนีย ฯลฯ โรคต่าง ๆ เหล่านี้มีไข้เป็นอาการสำคัญ ฉะนั้น ในการตรวจโรคประสาท ถ้าพบว่ามีความหวาดกังวลอยู่เป็นอาการสำคัญแล้ว ก็พอจะวินิจฉัยได้ว่าเป็น

โรคประสาท แต่จะเป็นประเภทไหนต้องดูปฏิกิริยา และสาเหตุประกอบอีกขั้นหนึ่ง

ความหวาดกังวล เป็นอาการผสมระหว่างความวิตกกังวล (Worry) กับความกลัว (Fear) เช่น กังวลใจว่า สิ่งนั้นจะเกิดขึ้นหรือไม่และเมื่อเกิดขึ้นแล้วก็กลัวว่าจะเป็นอันตรายแก่เราแค่ไหน แต่ความหวาดกังวลต่างกับความกลัวในลักษณะการที่สำคัญ คือ ความกลัวนั้นเป็นการกลัวเฉพาะอย่างโดยรู้แน่ว่ากลัวอะไร เช่น กลัวตาย กลัวผี กลัวเจ็บ แต่การกลัวที่มีในความหวาดกังวลนั้น ใช้เฉพาะเจาะจงและส่วนใหญ่ ไม่รู้แน่ว่ากลัวอะไร คือ หวาดไปเสียทุกอย่าง

ตัวอย่างที่จะทำให้เห็นชัด เช่น หญิงที่ตั้งครรภ์แล้วบางคนเกิดความกลัวการเจ็บเวลาคลอด บางคนกลัวการผ่าตัด บางคนกลัวว่าคลอดลูกแล้วตัวจะไม่สวย อย่างนี้ เรียกว่า กลัว (Fear)

แต่ถ้าหญิงบางคนกังวลมากไป กลัวว่าการคลอดลูกครั้งนี้จะคลอดยาก จะต้องถูกผ่าตัด ตัวเป็นคนไม่แข็งแรง อาจตายเพราะการผ่าตัด เมื่อตายแล้วถ้าลูกรอดอยู่ใครจะเลี้ยงลูก อนาคตของลูกจะเป็นอย่างไร ถ้าสามีมีภรรยาใหม่ ลูกคงจะถูกทารุณ ทรัพย์สมบัติของตัวทั้งหมดจะตกอยู่กับภรรยาใหม่ของสามีและลูกของเขา ฯลฯ อย่างนี้เข้าลักษณะหวาดกังวล

ผลที่เกิดขึ้นระหว่างความกลัว กับความหวาดกังวลของหญิงตามตัวอย่างทั้งสองรายนี้ไม่เหมือนกัน

หญิงมีครรภ์ที่เกิดความกลัว จะมีความวิตกกังวลอยู่ระยะหนึ่ง แต่เมื่อได้รับการแนะนำหรือปลอบโยน โดยเฉพาะจากผู้ที่มีประสบการณ์ในเรื่องนี้ หรือจากแพทย์ความกลัวก็จะบรรเทาเบาบางลงความวิตกกังวลก็จะลดน้อยลง เช่น กลัวการผ่าตัด ถ้าได้รับคำแนะนำฝีมือและอุปกรณ์การผ่าตัดของแพทย์สมัยนี้ก้าวหน้า ในพันรายจะมีอันตรายหรือพลาดเพียงรายเดียวเท่านั้น ความกลัวก็จะหายไปได้

แต่หญิงที่มีความหวาดกังวล การแนะนำหรือการปลอบใจจะไม่เป็นผลเลยหรือเป็นผลก็แต่น้อย เพราะความกลัวของหญิงนั้นไม่รู้ว่ากลัวอะไรแน่ กลัวเสียหมดทุกอย่าง ยิ่งถ้าสามีของหญิงนั้นมีพฤติการณ์อันไม่น่าไว้ใจอยู่กับหญิงอื่น ขณะที่ตัวตั้งครรภ์อยู่ด้วยแล้ว ความหวาดกังวลยิ่งจะหนักลงไปอีก อาการของหญิงประเภทหลังนี้จะมีแต่ซึมเศร้า หงุดหงิด ไม่มีความสุขตลอดเวลา

ความจริงตัวอย่างเกี่ยวกับเรื่องนี้ก็มีอยู่มากหลาย แต่เท่าที่ยกตัวอย่างหญิงมีครรภ์ ก็เพื่อให้เห็นชัดและให้เห็นว่า อย่างไรเป็นภาวะแห่งความกลัว และอย่างไรเป็นภาวะแห่งความหวาดกังวล

ลักษณะการของคนที่มีความหวาดกังวลนั้น จะแสดงออกในสองทาง คือทางหนึ่งนั้นเป็นอาการที่มองเห็นได้ชัด ได้แก่อาการภายนอกของคน ๆ นั้นเอง เช่น การซึมเศร้า หน้าตาหม่นหมอง ไม่อยากสนุกสนานกับใคร หน้านิ่วคิ้วขมวดอันเกิดจากความยุ่งยากใน

ใจหรืออารมณ์ที่หงุดหงิด การเหนื่อยหน่ายต่อสิ่งรอบข้าง ไม่อยากทำงานทำการอะไร นั่งใจลอย บางครั้งก็เอาแต่นอน อยู่ที่ทำงานก็ชอบฟุบกับโต๊ะ แต่ไม่หลับหรืออยู่บ้านก็นอนซมอยู่บนเตียง แต่ไม่หลับ ตรงกันข้ามกับใช้ความคิดที่เลื่อนลอยจับจุดไม่ได้ ข้าวปลาอาหารไม่สนใจ ลักษณะท่าทางเหมือนมึน ๆ งง ๆ ไม่มีเรี่ยวมีแรงตัดสินใจยาก บางครั้งตัดสินใจไม่ได้เลย บ่นว่า ไม่สบายโน่นไม่สบายนี่ โดยจับสาเหตุไม่ได้ นอนไม่หลับ เป็นต้น เหล่านี้เป็นอาการที่มองเห็นหรือสังเกตเห็นได้ แพทย์หรือนักสังคมสงเคราะห์สามารถที่จะได้ร่องรอยแห่งอาการต่าง ๆ เหล่านี้จากการสังเกตหรือสัมภาษณ์

อาการอีกอย่างหนึ่ง เป็นอาการที่มองเห็นไม่ได้จากภายนอกดังกล่าวข้างต้น เพราะเป็นอาการที่ฝังลึกอยู่ในจิตใจและความรู้สึกนึกคิดของบุคคลนั้น กล่าวได้ว่า ฝังอยู่ในจิตใต้สำนึกทีเดียว อาการภายในนี้ จะรู้ได้จากการทดสอบทางจิต (Psychological Testing) อาการเหล่านี้ได้แก่ ความรู้สึกในความด้อยของตนเอง ความยุ่งยากใจที่ไม่อาจตัดสินใจได้ ขาดความมั่นคงทางจิตใจ มีความกลัวในสิ่งทั่ว ๆ ไป ไม่เฉพาะเจาะจงสิ่งใดสิ่งหนึ่ง กลัวไปเสียหมดทุกอย่าง ไม่ว่าจะทำอะไรกลัวจะผิด กลัวจะพลาดเหล่านี้ เป็นต้น

ดังได้เรียนให้ทราบแต่ต้นแล้วว่า ความหวาดกังวลเป็นอาการอย่างหนึ่งของโรคประสาท ฉะนั้นถ้าปรากฏอาการดังกล่าว แล้ว

ไม่รีบแก้ไขรักษา ก็มีแต่ทางที่จะทรุดหนักลง นั่นก็คือ จะก้าวไปสู่การเป็นโรคประสาทประเภทใดประเภทหนึ่ง โดยเฉพาะโรคประสาทที่เรียกว่า "ปฏิกิริยาแห่งความหวาดกังวล" (Anxiety Reaction) ซึ่งเป็นโรคประเภทเบากว่าโรคประสาทอื่น ๆ แต่ก็ต้องใช้เวลารักษานานพอดูทีเดียว

อาการของโรค Anxiety Reaction จะมีดังนี้

ผู้ป่วยจะมีอาการทั่ว ๆ ไปของความหวาดกังวลดังได้กล่าวแล้วข้างต้น แต่เมื่อถึงขีดซึ่งจิตใจของเขาไม่สามารถจะควบคุมได้ จะปรากฏอาการที่เรียกว่า "การสำแดงของความหวาดกังวล" (Anxiety Attack) ซึ่งอาจปรากฏวันละครั้งหรือหลายครั้ง แต่ละครั้งอาจกินเวลา ๒—๓ นาที หรือบางรายอาจนานเป็นชั่วโมง เมื่อผู้ป่วยมีอาการสำแดง จะมีอาการเกร็งและเครียดทั้งทางร่างกายและอารมณ์ หัวใจเต้นเร็วผิดปกติ มือและริมฝีปากสั่นริก ๆ รู้สึกวูบวาบซู่ซ่าทางผิวหนังเหงื่อออกมาก หายใจขัด รู้สึกตื่นเต้นและหวาดกลัว มีความรู้สึกคล้าย ๆ กับว่าตัวเองกำลังจะตาย มึนงงและหน้ามืด ยืนหรือนั่งอย่างปกติไม่ได้ ผู้ป่วยจำต้องเรียกคนช่วยหรือเรียกหมอทันที แต่บางรายการสำแดงนี้จะค่อย ๆ หายไปเองได้ การสำแดงมักจะเกิดขึ้น เมื่อผู้ป่วยคิดหรือมีเรื่องกระเทือนใจ หรือตกในภาวะหรือสถานการณ์ที่ไม่ปรารถนา เช่น ผู้ป่วยบางคนที่เคยถูกผู้บังคับบัญชา

บางคนดุด่าจนกลัวลาน พอถูกเรียกเข้าไปยืนต่อหน้าผู้บังคับบัญชา คนนั้น การสำแดงก็จะปรากฏขึ้นทันที โดยที่ผู้บังคับบัญชายังไม่ทันจะอ้าปากพูดอะไรเลย เป็นต้น

การสำแดงอาจปรากฏขึ้นในเวลาหลับก็ได้ ซึ่งโดยมากมักจะเกิดควบคู่กับการฝันร้าย เช่น ฝันว่าถูกไล่ทำร้าย สัตว์ร้ายวิ่งไล่ จะตกจากที่สูง ฯลฯ แล้วตกใจตื่น พร้อมกับมีอาการสำแดงดังกล่าวข้างต้น แล้วก็นอนไม่หลับ หรือใช้เวลานานกว่าจะหลับอีกต่อไป

ถ้าจะพูดถึงสาเหตุที่ทำให้คนมีความหวาดกังวลแล้ว ก็จะยืดยาวมาก แต่จะขอสรุปสั้น ๆ ว่า เกิดจากบุคลิกลักษณะอันอ่อนแอของบุคคลนั้นเอง ประกอบด้วยกับการคิดมาก หลับมาก กลัวมาก คือ มีอะไรมากจนเกินไป และเมื่อตกอยู่ในสิ่งแวดล้อมอันเป็นที่น่าพอใจ ก็จะทำให้ตกอยู่ในภาวะแห่งความหวาดกังวลได้ง่าย

ที่เขียนนี้มิได้มุ่งหวังหนักไปในทางการศึกษา หรือวิชาการนัก เพราะตำรับตำราในเรื่องนี้ก็มีอยู่มากหลาย สำหรับผู้สนใจจะศึกษาค้นคว้า แต่เขียนขึ้นเพื่อหวังอยู่บ้างว่าจะเป็นประโยชน์แก่เพื่อน ๆ ข้าราชการกรมประชาสงเคราะห์ ซึ่งภาวะปัจจุบันนับว่าเครียดพอดู กรมประชาสงเคราะห์ต้องรับนโยบายใหม่ ๆ และใหญ่ ๆ ไว้มากมาย เป็นผลทำให้ทุกคนต้องว้าวุ่น และเคร่งเครียดต่องานที่ได้รับมอบหมายและอาจเป็นการหมิ่นเหม่ต่อการเข้าสู่ภาวะ แห่งความหวาดกังวลอยู่มาก

เกี่ยวกับการที่จะป้องกันไม่ให้ตัวเองตกอยู่ในภาวะแห่งความหวาดกังวลนี้ ก็มีข้อแนะนำอยู่บางประการ ซึ่งเป็นข้อแนะนำอยู่โดยทั่ว ๆ ไป ซึ่งจิตแพทย์และนักจิตวิทยา ใช้แนะนำแก่คนไข้ และผมพยายามเรียบเรียงใหม่เพื่อให้สั้นและเข้าใจง่าย คือ

๑. พึงระวังรักษาสุขภาพทางจิตให้เท่า ๆ กับสุขภาพทางร่างกาย

๒. อย่าเอาจริงเอาจังกับอะไรให้มากนัก

๓. อย่าเป็นคนมองโลกและผู้อื่นในแง่ร้ายเสมอไป

๔. อย่าหวังอะไรให้มากจนเกินไป

๕. อย่ากลัวต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งจนไม่กล้าทำอะไรเลย

๖. หัดระบายอารมณ์และความคับใจเสียบ้าง พูดหรือคุยกับใครก็ได้ที่เราเชื่อถือ เพราะการเก็บหรืออัดสิ่งคับใจไว้ จะเป็นการกดมันลงไปอยู่ในจิตใต้สำนึก

๗. ยิ้มไว้เมื่อภัยมา

๘. เข้าเมืองตาหลิ่วให้หลิ่วตาตาม คือ ปรับตัวให้เข้ากับคนส่วนใหญ่ (ในทางดี)

๙. หัวเราะเสียบ้าง เพราะหัวเราะคือยารักษาใจ

๑๐. ประการสุดท้ายขอนำเอาคำในเพลง จากภาพยนตร์เรื่องหนึ่งมาใช้ "What ever will be, will be" "อะไรมันจะเกิดมันก็เกิด"

การพูดปดหรือโกหก

โดย จำเนียร คันธเสวี

การพูดปด คือ การพูดไม่ตรงกับความจริงโดยตั้งใจ ทั้ง ๆ ที่รู้ว่า สิ่งที่พูดนั้นไม่ใช่ความจริง ทั้งนี้เพื่อตบตาหรือหลอกลวงผู้อื่น คนเราทุกคนย่อมจะเคยพูดปดมาแล้วทั้งสิ้น โดยมากมักจะเป็นในวัยเด็ก ถ้าเด็กพูดปดอยู่เสมอเรียกว่าเด็กขี้โกหก ซึ่งเป็นเรื่องที่จำเป็นต้องรีบแก้ไข โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าเป็นเด็กที่โตพอจะรู้สึกผิดชอบแล้ว การพูดปดหรือโกหกอาจจะเกิดขึ้นได้โดยไม่ตั้งใจ เช่น รู้เท่าไม่ถึงการณ์ หรือเป็นเด็กปัญญาต่ำมาก ขาดสติความรู้สึกผิดชอบเป็นต้น

การพูดปดหรือโกหกเป็นปฏิกิริยา (Reaction) อย่างหนึ่งจึงเกิดจากสาเหตุเบื้องต้นบางชนิด

การที่เด็กพูดปดหรือโกหกอาจจะเพื่อหลีกเลี่ยงการถูกลงโทษ เพื่อหลีกเลี่ยงความยุ่งยากหรือเรื่องอื้อฉาว เพื่อการต้องโทษบางประการ เพื่อปกปิดความผิดของตัว หรืออาจจะเพราะความพลาดหวังบางอย่าง และบางครั้งเด็กอาจจะโกหกโดยไม่รู้สึกตัวเพราะเป็นเครื่องมือของผู้อื่น

เด็กที่โกหกเพื่อหลีกเลี่ยงการถูกลงโทษหรือพูดง่าย ๆ เพื่อปิดบังการกระทำผิดของตนนั้นค่อนข้างจะมากกว่าเหตุอื่น ถ้ากล่าวกันทางจิตวิทยาแล้ว คนทุกคนย่อมจำต้องป้องกันอาตมา (ego) หรือตัวเอง ไม่อยากให้ตัวเองได้รับความเดือดร้อน การที่จะป้องกันตนเองย่อมมีหลายวิธี แต่วิธีปฏิเสธย่อมจะง่ายกว่าอย่างอื่น การปฏิเสธความจริงก็คือ การโกหกนั่นเอง ดังนั้น เมื่อเด็กได้ทำความผิดขึ้น ถ้าความผิดนั้นรู้ถึงผู้ใหญ่เข้า ตัวก็จะถูกลงโทษ ฉะนั้น เพื่อที่จะไม่ให้ตัวถูกลงโทษ เด็กจึงต้องโกหกว่าตัวไม่ได้ทำความผิดนั้น ๆ เราจะหวังได้ว่า บางครั้งการโกหกของเด็กเพื่อเอาตัวรอดนั้นให้สมเหตุสมผลที่สุด แต่เด็กก็ยืนคำโกหกอยู่ตลอดเวลา เช่น เด็กคนหนึ่งโรงเรียนเลิกแล้วแอบไปเล่นน้ำกับเพื่อน การไปเล่นน้ำนี้แม่ห้ามนักห้ามหนา กลับมาบ้านแม่ถามว่า ทำไมกลับบ้านค่ำ เด็กก็บอกว่าครูให้ทำงานที่โรงเรียน (โดยไม่ได้คิดว่า ถ้าแม่ไปถามครูแม่ก็จะจับโกหกได้) แม่ถามต่อไปว่า ทำไมผมและเสื้อผ้าเปียกเด็กก็บอกว่าโดนฝน (ทั้ง ๆ ที่วันนั้นฝนไม่ตก) ในที่สุดความฉลาดของแม่ซึ่งเหนือกว่าก็ทำให้จับโกหกได้ เลยต้องถูกลงโทษหนักเพราะทำผิดสองคราว คือ แอบไปเล่นน้ำ และพูดปด การโกหกของเด็กแบบนี้เป็นการโกหกที่เกิดขึ้นจากความกลัว คือกลัวที่จะถูกลงโทษหรือได้รับความเดือดร้อน

การพูดปดเพราะหลีกเลี่ยงการโกหกนี้อย่าว่าแต่เด็กเลย ผู้ใหญ่เองก็ใช้ป้องกันเสมอ เช่น บางวันเราบังเอิญตื่นสายมาทำงานไม่ทันเวลา ผู้บังคับบัญชาถาม ก็ตอบว่ารถเมล์ขาดระยะบ้าง รถติดบ้าง แต่ความจริงปรากฏว่าขึ้นรถที่ป้ายหน้าบ้านแปดโมงครึ่งพอดี รถไม่ติดหรอก แต่ถึงที่ทำงานสายไปครึ่งชั่วโมง การโกหกแบบนี้มีหลายประการ ซึ่งไม่ขอนำมากล่าว ณ ที่นี้ เพราะเป็นการทราบกันอยู่ดีแล้ว โดยที่ทุกคนล้วนแต่เคยโกหกมาด้วยกันแล้วทั้งนั้น เราเคยโกหกพ่อแม่ ครู ผู้บังคับบัญชา เพื่อนฝูง ผัว เมีย แม้กระทั่งลูก การที่พ่อแม่โกหกลูกได้ ก็ไม่ควรประนามลูกมากนัก ที่ลูกจะโกหกพ่อแม่มันไม่สำคัญที่การโกหก แต่สำคัญที่ว่าอะไรทำให้เขาโกหก

เด็กโกหกเพื่อหลีกเลี่ยงความยุ่งยาก หรือความอื้อฉาวบางประการ ก็มีจำนวนหย่อนกว่าการโกหกประเภทแรกบ้างเล็กน้อย เช่น เด็กคนหนึ่งบิดาไปมีภรรยาใหม่เด็กอยู่กับมารดา มารดาจะใช้เด็กคนนี้ให้ไปเยี่ยมบิดาบ่อย ๆ เพื่อสืบทราบความเคลื่อนไหวของบิดากับภรรยาใหม่ ทีแรกเด็กก็ยอมไปด้วยดีเพราะคิดถึงบิดา แต่ไประยะหลังเด็กมักจะหาลูกไม้โกหกสารพัดต่าง ๆ เช่น บอกว่าไปแล้วแต่ไม่มีใครอยู่บ้าน (ความจริงไม่ไป) หรือหาเหตุแกล้งทำไม่สบาย (ความจริงไม่เป็นอะไร) ดังนี้ เป็นต้น ทั้งนี้เพราะเด็กไปบ้านนั้นคราวใด พ่อก็ไม่เอาใจใส่สอบถามทุกข์สุข ทั้งภรรยาใหม่ของพ่อก็

พูดจากระทบกระเทียบเสมอทำให้เด็กรำคาญและไม่สบายใจ จึงหาเหตุโกหกมารดาเพื่อหลีกเลี่ยงความยุ่งยาก การโกหกของเด็กแบบนี้อีกอย่างหนึ่งคือเพื่อเลี่ยงความยุ่งยากทางโรงเรียน

บางครั้งเด็กก็โกหกเพื่อความต้องการบางประการ และสิ่งที่ตัวต้องการนั้นต้องโกหกจึงจะได้ เช่น เด็กอยากดูหนังเรื่องหนึ่งที่เพื่อนหลายคนจะไปดู เด็กจึงมาโกหกแม่ว่า ทางโรงเรียนจัดให้นักเรียนทุกคนไปดูหนังเรื่องนั้น พร้อมทั้งให้เอาสตางค์ค่าดูไปด้วย หรือเด็กเห็นเครื่องเขียนหรือของใช้ดี ๆ อย่างที่เพื่อนบางคนมี ก็มาโกหกแม่ว่าครูบังคับให้ซื้อเครื่องใช้ชนิดนั้น ๆ ถ้าไม่ซื้อครูจะทำโทษ ดังนี้เป็นต้น

ในบางกรณีเด็กโกหกเนื่องมาจากความพลาดหวังหรือเพื่อกลบเกลื่อนความด้อยของตัวเอง การโกหกแบบนี้จัดเข้าอยู่ในประเภท "แก้ตัว" มากกว่า เช่น อ่อนวิชาคำนวณหรือสอบไล่ตก ก็จะไปโกหกเป็นคุ้งเป็นแควว่า ครูไม่ค่อยมาสอนบ้าง สอนไม่รู้เรื่องบ้าง เพื่อนฝูงกวนทำให้ไม่รู้เรื่องบ้าง ครูแกล้งให้สอบตกบ้าง เป็นต้น หรือเด็กที่ฐานะทางบ้านยากจน แต่ไม่อยากให้เพื่อน ๆ หรือครูตำหนิหรือดูถูกได้ก็พูดโกหกกลบเกลื่อนว่าบิดาฐานะดี ตำแหน่งสูง ที่บ้านมีของใช้ดี ๆ เป็นต้น เรื่องนี้ถ้าใครสักคนหนึ่งซึ่งรู้เรื่องทางบ้านเด็ก

คนนี้เข้าก็คงจะพูดหรือคิดในใจว่า "เด็กคนนี้โกหกเก่งเหลือเกิน ควรจะเรียกว่า เด็กขี้โกหก"

เด็กที่มีเชาวน์ปัญญาต่ำขนาด Fuble – minded อาจจะโกหกโดยที่ไม่รู้ว่าสิ่งที่ตนพูดนั้นเป็นการโกหก หากแต่พูดไปตามที่ตนอยากจะพูด หรือพูดโดยตนไม่รู้ไม่เข้าใจถ่องแท้ แต่เนื่องจากว่าตนไม่มีเหตุผลและการตัดสินใจไม่เพียงพอ

การโกหกบางรายของเด็กเป็นการโกหก ที่เป็นเครื่องมือของผู้อื่นซึ่งเด็กเองก็รู้ว่าสิ่งที่ตนพูดนั้นไม่จริง แต่ต้องพูดเพราะผู้อื่นทำให้พูด เช่น แม่ต้องการจะหลบหน้าเจ้าหนี้สั่งเด็กไว้ว่า ถ้าใครมาหาให้บอกว่า แม่ไม่อยู่บ้าน ทั้ง ๆ ที่แม่ก็หลบอยู่ในบ้าน หรือพี่ชายซึ่งอยู่โรงเรียนเดียวกับน้อง อยากจะไปเที่ยวกับเพื่อนเวลาเลิกเรียน สั่งน้องให้มาบอกแม่ว่าพี่ชายต้องทำแบบฝึกหัดกับเพื่อนที่โรงเรียน โดยสัญญาว่าจะให้ขนมกิน น้องก็กลับมาโกหกกับแม่อย่างที่พี่ชายสั่งดังนี้ เป็นต้น

สาเหตุปลีกย่อยต่าง ๆ ของการโกหกมีอีกหลายประการซึ่งเป็นเรื่องของเด็กแต่ละราย เช่น เด็กอาจจะโกหกเพราะความเคียดแค้นชิงชังใครบางคน หรืออาจจะเกิดจากความอิจฉาริษยาพี่น้องหรือเพื่อนฝูง หรือเพื่อเรียกร้องความสนใจจากผู้ใหญ่ เป็นต้น แต่ส่วนมากเมื่อพิจารณาแล้วมักจะไม่พ้นสาเหตุใหญ่ ๆ ดังกล่าวข้างต้นนี้

เราควรจะพึงระลึกไว้ว่า การโกหกของเด็กแต่ละครั้งนั้นต้องมีมูลเหตุอยู่เบื้องหลังที่ทำให้เด็กโกหก เราไม่ควรจะมาตีโพยตีพายว่า "ลูกของฉันมันขี้โกหกเหลือเกิน จะทำยังไงถึงจะแก้ได้" เพราะมันไม่เป็นประโยชน์อะไรเลย แต่ควรที่จะหาสาเหตุให้พบ ถ้าเราจับได้ว่าเด็กของเราพูดปดหรือโกหกครั้งใดไม่ควรใจร้อนหรือโกรธ และลงโทษเขาทันที ควรใช้ความฉลาดของผู้ใหญ่ของเรา สืบสาวหาสาเหตุที่ทำให้เด็กโกหกให้พบ เมื่อพบแล้วเราต้องพยายามหาเหตุผลมาอธิบายให้เด็กเข้าใจว่า การโกหกนั้นไม่ดีอย่างไร และการโกหกนั้นช่วยใครไม่ได้นาน เพราะจะต้องมีคนจับได้ในที่สุด เป็นต้น เราต้องไม่เข้าใจว่าการโกหกนั้นเป็นสันดาน หรือเป็นมาแต่กำเนิดอย่างที่เข้าใจผิด ๆ การโกหกเกิดขึ้นเมื่อเด็กพูดได้แล้ว และเกิดขึ้นจากสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ เป็นประการสำคัญ

ความประพฤติก้าวร้าวระราน

โดย จำเนียร ดันธเสวี

การก้าวร้าวระรานนี้แบ่งออกเป็นสองประเภทคือ

๑. ประเภทชั่วคราวที่เกิดขึ้นชั่วครั้งคราวไม่เป็นประจำ เช่น เวลาเราโกรธสุดขีด เราอาจจะทำลายหรือทุบตีสัตว์หรือบุคคลได้ แต่เราก็มิได้มีนิสัยหรือความประพฤติเช่นนี้เป็นประจำ

๑. ประเภทเรื้อรัง (Chronie Aggressive Behavior) คือเป็นความประพฤติก้าวร้าวระรานประจำบุคคลนั้น เริ่มมาตั้งแต่เด็กเล็ก ๆ และเขาจะประพฤติเช่นนี้อยู่ตลอดเวลา

ต่อไปนี้ จะกล่าวแต่เฉพาะประเภทที่สอง คือ ประเภทเรื้อรังแต่ประเภทเดียว

การก้าวร้าวระราน เป็นปฏิกิริยาที่แสดงออกของ "ความโกรธ" และ "ความเกลียดชัง" ปฏิกิริยาที่แสดงออกนี้มักจะเป็นไปในรูปทำลายหรือทำร้ายสิ่งของ บุคคล หรือสถานการณ์บางอย่างที่ช่วยให้เขาโกรธหรือเกลียดชัง

โดยปกติแล้วไม่ว่าเด็กหรือผู้ใหญ่ เวลาเกิดความโกรธขึ้น ปฏิกิริยาที่แสดงออกมักจะไม่เหมือนกัน บางคนเพียงแต่ใบหน้าหรือ

ใบหูแดง มือหรือตัวสั่น บางคนก็ฮึดฮัด บางคนก็ตะโกนด่าเสียงดัง และบางคนก็เข้าทำร้าย ทั้งนี้ย่อมขึ้นอยู่กับประสบการณ์ที่ตนได้เรียนรู้ หรือระดับแห่งการยับยั้งอารมณ์ เด็กที่มีประสบการณ์ต่อความโกรธมาก ๆ อยู่เสมอ มักจะประพฤติตนเป็นคนก้าวร้าวระรานทุกครั้งที่ตกอยู่ในภาวะที่ทำให้โกรธและโกรธโดยปราศจากการยับยั้ง และบางรายก็กล่าวอ้างว่าทำไปโดยไม่รู้สึกตัว ทั้งนี้เป็นเพราะความเคยชินอยู่เสมอ

สาเหตุที่มักจะทำให้เกิดความประพฤติก้าวร้าวระราน คือ

๑. เด็กตกอยู่ในสถานการณ์ที่เป็นภัยอันตรายต่อตนเอง และพยายามหนีอันตรายนั้นโดยการจู่โจม ทำลาย หรือทำร้ายสิ่งของหรือบุคคลที่ทำให้เขาเกิดความกลัวและโกรธ

๒. เด็กถูกพรากจากสิ่งที่เขาต้องการรัก หรือสิ่งที่ทำให้เขาเกิดความพอใจยิ่ง ความโกรธของเขาจะมีโดยตรงต่อสิ่งของหรือบุคคลที่พรากสิ่งนั้นไปจากเขา

๓. เด็กถูกช่วยให้เกิดความพอใจในบางสิ่งบางอย่าง แต่สิ่งนั้นถูกห้ามโดยผู้ใหญ่หรือระเบียบข้อบังคับ เด็กจะมีทั้งความอยากและความกลัว โดยเหตุนี้เขาจะมีความรู้สึกโกรธและเกลียดต่อสิ่งยั่วยุและผู้ที่ห้ามไม่ให้เขาได้สิ่งที่พึงปรารถนา ในข้อนี้ เด็กจะถือว่าการถูกลงโทษเป็นอันตรายต่อตัวเขา

ปฏิกิริยาหรือความประพฤติก้าวร้าวระรานอย่างเรื้อรังนี้ จะเกิดขึ้นต่อเมื่อเด็กตกอยู่ในสถานการณ์ที่เป็นอันตราย ถูกพรากจากสิ่งที่รักหรือถูกยั่วยุ อย่างจำเจตลอดเวลา เท่าที่ได้จากการศึกษาปรากฏว่าองค์ประกอบอันสำคัญอันหนึ่ง คือ เด็กประเภทนี้มักจะเป็นเด็กที่มีชีวิตที่ ขาดความรักจากพ่อแม่ จะเป็นเพราะพ่อแม่ไม่รักเด็กเลยหรือเป็นเพราะการกำพร้าบิดามารดาหรือถูกทอดทิ้งก็ตาม เขาไม่เคยได้รับความรัก ความอบอุ่นในบ้านที่เขาอยู่ เรามักจะพบเสมอว่าประวัติของเด็กประเภทนี้นับแต่คลอดเป็นประวัติชีวิตที่ไม่รื่นรมย์เลย บางรายแม่ไม่ต้องการมีบุตร พยายามทำให้แท้ง บางรายเป็นเพราะเด็กมีรูปร่างหน้าตาขี้ริ้วขี้เหล่ มีหลายรายที่ได้รับการปฏิบัติต่อพ่อแม่ไม่เหมาะสม เช่น ให้หย่านมเร็วเกินควร (เนื่องจากแม่ต้องการหมดภาระเร็ว ๆ) หรืออบรมการขับถ่ายที่ไม่ถูกต้อง หรือพอเด็กเดินได้แล้ว พ่อแม่ก็ทอดทิ้ง เนื่องจากถือว่าภาระทางอื่นสำคัญกว่าลูก เช่น เอาเด็กไปขังไว้ในห้องคนเดียวนาน ๆ เพื่อจะไม่ให้มากวนตนเช่นนี้หมายความว่าเด็กถูกพรากความพอใจไปจากเขาดังกล่าวข้างต้น การพรากความพอใจความรักไปจากเด็กในวัยเล็กเช่นนี้ เป็นรอยประทับใจทางไม่ดีอย่างรุนแรงยิ่งของเด็ก ความโกรธ ความขัดเคือง ความเกลียดชังจะทับถมซึ่งซ่อนอยู่ในจิตใจของเด็กตลอดเวลา และกลาย

เป็นความรู้สึกและอารมณ์ที่เรื้อรัง แสดงออกเป็นความประพฤติก้าวร้าวระราน

ในเรื่องเกี่ยวกับสิ่งยั่วยุที่กล่าวข้างต้น ขอนำเอาตัวอย่างที่เกิดขึ้นในคลีนิคของ GERALD H.J. PEARSON มาแสดงประกอบ คือ

เด็กชายคนหนึ่ง ซึ่งอยู่ในครอบครัวที่ไม่มีความสุข ความรักความอบอุ่น มักจะพยายามผูกมิตรกับเด็กอื่นรุ่นเดียวกันเพื่อต้องการความรัก ความเห็นใจ ความสัมพันธ์ระหว่างเพศนี้ ในที่สุดเขาก็ถูกชักจูงให้ปฏิบัติเรื่องเพศผิดปกติ คือ **เล่นเพื่อน** การปฏิบัติเช่นนี้ ทำให้เขาพอใจมาก ในขณะเดียวกันทำให้เขารู้สึกว่าเขาได้รับความรักความอบอุ่นจากผู้อื่น อย่างไรก็ตามเขามีความรู้สึกอยู่ตลอดเวลาว่าถ้าพ่อแม่รู้เรื่องนี้เข้าเขาจะถูกลงโทษอย่างรุนแรง ความรู้สึกต้องการและกลัวการลงโทษรบกวนจิตใจเขาอยู่เสมอ ในที่สุดเขาก็เลิกติดต่อกับเพื่อนทั้งหมด คราวใดที่เขาพบเพื่อนรักที่เคยเล่นเพื่อนกัน หรือเด็กอื่นที่หน้าตาดี ๆ เด็กนั้นจะกลายเป็น "สิ่งยั่วยุอันเป็นภัย" ของเขา เขามักจะรังแกหรือปฏิบัติต่อเด็กนั้นอย่างรุนแรง ถึงแม้ว่าเด็กนั้นจะไม่ได้ทำอะไรเขาเลย ต่อมาเขาเลยกลายเป็นคนก้าวร้าวระรานต่อเด็กหรือผู้ชายทุกคนที่เขาเกิดความพอใจ โดยที่เขาเองไม่สามารถจะยับยั้งหรือหักห้ามได้

มีสิ่งที่น่าสนใจอย่างหนึ่งคือ เด็กประเภทนี้หลายรายที่กินจุอย่างน่ากลัว คล้าย ๆ กับว่าเขาต้องการที่จะให้เกิดความพอใจจากการใช้ปากเป็นเครื่องทดแทนหรือแสวงหาความรักที่ขาดไป

ความประพฤติก้าวร้าวระรานนี้อาจจะแสดงออกในรูปอื่น เช่น ลักขโมย ประทุษร้ายต่อทรัพย์ ทรมานสัตว์หรือสิ่งมีชีวิตอย่างอื่น ประพฤติผิดหรือกระทำรุนแรงในการปฏิบัติทางเพศ เป็นต้น

พิมพ์ที่โรงพิมพ์สถานสงเคราะห์หญิงปากเกร็ด โทร. ๘๘๔๗๐๒
กรมประชาสงเคราะห์
นายบุญเหลือ เจริญวงศ์ ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา ๒๕๑๘